VALUTAZZJONI TAL-IMPATT REGOLATORJU

DWAR

L-ESTENSJONI TAS-SISTEMA TAL-EASA GĦAR-REGOLAZZJONI TAL-ĠESTJONI TAT-TRAFFIKU TAL-AJRU U TAS-SERVIZZI TAN-NAVIGAZZJONI FL-AJRU (ATM/ANS)

WERREJ

LISTA TAL-AKRONIMI....5

SOMMARJU EŻEKUTTIV....7

1. INTRODUZZJONI U AMBITU....11

1.1 KUNTEST....11

1.2 PROĊESS ITERATIV GĦALL-VALUTAZZJONI TAL-IMPATT....11
1.2.1 "Regolazzjoni Aħjar"....11
1.2.2 L-identifikazzjoni tal-problema....12
1.2.3 Il-valutazzjoni tal-impatt preliminari tal-Kummissjoni....13
1.2.4 Il-valutazzjoni tal-impatt finali tal-Kummissjoni....13
1.2.5 Il-valutazzjoni tal-impatt regolatorju attwali....14

2. VALUTAZZJONI TAL-IMPATT REGOLATORJU....15

2.1 APPROĊĊ GĦALL-VALUTAZZJONIJIET TAL-IMPATT....15
2.1.1 Valutazzjoni kwalitattiva u kwantitattiva....15
2.1.2 Il-metodoloġija tal-valutazzjoni....15

2.2 KONSULTAZZJONI MAL-PARTIJIET INTERESSATI....17

2.3 ANALIŻI TAL-PROBLEMI....18
2.3.1 Il-livell tas-sigurtà tal-ATM/ANS fl-Ewropa....18
2.3.1.1 Għajn ta' tagħrif dwar is-sigurtà....18
2.3.1.2 Kultura ta' sigurtà u ta' rapportar....18
2.3.1.3 L-għadd totali tal-aċċidenti, l-inċidenti jew l-okkorrenzi tal-ATM/ANS....19
2.3.1.4 L-aċċidenti, l-inċidenti, l-okkorrenzi u kategoriji relatati ta' l-ATM/ANS....20
2.3.1.5 Aċċidenti fatali li kkontribwew għalihom l-ATM/ANS....21
2.3.1.6 Oqsma ta' Riskju Ewlenin....23
2.3.1.7 L-ispiża tal-avvenimenti tas-sigurtà....24
2.3.2 Il-Qafas Regolatorju....25
2.3.2.1 Il-qafas regolatorju dinji: l-ICAO....25
2.3.2.2 Ir-regolamentazzjoni u l-istandardizzazzjoni fl-Ewropa....25
2.3.2.3 Il-qafas regolatorju fframmentat....26
2.3.3 Proċessi fil-livell nazzjonali....28
2.3.3.1 "L–ewwel għaxar" nuqqasijiet ta' konformità mikxufa mill-ESIMS....28
2.3.3.2 Il-ħidma attwali għas-sorveljanza tas-sigurtà tal-ATM/ANS....28
2.3.4 L-isfidi imposti mill-iżvilupp....28
2.3.5 Konklużjonijiet u l-ġustifikazzjoni għal intervent mill-UE....29

2.4 GĦANIJIET U INDIKATURI....29
2.4.1 Għanijiet....29
2.4.2 Għanijiet ġenerali....30
2.4.3 Għanijiet speċifiċi....30
2.4.4 Għanijiet operattivi....32
2.4.5 Indikaturi....32

2.5 GĦAŻLIET DISPONIBBLI....36
2.5.1 Għażliet għall-valutazzjoni tal-impatt preliminari....36
2.5.2 Għażliet kkunsidrati fir-RIA attwali....36

2.6 L-AĦJAR GĦAŻLA GĦALL-ESTENSJONI TAL-KOMPETENZA TAL-EASA GĦAR-REGOLAZZJONI TAS-SIGURTÀ TAL-ATM/ANS....39
2.6.1 Għażliet alternattivi....39
2.6.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati....39
2.6.2.1 L-Awtoritajiet Kompetenti....39
2.6.2.2 Il-fornituri ta' servizz ATM/ANS....40
2.6.2.3 Fornituri ta' servizzi multipli oħra....42
2.6.2.4 Organizzazzjonijiet tad-disinn, il-produzzjoni u l-manutenzjoni....43

2.6.2.5 Organizzazzjonijiet tat-taħriġ u eżaminaturi mediċi....44
2.6.2.6 Sommarju tal-entitajiet affettwati....44
2.6.3 L-impatt fuq is-sigurtà....45
2.6.4 L-Impatt Ekonomiku....48
2.6.4.1 Spezzjonijiet dwar l-istandardizzazzjoni mill-Aġenzija....49
2.6.4.2 Regolazzjoni "orizzontali" tas-Sistema ta' Ġestjoni tas-Sigurtà u -Kwalità....50
2.6.4.3 Sorveljanza fuq l-organizzazzjonijiet ta' manutenzjoni....51
2.6.4.4 Verifika tal-konformità għall-avjonika fuq l-inġenji tal-ajru ta' pajjiżi terzi....52
2.6.4.5 L-ispiża tad-danni....52
2.6.4.6 L-analiżi mill-Aġenzija dwar is-sigurtà u r-regolamentazzjoni....53
2.6.4.7 Sommarju tal-impatt ekonomiku....53
2.6.5 L-impatt ambjentali....54
2.6.6 L-impatt soċjali....54
2.6.6.1 L-awtoritajiet kompetenti....54
2.6.6.2 L-industrija....55
2.6.6.3 L-EUROCONTROL u l-Aġenzija....55
2.6.6.4 Sommarju tal-impatt soċjali....56
2.6.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA....56
2.6.7.1 "Mudell Ġdid"....56
2.6.7.2 Il-ħruġ ta' liċenzji għat-trasportaturi tal-ajru....57
2.6.7.3 Sommarju tal-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra....58
2.6.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata....58

2.7 KUNĊETT TAL-OPERAZZJONIJIET....59
2.7.1 Għażliet oħra....59
2.7.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati....60
2.7.2.1 Irwoli differenti....60
2.7.2.2 L-Awtoritajiet Kompetenti....61
2.7.2.3 Żviluppaturi tal-kunċetti....61
2.7.2.4 L-ATSPs....61
2.7.2.5 Sommarju tal-entitajiet affettwati....62
2.7.3 L-impatt fuq is-sigurtà....62
2.7.4 L-impatt ekonomiku....65
2.7.5 L-impatt ambjentali....68
2.7.6 L-impatt soċjali....68
2.7.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA....68
2.7.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata....70

2.8 ĠESTJONI TAL-FLUSS TAT-TRAFFIKU TAL-AJRU (ATFM)....70
2.8.1 Għażliet oħra....70
2.8.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati....71
2.8.2.1 L-Awtoritajiet Kompetenti....71
2.8.2.2 Fornituri tal-ATFM....71
2.8.2.3 Partijiet interessati oħra involuti fl-operazzjonijiet tal-avjazzjoni....71
2.8.2.4 Partijiet interessati oħra fl-avjazzjoni....72
2.8.2.5 Sommarju tal-entitajiet affettwati....72
2.8.3 L-impatt fuq is-sigurtà....72
2.8.4 L-Impatt Ekonomiku....74
2.8.5 L-impatt ambjentali....75
2.8.6 L-Impatt Soċjali....75
2.8.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA....76
2.8.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata....76

2.9 ĠESTJONI TAL-ISPAZJU TAL-AJRU (ASM)....76
2.9.1 Għażliet oħra....76
2.9.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati....77
2.9.3 L-impatt fuq is-sigurtà....77
2.9.4 L-Impatt Ekonomiku....78

2.9.5 L-impatt ambjentali 80
2.9.6 L-Impatt Soċjali 80
2.9.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA ... 80
2.9.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata 81

2.10 INTRAPRIŻI ŻGĦAR U MEDJI 81
2.10.1 Għażliet oħra 81
2.10.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati 82
2.10.3 L-impatt fuq is-sigurtà 82
2.10.4 L-Impatt Ekonomiku 84
2.10.5 L-impatt ambjentali 85
2.10.6 L-Impatt Soċjali 85
2.10.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA . 85
2.10.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata 86

2.11 ĊERTIFIKAZZJONI TAL-ANSPS PAN-EWROPEJ 86
2.11.1 Għażliet oħra 86
2.11.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati 86
2.11.3 L-impatt fuq is-sigurtà 87
2.11.4 L-Impatt Ekonomiku 88
2.11.5 L-impatt ambjentali 88
2.11.6 Impatt Soċjali 89
2.11.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA . 89
2.11.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata 90

3. KONKLUŻJONIJIET 90

Lista tal-akronimi

ACC	Ċentru ta' Kontroll taż-Żona
AIB	Korp li jinvestiga l-Inċidenti
AFIS	Servizz ta' Tagħrif dwar it-Titjir ta' Ajrudrom
AMC	Mezzi Aċċettabbli ta' Konformità
ANS	Servizzi tan-Navigazzjoni bl-Ajru
ANSP	Fornitur ta' Servizz tan-Navigazzjoni bl-Ajru
AOC	Ċertifikat ta' Operatur bl-Ajru
ASM	Ġestjoni tal-Ispazju tal-Ajru
AST	Mudell tas-Sigurtà Annwali
ATC	Kontroll tat-Traffiku tal-Ajru
ATCO	Uffiċjal tal-Kontroll tat-Traffiku tal-Ajru
ATFM	Ġestjoni tal-Fluss tat-Traffiku tal-Ajru
ATM	Ġestjoni tat-Traffiku tal-Ajru
ATS	Servizzi tat-Traffiku tal-Ajru
ATSP	Fornitur ta' Servizz tat-Traffiku tal-Ajru
CFIT	Titjira Kkontrollata għall-Inżul fuq l-Art
CFMU	Unità ta' Ġestjoni tal-Fluss Ċentrali
CoO	Kunċett tal-Operazzjonijiet
CRD	Dokument ta' Risposta għall-Kummenti
CS	Speċifikazzjoni għaċ-Ċertifikazzjoni
CTR	Volum ta' Spazju tal-Ajru Kkontrollat Madwar Ajrudrom
DOA	Approvazzjoni ta' l-Organizzazzjoni tad-Disinn
EASA	Aġenzija Ewropea tas-Sigurtà tal-Avjazzjoni
EC	Kummissjoni Ewropea
ECAC	Konferenza Ewropea dwar l-Avjazzjoni Ċivili
EGNOS	Sistema Ewropea ta' Navigazzjoni b'Kopertura Ġeostazzjonarja
ERs	Rekwiżiti Essenzjali
ESARR	Rekwiżiti Regolatorji tas-Sigurtà tal-EUROCONTROL
ESIMS	Monitoraġġ u Appoġġ għall-Implimentazzjoni tal-ESARR
EU	Unjoni Ewropea
FAB	Blokk Funzjonali tal-Ispazju tal-Ajru
FIR	Reġjun ta' Tagħrif dwar it-Titjir
FMP	Pożizzjoni fil-Ġestjoni tal-Fluss
FTE	Ekwivalenti tal-Ħin fuq Bażi *Full-Time*
FUA	Użu Flessibbli tal-Ispazju tal-Ajru
GSA	Awtorità ta' Sorveljanza tal-GNSS
GNSS	Sistema ta' Navigazzjoni Globali bis-Satellita
HLG	Grupp ta' Livell Għoli

HST	Tren b'Veloċità Għolja
ICAO	Organizzazzjoni tal-Avjazzjoni Ċivili Internazzjonali
ICASC	Kumitat Internazzjonali tal-Istandards u l-Kalibrar tal-Ispazju ta' l-Ajru
ICB	Korp ta' Konsultazzjoni tal-Industrija
IFR	Regoli tat-Titjir bl-Istrumenti
IRs	Regoli tal-Implimentazzjoni
IS-SG	Grupp ta' Tmexxija Bejn is-Servizzi
JAMC	Ċellola ta' Ġestjoni Konġunta (ċivili-militari) tal-Ispazju tal-Ajru
LCIP	Pjanijiet ta' Konverġenza u Implimentazzjoni Lokali
MCA	Analiżi bi Kriterji Multipli
MS	Stat Membru
NAA/NSA	Awtorità ta' Sorveljanza/Awtorità tal-Avjazzjoni Nazzjonali (jew Ċivili)
NPA	Avviż għal Emenda Proposta
OPS	Operazzjonijiet ta' Titjir
POA	Approvazzjoni ta' l-Organizzazzjonijiet ta' Produzzjoni
QMS	Sistema ta' Ġestjoni tal-Kwalità
RIA	Valutazzjoni tal-Impatt Regolatorju
RNAV	Navigazzjoni taż-Żona
RVSM	Valuri Minimi ta' Separazzjoni Vertikali Mnaqqsa
SARPs	Standards u Prattiċi Rakkomandati
SES	Ajru Uniku Ewropew
SESAR	Riċerka dwar l-ATM tal-Ajru Uniku Ewropew
SJU	Impriża Konġunta tas-SESAR
SME	Intrapriżi Żgħar u Medji
SMS	Sistema ta' Ġestjoni tas-Sigurtà
SRC	Kummissjoni għar-Regolazzjoni tas-Sigurtà
TSA	Żoni Temporanjament Segregati
TWR	Torri
UAS	Sistemi tal-Ajru Bla Ekwipaġġ
UIR	Reġjun Superjuri ta' Tagħrif (dwar it-titjira)
VLJ	Ġett Ħafif Ħafna

Sommarju Eżekuttiv

L-għan ta' din il-valutazzjoni tal-Impatt Regolatorju (RIA) huwa li jevalwa, minn perspettiva Ewropea, il-konsegwenzi potenzjali tal-estensjoni tar-Regolament Bażiku [1] għall-Ġestjoni tat-Traffiku tal-Ajru (ATM) u s-Servizzi tan-Navigazzjoni bl-Ajru (ANS).

Ir-RIA attwali jibni fuq il-valutazzjoni tal-impatt preliminari li twettqet fl-2005 minn inizjattiva tas-servizzi tal-Kummissjoni. Twettqet mill-Aġenzija, skont il-metodoloġija maħruġa mil-Direttur Eżekuttiv tal-Aġenzija biex ikunu implimentati d-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 5.3 tal-proċedura tar-Regolamentazzjoni tal-Aġenzija.

Il-partijiet interessati kienu kkonsultati b'mod estensiv u b'mod partikolari l-1860 tweġiba tagħhom għall-NPA 2007-16 kienu ppreżentati fil-CRD 2007-16 ippubblikat mill-Aġenzija fit-18 ta' Marzu 2008.

Ir-RIA jagħti appoġġ lill-Opinjoni tal-Aġenzija li s-sistema[2] tal-EASA għandha tintuża biex:

- Titjieb is-sigurtà tal-ATM u l-ANS, li jistgħu jikkawżaw madwar 18-il aċċident kull sena (1/3 minnhom bil-fatalitajiet) u madwar 90 000 inċident fl-għoxrin sena li ġejjin;
- Jitnaqqsu l-ispejjeż, li jistgħu jkunu ġġenerati mill-aċċidenti u l-inċidenti relatati mal-ATM/ANS fl-UE 27+4[3] u li jistgħu jkunu stmati li jkunu madwar 680 M€/sena;
- Ikun implimentat approċċ ta' sistema totali għar-regolazzjoni tas-sigurtà fl-avjazzjoni ċivili;
- Ikun stabbilit qafas regolatorju sod fl-UE 27+4, li jkun isseparat b'mod ċar mill-għoti tas-servizz, kif ukoll minn forom oħra ta' regolazzjoni jew intervent pubbliku;
- Jingħata appoġġ lill-proġett pan-Ewropew tas-SESAR billi jkun identifikat regolatur tas-sigurtà uniku li jkun kapaċi jsegwi l-iżviluppi u jħaffef l-implimentazzjoni bl-identifikazzjoni bikrija tal-mezzi ta' ċertifikazzjoni;
- Titjieb ir-rata tar-rapporti dwar l-inċidenti u l-okkorrenzi tal-ATM fil-livell tal-UE.

Kienu identifikati għanijiet ġenerali, speċifiċi u operattivi. Indikaturi tar-riżultat ikkorelatati mal-għanijiet speċifiċi ntużaw fir-RIA attwali.

Wara l-kummenti li waslu għall-NPA 2007-16, l-Aġenzija ħasset il-ħtieġa li tevalwa l-impatt tal-estensjoni tar-Regolament Bażiku tagħha, meta mqabbla mal-inkorporazzjoni tar-rwol regolatorju dwar is-sigurtà tagħha fil-qafas tas-SES.

Hija identifikat ukoll il-mistoqsijiet li tpoġġew fl-NPA 2007-16 li kienu jirrikjedu valutazzjoni tal-impatt qabel wieħed seta' jasal għall-konklużjonijiet:

- Mistoqsija 1, li staqsiet jekk it-teħid tad-deċiżjonijiet dwar il-kunċetti tal-operazzjonijiet kinitx funzjoni tal-gvern jew tal-fornituri tas-servizzi tat-traffiku tal-ajru;
- Mistoqsija 3, li staqsiet jekk l-ASM u l-ATFM kellhomx jitqiesu li għandhom natura regolatorja jew ta' forniment ta' servizz;
- Mistoqsija 6, li staqsiet jekk l-għoti ta' ċerti servizzi għandux ikun suġġett għal ċertifikazzjoni;
- Mistoqsija 8, li staqsiet jekk iċ-ċertifikazzjoni tal-fornituri ta' servizz ATM/ANS pan-Ewropew għandhiex issir mill-Aġenzija; u, f'dak il-każ, x'għandhom ikunu l-kriterji li jiddefinixxu n-natura pan-Ewropea tas-servizz.

---

[1] Ir-Regolament (KE) Nru 216/2008 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Frar 2008 dwar regoli komuni fil-kamp tal-avjazzjoni ċivili u li jistabblixxi Aġenzija Ewropea għas-Sigurtà fl-Avjazzjoni, u li jħassar id-Direttiva tal-Kunsill 91/670/KEE, ir-Regolament (KE) Nru 1592/2002 u d-Direttiva 2004/36/KE *(ĠU L 079, tad-19.03.2008, pġ. 1).*

[2] Is-"sistema" tal-EASA tinkorpora l-funzjonijiet kumplimentari tal-Aġenzija u l-awtoritajiet tal-avjazzjoni kompetenti tal-Istati Membri għat-twettiq tal-kompiti regolatorji rispettivi assenjati lilhom mil-leġiżlatur.

[3] L-Iżlanda, il-Liechtenstein, in-Norveġja u l-Iżvizzera, kif ukoll l-UE 27, jiffurmaw parti mis-"sistema tal-EASA".

Kienu żviluppati għażliet alternattivi għal kull punt li kellu jiġi analizzat. Tali għażliet kienu vvalutati għall-impatt tagħhom fl-ambitu tas-sigurtà, l-ekonomija, l-ambjent, l-impatt soċjali u r-relazzjoni ma' regolamenti Komunitarji rilevanti oħra. Sussegwentement huma tqabblu bl-użu ta' "punteġġi ddiferenzjati" mhux dimensjonali skont l-Analiżi bi kriterji Multipli.

Fuq il-bażi tar-riżultati ta' dawn l-istudji, l-Aġenzija fl-Opinjoni tagħha ddeċidiet li:

- tagħżel l-għażla 0B (ara l-paragrafu 2.6), li jfisser li l-firxa tar-Regolament Bażiku tkun estiża, minflok ma r-rwol tal-Aġenzija jkun inkorporat fil-leġiżlazzjoni tas-SES, minħabba li tal-ewwel tikseb punteġġ li hu d-doppju tat-tieni waħda fl-ambitu tas-sigurtà, waqt li hija l-orħos fl-ambitu ekonomiku ġenerali. L-impatt soċjali tagħha huwa limitat ħafna u jista' faċilment ikun imtaffi bit-trasferiment tal-FTE (l-ekwivalenti tal-ħin fuq bażi *full-time*) ikkonċernati lill-Aġenzija. L-aħħar imma mhux l-inqas, din hija l-unika waħda li taħseb għas-separazzjoni tas-sigurtà mill-aspetti l-oħra tar-regolazzjoni;

- twarrab l-għażliet 1A u 1B (ara l-paragrafu 2.7) u għaldaqstant tirrakkomanda li ma jkunux inklużi dispożizzjonijiet dwar ir-regolazzjoni tas-sigurtà tal-kunċett "ġeneriku" tal-operat fir-Regolament Bażiku. Dan, fi kwalunkwe każ, ma jżommx lill-Impriża Konġunta tas-SESAR u lill-Aġenzija milli jikkonkludu arranġamenti adattati biex jagħtu kontribut għall-validazzjoni tal-prodotti tas-sigurtà tas-SESAR anki mill-aspett regolatorju;

- tagħżel l-għażla 1C, li tqis il-kunċett "speċifiku" tal-operat (li jimponi obbligi kemm fuq l-utenti tal-ispazju tal-ajru kif ukoll fuq il-fornituri tas-servizz) bħala ħidma regolatorja, kemm jekk titwettaq fil-livell tal-UE kif ukoll f'livell nazzjonali. Din l-għażla tikseb id-doppju tal-punteġġ ta' 1D (jiġifieri qis din il-parti tal-għoti tas-servizz); tabilħaqq hija tikseb punteġġ ħafna aħjar fl-ambitu tas-sigurtà, ma timponi l-ebda spejjeż addizzjonali u timminimizza l-impatt fuq leġiżlazzjoni tal-avjazzjoni oħra lil hinn mill-mandat tal-Aġenzija, waqt li hija newtrali fl-ambiti ambjentali u soċjali;

- tagħżel l-għażla 3C (ara l-paragrafu 2.8) li tqis li l-ATFM ċentrali għandha natura regolatorja, waqt li l-ATFM lokali/reġjonali għandha natura operattiva, minħabba li din l-għażla għandha impatt pożittiv massimu fuq is-sigurtà, għandha l-aktar spiża mnaqqsa u għandha kompattibilità li ma tistax tkun ikkontestata mal-prinċipji u r-regoli tal-kompetizzjoni ġusta fis-suq intern;

- tirrakkomanda l-għażla 3D (ara l-paragrafu 2.9), li tqis li l-ASM fil-livell tal-UE jew nazzjonali, u matul il-fażi strateġika, pre-tattika jew tattika, hija dejjem funzjoni regolatorja, minħabba li l-punteġġ ta' din l-għażla jiżboq lil dak taż-żewġ alternattivi fl-ambiti tas-sigurtà u ekonomiċi (bl-ebda spiża addizzjonali), waqt li se tkun ukoll kompatibbli mal-leġiżlazzjoni attwali lil hinn mill-mandat tal-Aġenzija; madankollu dan ma jżommx lill-Istati milli jiddelegaw il-funzjonijiet tal-ASM lill-ANSPs fil-livell lokali, jekk ikunu jixtiequ li jagħmlu dan;

- tagħżel l-għażla 6B (ara l-paragrafu 2.10), li jfisser li l-SMEs li joffru l-AFIS (jew il-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ) għandhom ikunu soġġetti għal regoli komuni pproporzjonati, u jkollhom l-obbligu li jiddikjaraw il-kapaċitajiet tagħhom, minħabba li din l-għażla tikseb punteġġ li huwa madwar erba' darbiet aktar mill-alternattivi tagħha, b'mod partikolari b'referenza għall-effiċjenza ekonomika u r-relazzjoni ma' leġiżlazzjoni Komunitarja oħra;

- tagħżel l-għażla 8C (ara l-paragrafu 2.11), li tqis li l-ANSPs li jfornu s-servizzi f'erba' Stati jew aktar se jkunu taħt is-sorveljanza tal-Aġenzija minħabba li din l-għażla globalment tikseb punteġġ li huwa madwar id-doppju tal-oħrajn u li jiżboq lil dak tal-oħrajn fl-ambitu ekonomiku, waqt li hija wkoll l-aħjar fl-ambitu tas-sigurtà.

Il-proposti ta' fuq huma konformi mal-pożizzjonijiet imfissra minn ħafna partijiet interessati kif ħarġu mill-konsultazzjoniiet estensivi (ara l-paragrafu 2.2) u b'mod partikolari mill-1860 kumment għall-NPA 2007-16 u l-mitt reazzjoni għall-CRD relatat.

It-tabella ta' taħt tagħti sommarju tal-impatt tal-kombinazzjoni tas-sitt għażliet magħżula:

Impatt			L-Għażliet Magħżula						IT-TOTAL
			OB	**1C**	**3C**	**3D**	**6B**	**8B**	
Suġġett		**Unità**	**R.B. Estiż**	**Kunċett ġeneriku tal-Operat* barra; Kunċett speċifiku tal-operat irregolat.**	**ATFM ċentrali tmexxi; lokali regolata**	**ASM irregol.**	**"awto-dikjar." għall-SME**	**P-E reali mill-EASA**	
Sigurtà		Punteġġ Iddifferenzjat	9	7.4	7	7.5	7.2	9	**47.1**
Ambjentali		Punteġġ Iddifferenzjat	0	0	0	0	1	0	**1**
Ekonomiku	Għall-Aġenzija	K€/ sena	3,150	0	15	0	0	600	**3,765**
Ekonomiku	IT-TOTAL	K€ / sena	- 17,139	0	0	0	- 265.8	600	**- 16,805**
Soċjali	Aġenzija	Impjiegi	21	0	0	0	0	0	**21**
Soċjali	ECTL**	Impjiegi	- 10	0	0	0	0	0	**- 10**
Soċjali	Awtoritajiet	Impjiegi	- 8	0	0	0	0	0	**- 8**
Soċjali	**Parzjali s-settur pubbliku kollu**	Impjiegi	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**3**
Soċjali	**Parzjali s-settur privat kollu**	Impjiegi	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Soċjali	**IT-TOTAL**	Impjiegi	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**3**
Fuq leġiżlazzjoni oħra tal-UE		Punteġġ Iddifferenzjat	3	1.33	3	3	3	2.2	**15.53**

* Kunċett tal-operat
**EUROCONTROL

L-ebda waħda mill-għażliet magħżula m'għandha impatt negattiv fuq is-sigurtà. Bil-maqlub, kollha għandhom l-aħjar punteġġ fl-ambitu tas-sigurtà meta mqabbla mal-alternattivi rispettivi.

L-ispejjeż assoċjati mal-estensjoni tal-kompetenzi tas-sistema tal-EASA għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ATM/ANS huma stmati li jlaħħqu madwar 1,815 k€ kull sena għall-Aġenzija, waqt li b'mod parallel magħhom hemm tfaddil għall-partijiet interessati ta' madwar 17 M€/sena, dovuti mhux biss minn żieda marġinali fis-sigurtà (stmata li tlaħħaq 1% biss), imma l-aktar minħabba t-tħaffif tal-proċessi u t-tneħħija tal-frammentazzjoni fil-qafas regolatorju.

Barra minn hekk, il-politika proposta għandha twassal għal kontribuzzjoni marġinalment pożittiva għall-ħarsien tal-ambjent.

Fl-ambitu soċjali, il-politika proposta se jkollha impatt insinifikanti. Assolutament l-ebda impatt soċjali fuq is-settur privat li diġà huwa soġġett għall-obbligi tas-SES. Tmien impjiegi mitlufa fl-awtoritajiet nazzjonali, li madankollu faċilment jistgħu jintużaw mill-ġdid għal sorveljanza aħjar tal-ANSPs. Tmien impjiegi mitlufa fl-EUROCONTROL, li jistgħu jkunu ttrasferiti lill-Aġenzija. Sittax-il impjieg maħluqa fl-Aġenzija, inkluż il-bdil gradwali tal-ħidma tal-EUROCONTROL.

Fl-aħħar, il-politika proposta tista' tikkontribwixxi wkoll għal allinjament aħjar tar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ATM/ANS, mhux biss mal-bqija tar-Regolament Bażiku, imma wkoll mal-"mudell il-ġdid" u ma' politiki dwar l-avjazzjoni oħra u l-leġiżlazzjoni tas-suq intern. Il-firxa tal-kompetenza tal-Aġenzija se tkun limitata strettament għar-regolazzjoni tas-sigurtà, f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-HLG, u dan se joħloq ukoll distinzjoni aħjar bejn ir-rwoli fir-rigward tas-SES.

Għaldaqstant, fuq il-bażi ta' dan ir-RIA, huwa meqjus li l-estensjoni tas-sistema tal-EASA għas-sigurtà u l-interoperabilità ajru/art tal-ATM/ANS hija ġġustifikata fl-ambitu tal-benefiċċji fis-sigurtà u l-benefiċċji ekonomiċi; din se tippermetti wkoll li l-leġiżlazzjoni dwar l-avjazzjoni fl-UE titħaddem b'aktar effiċjenza u ssir aktar konsistenti.

1. INTRODUZZJONI U AMBITU

1.1 Kuntest

Skont l-aħħar tbassir[4] fuq medda twila ta' żmien, ippubblikat mill-EUROCONTROL (ix-xenarju C, jiġifieri tkabbir ekonomiku sostnut fi ħdan limitazzjonijiet ambjentali aktar stretti), it-traffiku tal-ajru mistenni **jkompli jikber** fl-għexieren ta' snin li ġejjin. Il-partijiet interessati l-oħra kollha jaqblu fuq din ix-xejra ġenerali. Għalkemm it-tbassir xjentifiku differenti ma jaqblux dwar in-numri u l-perċentwali taż-żidiet annwali attwali tat-tkabbir sostnut, wieħed jista' jinnota li fl-Ewropa, mill-2003 sa l-2007, ir-rata medja tat-tkabbir annwali kienet ta' 5.4%.

Skont il-Komunikazzjoni[5] tal-Kummissjoni dwar l-implimentazzjoni tal-Ajru Uniku Ewropew, l-impatt tal-instabbilità globali fuq is-suq tal-enerġija rriżulta f'żieda qawwija fl-ispiża tal-fjuwil u wassal lill-industrija tal-linji tal-ajru biex tfittex li tikseb prestazzjoni aktar ekonomika waqt li topera f'suq intern illiberalizzat kważi għal kollox, fejn hija tikkompeti wkoll ma' modi oħra ta' trasport. F'dan l-ambitu, il-linji tal-ajru identifikaw l-għoti tas-servizzi tan-navigazzjoni bl-ajru u l-mudelli tat-titjir bħala oqsma ewlenin li jeħtieġu titjib. It-talba tagħhom għal prestazzjoni aħjar fil-forniment tas-servizz tal-ATM/ANS saret il-forza ewlenija għall-bidla.

Madankollu, il-kombinazzjoni tat-tkabbir estiż mat-tfittxija għal aktar effiċjenza ekonomika tista' tnissel **sfidi ġodda għas-sigurtà** kif deskritt fil-paragrafu 2.3.1 hawn taħt.

It-tkabbir tal-kapaċità u t-titjib fis-sigurtà, flimkien mat-tkattir tal-aktar ħidma effiċjenti mil-lat ekonomiku safejn hu possibbli, kien tabilħaqq l-isfond għall-inizjattiva "Ajru Uniku Ewropew", li diġà stabbilixxiet il-kompetenza Komunitarja għall-Ġestjoni tat-Traffiku tal-Ajru (ATM) u s-Servizzi tan-Navigazzjoni bl-Ajru (ANS)[6].

Ir-riżultati ppreżentati tas-SESAR juru wkoll żieda li qed tkompli fit-traffiku u jikkonfermaw li l-isfida hija li tinħoloq sistema ġdida li kapaċi tlaħħaq ma' **żieda ġenerali ta' tliet darbiet fit-traffiku tal-ajru**[7], waqt li, mill-inqas, tinżamm il-kwalità attwali tas-servizz bi spiża mnaqqsa għall-utenti. Dan bejn wieħed u ieħor ifisser li fl-Ewropa jridu jkunu mmaniġġjati madwar 30 miljun titjira tal-IFR minflok l-10 miljun titjira attwali kull sena.

Is-sistema tal-EASA, li ġiet iddisinjata biex tissodisfa l-ħtiġijiet tal-industrija f'ambjent kompetittiv, u barra minn hekk biex tipprevedi livell għoli b'mod uniformi tas-sigurtà fl-avjazzjoni ċivili, irċeviet il-mandat mingħand il-leġiżlatur biex:

- tħaffef il-moviment liberu tal-persuni u s-servizzi;
- tippromwovi l-benefiċċji fir-rigward tal-ispejjeż involuti fil-proċessi regolatorji u taċ-ċertifikazzjoni;
- tipprovdi kundizzjonijiet ġusti għall-atturi kollha fis-suq intern tal-avjazzjoni,

għandha għaldaqstant tkun kapaċi tikkontribwixxi għat-titjib fl-effiċjenza mil-lat ekonomiku mill-inqas f'żewġ modi:

- Użu razzjonali tar-riżorsi għall-proċessi regolatorji u taċ-ċertifikazzjoni;
- L-iżvilupp ta' regoli li huma pproporzjonati għar-riskji tas-sigurtà relatati u t-tip u l-kumplessità tal-attività li jkopru.

1.2 Proċess iterattiv għall-valutazzjoni tal-impatt

1.2.1 "Regolazzjoni Aħjar"

---

4 Tbassir fuq medda twila ta' żmien għall-2006-2025 tal-EUROCONTROL: http://www.eurocontrol.int/statfor/gallery/content/public/forecasts/Doc216%20LTF06%20Report%20v1.0.pdf

5 COM(2007) 845 finali tal-20 ta' Diċembru 2007 – KOMUNIKAZZJONI MILL-KUMMISSJONI – L-Ewwel Rapport dwar l-implimentazzjoni tal-Leġiżlazzjoni tal-Ajru Uniku: il-kisbiet u t-triq 'il-quddiem

6 Regolament (KE) Nru 549/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-10 ta' Marzu 2004 li jippreskrivi l-qafas għall-ħolqien tal-Ajru Uniku Ewropew *(ĠU L 96, tal-31.3.2004, pġ. 1)*.

7 Prodott D1 tas-SESAR, il-verżjoni 3.0, datat Lulju 2006: http://www.sesar-consortium.aero/deliv1.php

Skont il-prinċipju ta' "regolazzjoni aħjar" il-Kummissjoni għandha tipproduċi valutazzjoni tal-impatt meta tissottometti l-proposta lil-leġiżlatur. L-istess prinċipju japplika għall-Aġenzija, li wkoll għandha twettaq Valutazzjoni tal-impatt regolatorju (RIA) b'appoġġ għall-opinjonijiet tagħha.

Wara l-identifikazzjoni tal-problema kif hemm rifless fis-sotto-paragrafu 1.2.2 hawn taħt, ix-xogħol ġie organizzat biex titnaqqas id-duplikazzjoni tal-ħidma. Il-Kummissjoni wettqet valutazzjoni tal-impatt preliminari, studju dwar l-ispejjeż amministrattivi, u valutazzjoni tal-impatt finali; din tal-aħħar iffokat fuq "jekk" il-kompetenzi tal-Aġenzija għandhomx ikunu estiżi.

Intlaħaq qbil li l-Aġenzija għandha tipproduċi RIA speċifika dwar "kif" tista' tkun implimentata [8] l-estensjoni għall-ajrudromi u d-dokument attwali dwar "kif" l-istess estensjoni tista' tinkorpora wkoll l-ATM/ANS.

Is-sotto-paragrafi li ġejjin fil-Kapitolu 1 jagħtu sommarju, għal referenza eħfef, tax-xogħol estensiv f'għamla ta' valutazzjonijiet tal-impatt iterattivi, li twettaq f'sinerġija mis-servizzi tal-Kummissjoni u l-Aġenzija. Dan ix-xogħol jinkludi konsultazzjoni estensiva mal-partijiet interessati.

1.2.2 L-identifikazzjoni tal-problema

Fl-Ewropa, is-sigurtà tal-avjazzjoni ċivili tjiebet drammatikament mill-bidu tas-snin sebgħin (jiġifieri madwar 200 vittma kull miljun titjira tal-IFR) sa l-1995 (jiġifieri tnaqqis għal madwar 10 vittmi kull miljun titjira tal-IFR) kif enfasizzat fir-RIA tal-Aġenzija dwar l-ajrudromi, imsemmi fuq. Madankollu, minkejja titjib teknoloġiku sinifikanti, minn dak iż-żmien ir-rata tal-aċċidenti baqgħet kważi kostanti. Fil-każ tal-ATM/ANS, tipi ġodda ta' talbiet (b'mod partikolari s-Sistemi tal-Ajru Bla Ekwipaġġ u l-ġettijiet ħfief ħafna), iż-żieda fit-traffiku u l-pressjoni kummerċjali, mistennija joħolqu sfidi ġodda.

Biex titnaqqas aktar il-probabbiltà ta' aċċident, huwa meħtieġ li wieħed jaġixxi mhux biss fuq it-teknoloġija, imma wkoll fuq aspetti oħra tal-"katina tas-sigurtà". Huwa ċar li l-prestazzjoni attwali fis-sigurtà tinkiseb bl-isforzi kollettivi ta' ħaddiema professjonali, ikkwalifikati ħafna u konxji dwar is-sigurtà. Madankollu l-mistoqsija m'hijiex biss dwar kif tista' tinżamm il-prestazzjoni attwali rigward is-sigurtà, imma kif tista' tittejjeb aktar fil-ġejjieni qarib, biex tittratta l-isfidi l-ġodda waqt li tottimizza l-użu tar-riżorsi fil-livell Ewropew. Wieħed jista' jipprevedi li aktar titjib fis-sigurtà jiddependi b'mod qawwi fuq il-kapaċità li fl-Ewropa jiddaħħlu b'mod effettiv u armonizzat, sistemi ta' ġestjoni tas-sigurtà (SMS) uniformi mill-partijiet interessati kollha. Imma l-SMS hija waħda biss mill-għodda meħtieġa; il-proċessi regolatorji tas-sigurtà wkoll jeħtieġ li jitqiesu, flimkien mal-għaqdiet elettroniċi fost l-SMSs ta' diversi entitajiet u l-konsolidazzjoni tar-rekwiżiti tal-SMS fl-oqsma tal-avjazzjoni kollha. F'dan ir-rigward, għalkemm ir-regoli tal-ICAO jiffunzjonaw bħala qafas regolatorju għad-dinja kollha, dawn ir-regoli huma soġġetti għal differenzi fl-applikazzjoni tagħhom. Barra minn hekk, l-ICAO toħroġ ħafna rakkomandazzjonijiet, li m'humiex mandatorji, għall-Istati kontraenti. Għalhekk, fis-sitwazzjoni attwali, jeżistu differenzi ċari bejn l-Istati Membri fl-oqsma tal-ATM/ANS, minħabba li ħafna mill-attivitajiet tal-implimentazzjoni jitwettqu fil-livell tal-Istati Membri, mingħajr sorveljanza ċentrali qawwija jew ċertifikazzjoni ċċentralizzata tal-ANSPs pan-Ewropej li qed ifeġġu. Diversità kbira sseħħ anki fejn twettqu ħidmiet ta' koordinazzjoni ċentrali (per eżempju fil-qasam tal-ATM). Minħabba f'hekk il-metodoloġija applikata għaċ-ċertifikazzjoni u għas-sorveljanza tas-sigurtà, jekk ikun hemm, tvarja b'mod qawwi bejn l-Istati Membri. Ir-riżorsi allokati huma wkoll differenti fir-rigward tal-Istati Membri. Żvantaġġ ieħor tas-sitwazzjoni attwali huwa li hemm nuqqas ta' mudell ġenerali ta' "sistema totali" għas-sigurtà tat-trasport bl-ajru. L-oqsma differenti huma mmaniġġjati minn organizzazzjonijiet differenti, waqt li qed ikun irrikonoxxut dejjem aktar li s-sigurtà tat-trasport bl-ajru tibbenefika minn mudell *gate-to-gate* olistiku u konsistenti li jintegra l-ATM, l-ANS, it-tagħmir tal-inġenji tal-ajru, l-operazzjonijiet tal-ajru u tal-ajrudromi, kif ukoll il-kompetenza tal-persunal.

---

[8] http://www.easa.europa.eu/doc/Rulemaking/opinions/Translations/03_2007/RIA%20Opinion%203-2007.pdf

B'mod partikolari, għandhom ikunu indirizzati l-problemi ewlenin li ġejjin fl-oqsma tal-ATM/ANS:

- żieda fil-livelli tas-sigurtà fl-ambitu tat-tkabbir kontinwu tat-traffiku tal-ajru previst għall-għexieren ta' snin li ġejjin (jiġifieri madwar +3% kull sena);
- tħaffif tal-introduzzjoni sigura ta' teknoloġiji ġodda;
- introduzzjoni ta' "mudell ta' sistema totali" għar-regolazzjoni tas-sigurtà li jinkorpora s-segmenti tal-ajru u tal-art, flimkien mal-persunal u l-organizzazzjonijiet li jwettqu kompiti f'għaqda elettronika mas-Servizzi tat-Traffiku tal-Ajru (ATS), waqt li jitqiesu r-relazzjonijiet ta' bejniethom;
- ikunu evitati proċessi ta' ċertifikazzjoni multipli għall-organizzazzjonijiet li jipprovdu servizzi f'oqsma[9] differenti jew għat-tagħmir [10];
- ikunu ddefiniti r-responsabbiltajiet ġuridiċi u l-obbligi assoċjati, speċjalment fil-perspettiva tas-"separazzjoni" tal-ANS [11], jew fil-każ tal-fornituri ta' sistemi kumplessi ħafna (per eżempju bbażati fuq is-satelliti);
- tkun indirizzata t-"taħlita" fil-qafas regolatorju frammentat tas-sigurtà tal-avjazzjoni fil-livell Ewropew, kif enfasizzat mill-Grupp ta' Livell Għoli mwaqqaf fl-2006 mill-Viċi-President Jacques Barrot[12].

1.2.3 Il-valutazzjoni tal-impatt preliminari tal-Kummissjoni

Valutazzjoni tal-impatt preliminari twettqet fl-2005 mal-Kummissjoni [13] permezz ta' konsulent b'kuntratt. Il-valutazzjoni kkonkludiet li l-estensjoni tal-kompetenzi tal-Aġenzija kienet tabilħaqq l-aktar għażla loġika, effettiva u effiċjenti. B'mod partikolari, skont l-opinjoni tal-konsulent, l-estensjoni tas-sistema tal-EASA tipproduċi benefiċċji notevoli fis-sigurtà, speċjalment meta titqabbel mal-għażla "tagħmel xejn".

Ir-riżultati kemm tal-intervisti kif ukoll tal-kwestjonarji li kien responsabbli għalihom il-konsulent (jiġifieri l-ECORYS) imqabbad mill-Kummissjoni, kienu ntużaw biex tkun żviluppata u ssostanzjata l-analiżi mwettqa fuq suġġetti differenti matul l-istudju tal-impatt preliminari, bħall-analiżi tal-problemi, il-valutazzjonijiet tal-impatt u t-tqabbil tal-għażliet. F'kull wieħed mill-kapitoli ewlenin ta' dak l-istudju, il-fehmiet tal-partijiet interessati kienu ppreżentati f'taqsima separata. Barra minn hekk, analiżi ddettaljata tar-riżultati tal-kwestjonarju ngħatat fl-Anness B tad-dokument imsemmi. Il-partijiet interessati kienu identifikati permezz tas-sħubija tagħhom fil-Bord tal-Aġenzija jew bħala partijiet b'interess sinifikanti fl-ICB (Korp ta' Konsultazzjoni tal-Industrija), rappreżentattivi tal-organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti. Barra minn hekk saret konsultazzjoni wkoll ma' kampjun tal-ANSPs u tal-operaturi tal-ajrudromi.

1.2.4 Il-valutazzjoni tal-impatt finali tal-Kummissjoni

Imbagħad, f'Marzu 2008, is-servizzi tal-Kummissjoni żviluppaw il-valutazzjoni tal-impatt finali; li għandha takkumpanja l-proposta leġiżlattiva tagħha għall-estensjoni tal-kompetenzi tal-Aġenzija, b'attenzjoni speċjali mill-ġdid fuq "jekk" il-kompetenza tal-Aġenzija għandhiex tkun estiża għall-ajrudromi u l-ATM/ANS. Fuq il-bażi tax-xogħol imwettaq s'issa u r-riżultati tal-konsultazzjonijiet imwettqa mill-Kummissjoni, ir-rakkomandazzjonijiet tal-Grupp ta' Livell Għoli, il-konklużjonijiet tal-Kunsill dwar il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni fuq l-implimentazzjoni tal-Ajru Uniku Ewropew, kif ukoll

---

9 Bħala eżempju, il-kumpanija Spanjola AENA li hija kemm operatur ta' aerodrom (b'hekk suġġetta għar-rekwiżiti essenzjali tar-Regolament Bażiku meta jkun approvat mil-leġiżlatur) kif ukoll ANSP (u b'hekk suġġetta għar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2096/2005 tal-20 ta' Diċembru 2005 li jistabbilixxi "rekwiżiti komuni" għall-forniment tas-servizzi tan-navigazzjoni bl-ajru *(ĠU L 335, tal-21.12.2005, pġ.13)*.

10 Per eżempju, għall-verifika ta' kemm il-parti miġrura fl-ajru tal-ATM hija adattata għall-użu, li hija fil-firxa kemm tar-Regolament Bażiku tal-EASA kif ukoll tal-Artikolu 5 tar-Regolament (KE) Nru 552/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-10 ta' Marzu 2004 dwar l-interoperabilità tax-xibka Ewropea għall-Ġestjoni tat-Traffiku tal-Ajru *(ĠU L 96, tal-31.3.2004, pġ. 26)*.

11 Artikolu 7.3 tar-Regolament (KE) Nru 550/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-10 Marzu 2004 dwar il-forniment ta' servizzi ta' navigazzjoni bl-ajru fl-ajru uniku Ewropew *(ĠU L 96, tal-31.3.2004, pġ. 10)*.

12 Ir-Rapport Finali tal-Grupp ta' Livell Għoli għall-Qafas Regolatorju tal-Avjazzjoni Ewropea tal-ġejjieni (Lulju 2007): http://ec.europa.eu/transport/air_portal/hlg/doc/2007_07_03_hlg_final_report_en.pdf

13 http://ec.europa.eu/transport/air_portal/traffic_management/studies/doc/finalized/2005_09_15_atm_en.pdf

ix-xogħol u l-konsultazzjonijiet tal-Aġenzija, din il-valutazzjoni tal-impatt finali waslet għal konklużjoni pożittiva rigward din l-affari.

1.2.5 Il-valutazzjoni tal-impatt regolatorju attwali

Il-kompetenza Komunitarja rigward l-ATM u l-ANS kienet diġà stabbilita meta kien adottat il-pakkett leġiżlattiv tas-SES. Kif issemma' hawn fuq, l-istudji kollha li saru s'issa kkonkludew li hemm ħtieġa li jsir pass ieħor fir-razzjonalizzazzjoni tar-regolazzjoni tas-sigurtà fl-avjazzjoni ċivili f'livell Komunitarju billi tkun estiża l-kompetenza tal-Aġenzija għar-regolazzjoni tal-ATM u l-ANS. B'hekk l-Aġenzija qieset li l-mistoqsija "jekk" kienet twieġbet.

Imbagħad kien għad baqa' l-ħtieġa li tkun indirizzata l-mistoqsija dwar "kif" dan għandu jsir bl-istess mod ta' kif kien sar fir-rigward tal-estensjoni tas-sistema tal-EASA għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ajrudromi[14]. L-għan tad-dokument attwali huwa għaldaqstant li jevalwa [15], fl-ambitu msemmi fuq, l-impatt ta' soluzzjonijiet alternattivi potenzjali. Minħabba li l-ħsieb huwa li jinbena, kemm jista' jkun possibbli, fuq il-proċessi regolatorji stabbiliti skont is-SES, l-Aġenzija ma ħassitx li kien adattat li ssir valutazzjoni tal-impatt ta' tali proċessi meta l-mudell propost tagħha ma kienx se jitbiegħed minnhom. Bil-maqlub, ħasset li kien meħtieġ li tivvaluta aktar il-bidliet potenzjali f'tali proċessi, kif ukoll teżamina xi kwistjonijiet li qieset li ma kinux ċari biżżejjed fl-ambitu tas-SES. Minħabba f'hekk, il-valutazzjoni tal-impatt regolatorju attwali tiffoka fuq il-punti li ġejjin:

Għandha l-kompetenza tal-Aġenzija tkun stabbilita billi jkun emendat ir-Regolament Bażiku jew billi jiddaħħlu dispożizzjonijiet li jirregolaw ir-rwol tal-Aġenzija fir-Regolamenti[16] tal-Ajru Uniku Ewropew (SES)?

It-teħid tad-deċiżjonijiet dwar il-kunċetti tal-operazzjonijiet hija funzjoni tal-gvern jew tal-fornituri tas-servizzi tat-traffiku tal-ajru?

Għandhom l-ASM u l-ATFM jitqiesu bħala li huma ta' natura regolatorja jew ta' natura ta' forniment ta' servizz?

Għandu l-forniment ta' ċerti servizzi jkun eżentat miċ-ċertifikazzjoni?

Għandha ċ-ċertifikazzjoni tal-fornituri ta' servizz ATM/ANS pan-Ewropew issir mill-Aġenzija; u f'tali każ, x'għandhom ikunu l-kriterji biex tkun iddefinita n-natura pan-Ewropea tas-servizz?

Fil-qosor, il-valutazzjoni tal-impatt regolatorju attwali tikkumplimenta l-proċess iterativ imwettaq tul perjodu ta' tliet snin b'kooperazzjoni sħiħa bejn l-Aġenzija, is-servizzi tal-Kummissjoni u l-ħafna partijiet interessati involuti fil-bosta konsultazzjonijiet estensivi li seħħew rigward l-estensjoni possibbli tas-sistema tal-EASA għall-ajrudromi, l-ATM u l-ANS.

---

[14] Opinjoni Nru 3/2007 tal-Aġenzija Ewropea għas-Sigurtà fl-Avjazzjoni biex ikun emendat ir-Regolament (KE) Nru 1592/2002 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Lulju 2002 dwar regoli komuni fil-kamp tal-avjazzjoni ċivili u li jistabblixxi Aġenzija Ewropea għas-Sigurtà fl-Avjazzjoni, biex tkun estiża l-firxa tagħha għar-regolazzjoni tas-sigurtà u l-interoperabilità tal-aerodromi http://www.easa.europa.eu/doc/Rulemaking/opinions/Translations/03_2007/Opinion%203-2007.pdf

[15] Il-pożizzjonijiet/tweġibiet tal-partijiet interessati hawnhekk m'humiex analizzati fid-dettall, minħabba li hemm sommarju tagħhom fid-Dokument tat-Tweġibiet għall-Kummenti (CRD 2007-16) ippubblikat fil-websajt tal-Aġenzija fit-18 ta' Marzu 2008, http://www.easa.europa.eu/ws_prod/r/doc/CRD-2007-16.pdf

[16] Ir-Regolamenti (KE) Nru 549/2004 (ir-Regolament qafas), (KE) Nru 550/2004 (ir-Regolament tal-forniment ta' servizz), (KE) Nru 551/2004 (ir-Regolament tal-ispazju tal-ajru) u (KE) Nru 552/2004 (ir-Regolament ta' interoperabilità), tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-10 ta' Marzu 2004 (*ĠU L 96, tal-31.3.2004, pġ. 1-42*).

2. Valutazzjoni tal-Impatt Regolatorju

2.1 Approċċ għall-valutazzjonijiet tal-impatt

2.1.1 Valutazzjoni kwalitattiva u kwantitattiva

Valutazzjoni tal-Impatt Regolatorju (RIA) hija evalwazzjoni tal-vantaġġi u l-iżvantaġġi ta' regoli jew modifiki għal-leġiżlazzjoni previsti, waqt li wieħed iqis diversi għażliet potenzjali biex tintlaħaq il-mira komunitarja mistennija (jiġifieri regolazzjoni aktar effettiva u effiċjenti tas-sigurtà tal-ATM u l-ANS), waqt li wieħed jikkwantifika sa fejn huwa vijabbli l-impatt tagħhom fuq il-kategoriji kollha tal-persuni u l-organizzazzjonijiet affettwati.

Il-fond tal-istudju għandu jkun ipproporzjonat għall-impatt mistenni tal-proposta, kif mistqarr fil-linji gwida applikabbli tal-Kummissjoni għall-valutazzjonijiet tal-impatt. Dawn l-impatti għandhom jiġu analizzati minn perspettivi differenti. Għaldaqstant dan ir-RIA, li jaffettwa s-settur tal-avjazzjoni u b'mod partikolari lill-ATM/ANS, fil-valutazzjoni tal-impatt iqis b'mod partikolari l-affarijiet li ġejjin:

- is-sigurtà;
- l-ekonomija;
- l-ambjent;
- il-qasam socjali;
- u l-impatt fuq ir-rekwiżiti ta' leġiżlazzjoni oħra tal-UE lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA, imma li huma wkoll, direttament jew indirettament, relatati mal-avjazzjoni.

B'mod aktar partikolari l-impatti elenkati fuq kienu vvalutati kwalitattivament jew kwantitattivament, kif indikat fit-Tabella 1:

Valutazzjoni	I M P A T T					
	Sigurtà		Ekonomija	Ambjent	Socjali	Impatt fuq rekwiżiti oħra ta' l-avjazzjoni
	Fl-imgħoddi	Impatt fil-ġejjieni				
Kwantitattiva	X					
Kwantitattiva mhux mirquma		X	X		X	
Kwalitattiva		X	X	X	X	X

Tabella 1: Valutazzjoni kwalitattiva u kwantitattiva tal-impatt

Kull wieħed minn dawn il-ħames punti se jiġi analizzat individwalment fil-valutazzjoni tal-impatt f'§ 2.6 sa 2.11 hawn taħt.

2.1.2 Il-metodoloġija tal-valutazzjoni

Il-metodoloġija applikata għall-valutazzjonijiet tal-impatt hija strutturata f'6 stadji:

- L-analiżi tal-problemi deskritta f'paragrafu 2.3;
- Id-definizzjoni tal-għanijiet (ġenerali, speċifiċi u operattivi) u l-indikaturi kif indikat f'paragrafu 2.4;
- L-identifikazzjoni ta' għażliet alternattivi għall-kwistjonijiet ewlenin li jfeġġu mill-konsultazzjoni (jiġifieri r-relazzjoni mal-atti ġuridiċi tas-SES; il-kunċett tal-

operazzjonijiet; il-Ġestjoni tal-Fluss tat-Traffiku tal-Ajru – ATFM; il-Ġestjoni tal-Ispazju tal-Ajru – ASM; l-intrapriżi żgħar/medji bħas-Servizzi ta' Tagħrif dwar it-Titjir ta' Ajrudrom – AFIS; u ċ-ċertifikazzjoni ta' ANSPs pan-Ewropej) fil-paragrafu 2.5;

- L-identifikazzjoni u l-istima tad-daqs tal-grupp fil-mira;
- L-identifikazzjoni u l-valutazzjoni tal-impatti ta' kull għażla possibbli għall-ħames punti li huma elenkati f'2.1.1 biex ikunu stabbiliti dawk li huma l-aktar sinifikanti;
- Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) konklussiva.

L-impatti potenzjali huma kkorelatati b'mod qawwi mal-għanijiet ġenerali u speċifiċi identifikati f'2.4.2 u 2.4.3 t'hawn taħt. Il-kejl tagħhom huwa bbażat fuq l-indikaturi tal-monitoraġġ (l-indikaturi tar-riżultat) indikati fil-paragrafu 2.4.5 t'hawn taħt. Madankollu, l-indikaturi relatati mal-għanijiet ġenerali jistgħu jkunu influwenzati b'mod sinifikanti ħafna minn politiki oħra. Għaldaqstant m'huwiex adattat li wieħed iqishom meta jkun qed jevalwa l-impatt tal-estensjoni proposta tal-kompetenza tal-Aġenzija għall-ATM u l-ANS.

L-użu ewlieni tal-għanijiet ġenerali huwa li jingħata appoġġ lid-definizzjoni tal-għanijiet speċifiċi għall-politika proposta. L-indikaturi tar-riżultat ikkorelatati ma' dawn l-għanijiet speċifiċi se jintużaw fir-RIA attwali kif ikun adattat; huma jistgħu jintużaw ukoll fil-ġejjieni għall-evalwazzjoni regolari tal-prestazzjoni tas-sistema tal-EASA. F'dan l-ambitu, l-indikaturi operattivi ġew identifikati fil-paragrafu 2.4.5; għalkemm dawn m'humiex utilizzati fir-RIA attwali, huma jistgħu jintużaw fil-ġejjieni biex anki jsiru, b'mod kontinwu, punti ta' referenza tal-progress tal-inizjattiva proposta.

Wara li jkunu ġew identifikati l-impatti kollha ta' kull kwistjoni ewlenija u kull għażla ta' politika relatata, fir-rigward tal-għanijiet speċifiċi msemmija, ir-riżultati huma ppreżentati f'sommarju bħala matriċi tal-impatt fis-sotto-paragrafi konklussivi minn 2.6 sa 2.11 t'hawn taħt. Il-proċedura biex tkun żviluppata tali matriċi hija l-Analiżi bi kriterji Multipli (MCA), imwettqa permezz tal-istadji ddettaljati li ġejjin:

- L-identifikazzjoni tal-għanijiet speċifiċi, li huma applikabbli għall-għażliet alternattivi kollha proposti;
- Il-korrelazzjoni ta' kull għażla mal-punti potenzjali tal-impatt li huma rilevanti, biex ikun jista' jsir it-tqabbil tal-għażliet;
- Il-ħolqien ta' kriterji ta' kejl (permezz ta' indikaturi tar-riżultat) - għall-inqas f'termini kwalitattivi u fejn possibbli f'termini kwantitattivi (fil-każ ta' dawn tal-aħħar wieħed irid iqis id-daqs tal-grupp fil-mira);
- L-għoti ta' punteġġ li juri kemm kull għażla tissodisfa b'mod tajjeb il-kriterji, b'kull impatt espress, kemm jekk imkejjel kwantitattivament jew evalwat kwalitattivament, f'ordni mhux dimensjonali ("punteġġ"): jiġifieri -3 għal impatt negattiv ħafna, -2 għal impatt negattiv medju, -1 għal impatt negattiv żgħir, 0 għal impatt newtrali u sa +3 għal impatti pożittivi;
- L-għoti ta' "punteġġ iddifferenzjat" għal kull punt ta' impatt sabiex tintwera l-importanza relattiva tiegħu: punteġġ iddifferenzjat ta' 3 kien assenjat għal impatti fuq is-sigurtà u l-ambjent; 2 għal impatti ekonomiċi u soċjali, u 1 għall impatt fuq leġiżlazzjoni oħra tal-UE;
- Fl-aħħar, wieħed iqabbel l-għażliet billi jikkombina l-punteġġi ddifferenzjati rispettivi tagħhom.

2.2 Konsultazzjoni mal-Partijiet Interessati

Sa issa, konsultazzjoni strutturata u iterativa mal-partijiet interessati (apparti l-iskambju ta' ittri u l-iskambji informali) twettqet permezz ta' tnax-il mekkaniżmu, kif jidher fis-sommarju fit-tabella 2 t'hawn taħt:

N.	Responsabbli	Perodu ta' Konsultazzjoni	Grupp fil-Mira	Mekkaniżmu	Riżultati
1	ECORYS	Nofs l-2005	Aktar minn 70 parti interessata magħżula	Kwestjonarji	Waslu 56. Sommarju tat-tweġibiet fir-rapport tal-ECORYS
2	ECORYS	Nofs l-2005	25 parti interessata ewlenija	Intervisti	Sommarju tat-tweġibiet fir-rapport tal-ECORYS
3	EASA	Diċ 2005	Grupp ta' Konsultazzjoni ta' l-Awtoritajiet Nazzjonali (AGNA)	Konsultazzjoni dwar il-Programm tar-Regolamentazzjoni annwali ta' l-EASA	Approvat il-kompitu BR.003
4	EASA	Diċ 2005	Kumitat Konsultattiv dwar l-Istandards tas-Sigurtà (SSCC)		Approvat il-kompitu BR.003
5	EASA	Diċ 2005	AGNA	Konsultazzjoni dwar it-ToRs għall-kompitu BR.003	Ippubblikati t-ToRs
6	EASA	Diċ 2005	SSCC		Ippubblikati t-ToRs
7	EASA	Diċ 2007	Il-pubbliku permezz ta' kunsultazzjoni fuq l-Internet	NPA 2007-16	Waslu 1860 kumment. Ippubblikat il-CRD
8	EASA	Marzu 2008	Il-pubbliku permezz ta' kunsultazzjoni fuq l-Internet	CRD 2007-16	100 reazzjoni waslu għand 18-il parti interessata. Meqjusa għall-Opinjoni
9	KE	Minn kmieni fl-2006	Awtoritajiet ta' Sorveljanza Nazzjonali	Attendenza fil-laqgħa tal-SRC tal-EUROCONTROL	Attendenza u dibattitu kostanti fil-laqgħat
10	KE	Minn kmieni fl-2007	Awtoritajiet Nazzjonali	Kumitat tas-SES	Tagħrif kostanti fornut fil-laqgħat
11	EASA	Mill-2007	EGNOS u Galileo	Attendenza regolari fil-laqgħat tal-GALCERT	Titjib fil-fehim mal-GSA u l-ESA
12	EASA	Mill-2007	IRIS (Servizzi ta' komunikazzjoni permezz tas-satellita)	Attendenza regolari fil-grupp ta' esperti esterni	Titjib fil-fehim mal-ESA

Tabella 2: Konsultazzjoni mal-partijiet interessati

Il-Kummissjoni kontinwament forniet tagħrif dwar il-progress fix-xogħol fuq l-estensjoni tas-sistema tal-EASA lill-Kumitat tal-Ajru Uniku (SSC), lill-ICB imsemmi u lill-Kummissjoni għar-Regolazzjoni tas-Sigurtà (SRC) tal-EUROCONTROL.

Min-naħa tagħha l-Aġenzija, kif meħtieġ mill-proċedura tar-regolamentazzjoni tagħha, ikkonsultat darbtejn mal-AGNA u s-SSCC rispettivament dwar l-inklużjoni tal-kompitu BR.003 fil-Programm tar-Regolamentazzjoni u mbagħad dwar it-ToRs iddettaljati fir-rigward tal-progress tagħha. Mill-2007 l-Aġenzija għamlet kull ma setgħet biex iżżomm kuntatt mhux biss mal-awtoritajiet kompetenti, imma wkoll mal-partijiet interessati ewlenin fir-rigward ta' sistemi pan-Ewropej kumplessi ħafna, bħal ma huma dawk li għandhom settur spazjali. Dawn il-partijiet interessati jinkludu l-Awtorità ta' Sorveljanza tal-GNSS (GSA) u l-Aġenzija Ewropea tal-Ispazju (ESA). Din il-ħidma kkontribwixxiet għall-kwantità u l-kwalità tal-kummenti li waslu dwar l-NPA 2007-16. Aktar minn 1800 kumment waslu u kienu analizzati, kif deskritt fil-CRD 2007-16 ippubblikat fit-18 ta' Marzu 2008. Fl-aħħar il-CRD ukoll waslulu 100 reazzjoni, li wkoll kienu analizzati bi tħejjija għall-Opinjoni attwali.

Bħala konklużjoni, u ovvjament fil-limiti tar-riżorsi disponibbli, il-partijiet interessati kollha kellhom opportunitajiet multipli biex jesprimu l-fehmiet tagħhom lill-Kummissjoni u lill-Aġenzija, f'konformità mal-prinċipji ta' "regolazzjoni aħjar".

2.3 Analiżi tal-problemi

2.3.1 Il-livell tas-sigurtà tal-ATM/ANS fl-Ewropa

2.3.1.1 Għajn ta' tagħrif dwar is-sigurtà

Kull sena l-Kummissjoni għar-Regolazzjoni tas-Sigurtà (SRC) tal-EUROCONTROL tippubblika analiżi annwali tas-sigurtà li hija disponibbli fuq l-Internet. L-edizzjoni [17] tal-2007 ta' dan ir-rapport, li fih dejta sa l-2006, intużat bħala l-għajn ewlenija tad-dejta fattwali f'dan il-paragrafu.

2.3.1.2 Kultura ta' sigurtà u ta' rapportar

Fl-2006, 24 Stat, imqabbla ma' 21 Stat fis-sena ta' qabel, irrapportaw lill-ATM tal-EUROCONTROL okkorrenzi speċifiċi fir-rapport tal-AST [18] tagħhom. Dan huwa **inqas (madwar 63%) mill-għadd totali** tal-Istati Membri [19], tal-EUROCONTROL, u seħħ hekk minħabba nuqqas ta' aċċess tal-Punt Fokali [20] għad-dejta dwar is-sigurtà tal-ANSP, jew sempliċiment għax din it-tip ta' okkorrenza mhux qed tinġabar. Barra minn hekk l-għadd totali tal-okkorrenzi rrappurtati u l-kwalità tad-dejta jvarjaw b'mod sinifikanti minn Stat għal ieħor.

Fejn il-Punti Fokali tal-AST għandhom aċċess għad-dejta dwar is-sigurtà tal-ANSP, ikkombinata ma' sistema tajba ta' rrapportar, l-għadd tal-okkorrenzi speċifiċi tal-ATM irrappurtati kien kbir, għalkemm jinkludi proporzjon għoli ta' avvenimenti tekniċi minuri mingħajr impatt fuq is-sigurtà. Madankollu fl-2006, 5 Stati kienu rrappurtaw aktar minn

---

[17] Il-Kummissjoni għar-Regolazzjoni tas-Sigurtà (SRC) tal-EUROCONTROL – Rapport Annwali tal-2007 dwar is-Sigurtà: http://www.eurocontrol.int/src/gallery/content/public/documents/report/srcdoc43_e1.0_ri%20-%20EPR%20Final.pdf

[18] Mudell tas-Sigurtà Annwali

[19] Attwalment 38, li jinkludu: 25 Stat tal-UE (minbarra l-Estonja u l-Latvja), 2 Stati assoċjati wkoll ma' l-EASA (in-Norveġja u l-Iżvizzera), 6 Stati mill-Ispazju Komuni Ewropew tal-Avjazzjoni (l-Albanija, il-Bosnija-Ħerżegovina, il-Kroazja, FYROM, il-Montenegro u s-Serbja), u 5 Stati oħra tal-ECAC (l-Armenja, il-Moldova, Monako, it-Turkija u l-Ukraina).

[20] Innominati mill-Istati Membri kif rekwiżit minn ESARR 2.

500 okkorrenza speċifika tal-ATM kull wieħed, waqt li 10 mill-24 Stat li jirrapportaw l-okkorrenzi speċifiċi tal-ATM (jiġifieri 42%) irrapportaw inqas minn 10 okkorrenzi kull sena.

Dan huwa enfasizzat mir-Rapport Annwali tal-SRC tal-EUROCONTROL, li jindika varjazzjoni kbira fil-kulturi tal-irrapportar fl-organizzazzjonijiet u l-awtoritajiet, u jenfasizza l-ħtieġa ta' aktar standardizzazzjoni effettiva fil-livell tal-UE.

Dan jinnota wkoll li r-Rekwiżit Regolatorju tas-Sigurtà tal-EUROCONTROL (ESARR) 2[21] dwar l-irrapportar u l-evalwazzjoni tal-okkorrenzi tas-sigurtà fl-ATM kien ippubblikat, l-edizzjoni 1.0 tiegħu, fit-12 ta' Novembru 1999, b'applikabilità mill-1 ta' Jannar 2000; u li, wara seba' snin, 2/3 biss tal-Istati involuti rrapportaw lill-EUROCONTROL. Dan jitqies bħala sintomu ċar tal-progress bil-mod fir-rigward tal-arranġamenti intergovernattivi.

Ir-rapporti sottomessi mill-Punti Fokali lill-EUROCONTROL fl-2007, ibbażati fuq ir-rekwiżiti tal-ESARR 2 u d-Direttiva 2003/42/KE[22], madankollu, jindikaw aktar progress fl-implimentazzjoni tal-kultura tal-irrapportar dwar is-sigurtà minn persunal fuq bażi individwali. Madankollu, skont l-imsemmi Rapport Annwali tas-SEC, għad hemm għadd ta' kwistjonijiet li jeħtieġu attenzjoni, li jinkludu:

- F'għadd ta' Stati tal-ECAC[23] hemm nuqqas ta' ambjent ta' "Kultura Ġusta" fir-rigward tal-irrapportar tal-okkorrenzi u, għalkemm din il-kwistjoni, li hija l-aktar waħda importanti, qed tkun ittrattata f'livelli globali, Ewropej u nazzjonali, imma b'mod deplorevoli l-progress għadu jseħħ bil-mod.
- In-nuqqas kontinwu f'livell nazzjonali ta' riżorsi u persunal ikkwalifikat, iddedikat għall-ġbir u l-analiżi tad-dejta dwar is-sigurtà.

In-nuqqas ta' riżorsi se jkunu diskussi aktar fil-paragrafu 2.3.3.2 t'hawn taħt. Il-kwistjoni tal-"kultura ġusta" mhux se titqies aktar fir-RIA attwali, minħabba li l-leġiżlatur diġà, u riċentement, adotta dispożizzjonijiet speċifiċi għall-ħarsien tas-sors tat-tagħrif[24].

2.3.1.3 L-għadd totali tal-aċċidenti, l-inċidenti jew l-okkorrenzi tal-ATM/ANS

Dejta preliminari għall-2006 mqabbla mal-2005, turi żieda (minn 85 għal 96) fir-rigward tal-għadd totali tal-aċċidenti fl-Ewropa (għal inġenji tal-ajru b'MTOM > 2250 kg). Inqas minn 10% ta' dawk l-aċċidenti rriżultaw f'fatalitajiet. Madankollu l-kontribut (dirett jew indirett) tal-ATM/ANS għall-għadd tal-aċċidenti, skont l-imsemmi Rapport Annwali tal-2007 tal-SRC, baqa' baxx: fil-firxa ta' 6 minn 96 aċċident (jiġifieri madwar 6%). Fir-rigward tal-aċċidenti, ir-rata tar-rapporti (kontra l-għadd totali stmat ta' avvenimenti simili mhux irrapportati) tista' titqies li hija 100%.

Fl-2006 l-għadd tal-inċidenti riskjużi ħafna tal-ATM naqas ftit, bit-total ta' tali inċidenti kull sena jibqa' madwar 600. Anki f'dan il-każ, wieħed jista' jassumi b'ottimiżmu li r-rata tar-rapporti hija 100%.

Barra minn hekk, l-EUROCONTROL tistma li t-total ta' 9 600 inċident relatati mal-ATM (inklużi dawk bi gravità minuri u mingħajr riskju sinifikanti għas-sigurtà) irrapportati fl-2006, jista' jirrappreżenta 31% biss tat-total attwali. Għaldaqstant l-Aġenzija stmat li l-għadd totali tal-inċidenti relatati mal-ATM fl-ECAC fl-2006 kien fil-firxa ta' 30 000 għal kull, bejn wieħed u ieħor, 10 miljun titjira IFR.
L-EUROCONTROL tirreġistra wkoll li fl-2006 ġew irrapportati 15 658 okkorrenza[25] relatati mal-ATM. L-EUROCONTROL ma tistmax ir-rata tal-irrapportar għal dan it-tip ta' avveniment. L-Aġenzija tassumi li r-rata tista' tkun fil-firxa ta' 30%, bħal dik tal-inċidenti.

---

[21] http://www.eurocontrol.int/src/gallery/content/public/documents/deliverables/esarr2awareness_package/esarr2e20ri.pdf
[22] Id-Direttiva 2003/42/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Ġunju 2003 dwar rapporti ta' okkorrenzi fl-avjazzjoni ċivili *(ĠU L 167, tal-4.7.2003, pġ. 23).*
[23] Konferenza Ewropea dwar l-Avjazzjoni Ċivili, li llum tiġbor fiha 42 Stat, inklużi l-Membri kollha tal-UE 27.
[24] Artikolu 16 tar-Regolament Bażiku (KE) Nru 216/2008 tal-20 ta' Frar 2008, li ssemma' diġà.

Skont l-istudju preliminari mwettaq mill-ECORYS fl-2005, fil-perjodu ta' 10 snin mill-1994 sa l-2004, fl-Ewropa kien hemm medja ta' 3.9 aċċident tal-ajru kummerċjali fatali kull sena, li fihom il-kwistjonijiet tal-ATM/ANS kienu fatturi kontributuri. Jekk ma jsir xejn biex tittejjeb iżjed is-sigurtà, jiġifieri jekk ir-rata tal-aċċidenti tibqa' fil-livell attwali, dan jirriżulta f'6 sa 8 aċċident tal-ajru kummerċjali fatali kull sena fl-2025 fejn l-ATM/ANS ikunu fatturi li jikkontribwixxu.

Fil-paragrafu 1.1 ta' fuq, hemm imfakkar li s-SESAR tistma żieda ta' tliet darbiet fil-livell tat-traffiku fuq l-ECAC: jiġifieri 30 miljun titjira IFR kull sena, kontra l-10 miljuni attwali. L-esperti kollha jaqblu li ż-żieda sinifikanti fit-traffiku se twassal għal żieda fl-avvenimenti tas-sigurtà, jekk ma jkun implimentat xejn biex titjieb is-sigurtà. Uħud jistmaw li, minħabba li ż-żieda fit-traffiku se twassal għal żieda fid-densità fiż-żmien u l-ispazju, iż-żieda relatata fl-avvenimenti tas-sigurtà ma tistax tkun lineari, imma bil-maqlub, se tkun esponenzjali (jiġifieri aktar għolja). L-Aġenzija madankollu tosserva li ma jeżistix qbil għalissa dwar il-kwantifikazzjoni taż-żieda esponenzjali msemmija. Għaldaqstant, fit-Tabella 3 li ġejja, hemm biss ipoteżi prudenti ħafna ta' żieda lineari fl-avvenimenti tas-sigurtà:

Avvenimenti tas-sigurtà b'kontribuzzjoni (diretta jew indiretta) mill-ATM/ANS	Irrapportati lill-EUROCONTROL fl-2006	Ir-rata stmata tal-irrapportar	L-għadd totali stmat ta' avvenimenti kull 10 miljun titjira IFR/ sena	Estrapolazzjoni lineari tal-għadd tal-avvenimenti għal 30 miljun titjira IFR/sena
Aċċidenti b'fatalitajiet	3.9 (irrapportati mill-ECORYS)	100%	Mhux applikabbli	**6-8** (stmati mill-ECORYS)
Aċċidenti	6	100%	6	**18**
Inċidenti riskjużi	600	100%	600	1,800
It-total tal-inċidenti	9,600	31%	30,000	90,000
Okkorrenzi ta' l-ATM	15,658	30%	50,000	150,000

Tabella 3: L-għadd stmat tat-total tal-avvenimenti tas-sigurtà relatati mal-ATM/ANS

2.3.1.4 L-aċċidenti, l-inċidenti, l-okkorrenzi u kategoriji relatati ta' l-ATM/ANS

Fl-imsemmi Rapport Annwali dwar is-Sigurtà tal-2007, l-SRC tal-EUROCONTROL evalwat ukoll il-kategoriji l-aktar rilevanti tal-aċċidenti/inċidenti. B'mod partikolari, il-kategorija "**Kolliżjoni fuq l-art**" instab li fl-aċċidenti kienet l-aktar waħda sinifikanti, għax kopriet 11% tat-total fl-2006. F'dik il-kategorija l-aktar avvenimenti riskjużi huma l-**Inkursjonijiet fuq ir-Ranwej**, b'667 każ ta' dan it-tip irrapportati fl-ECAC fl-2006: kważi 2 inkursjonijiet fuq ir-ranwej kuljum. Dan it-total juri żieda ta' 6% fl-2006 meta mqabbel mal-2005. Għalkemm ix-xejra ġenerali fl-inkursjonijiet tal-akbar gravità qegħda tonqos, din it-tip ta' okkorrenza, anki fid-dawl taż-żieda kontinwa mistennija fil-ħidma tal-ajruporti, teħtieġ attenzjoni u ħidma kontinwa.

[25] Wieħed għandu jinnota li dan l-għadd jinkludi proporzjon għoli ta' avvenimenti tekniċi minuri, li m'għandhomx impatt fuq is-sigurtà minħabba l-eżistenza ta' miżuri ta' mitigazzjoni bħala appoġġ adattat, bħal ma huwa t-tagħmir addizzjonali li jaħdem f'każ ta' ħsara u l-konfigurazzjoni mill-ġdid b'mod awtomatiku.

Il-kategorija "**Impatt fl-Art ta' Titjira Kkontrollata (CFIT)**" fl-2006 uriet żieda fuq l-2005 (minn 5 għal 7). CFIT tibqa' t-tieni l-aktar kategorija sinifikanti. Wieħed għandu jinnota li CFIT tista' sseħħ ukoll minn traffiku tal-avjazzjoni ġenerali tal-IFR f'ajrudromi minuri, fejn daż-żmien, ta' spiss ma jingħataw l-ebda sinjali vertikali tan-navigazzjoni bir-radju. L-għadd totali tal-inċidenti fil-kategorija "Kważi Impatt fl-Art ta' Titjira Kkontrollata (Kważi CFIT)" naqas (21 fl-2006, 31 fl-2005). Madankollu, l-inċidenti riskjużi huma kważi fl-istess livell għoli bħall-2005 (3 ta' gravità A fl-2006 vs. 4 fl-2005, u 6 ta' gravità B kemm fl-2006 kif ukoll fl-2005). Barra minn hekk, il-proporzjon ta' Kważi CFIT riskjużi ħafna huwa għoli ħafna.

L-għadd totali tal-inċidenti fil-kategorija **Ksur tas-Separazzjoni Minima** rreġistra tnaqqis żgħir ta' inqas minn 2% (f'termini assoluti) u 6% f'figuri nnormalizzati meta mqabbel mal-2005. Dan it-tnaqqis kien rifless ukoll fil-ksur tas-separazzjoni minima riskjużi ħafna. B'kollox din il-kategorija għadha tkopri madwar 100 avveniment kull miljun siegħa ta' titjir kull sena.

Wara ż-żieda sinifikanti (30%) fl-għadd totali fl-2005, iż-żieda fid-dejta preliminari għall-2006 dwar **Penetrazzjoni Mhux Awtorizzata fl-Ispazju tal-Ajru** kienet inqas qawwija billi kienet 4%, li tikkorrispondi għal total ta' kważi 1 500 inċident irrapportat. L-għadd tal-avvenimenti mhux irrapportati jista' fil-fatt ikun ferm ikbar.

Il-kategorija **Devjazzjoni ta' Inġenji tal-Ajru mill-Awtorizzazzjoni tal-ATC** tiġbor flimkien il-forom kollha ta' devjazzjoni mill-awtorizzazzjonijiet mogħtija, inklużi devjazzjonijiet minn livell assenjat, minn rotta assenjata, minn ħin assenjat kif ukoll minn altitudnijiet minimi siguri fejn ikun applikabbli. Il-ġabra flimkien ta' dawn l-avvenimenti kollha tispjega d-daqs tal-għadd komprensiv tal-inċidenti f'din il-kategorija, li żdiedu b'5% fl-2006 – f'konformità mat-tkabbir tat-traffiku. L-għadd tal-avvenimenti rrapportati f'din il-kategorija kien fil-firxa ta' 140 kull miljun siegħa titjir.

Barra minn hekk l-EUROCONTROL qieset speċi ta' kategorija "baskett", identifikata bħala **Devjazzjoni ta' Inġenji tal-Ajru mir-Regolazzjoni Applikabbli tal-ATM.** Wieħed għandu jinnota li ċerti Devjazzjonijiet ta' Inġenji tal-Ajru mir-Regolazzjoni Applikabbli tal-ATM huma rreġistrati wkoll f'kategoriji oħra fejn iċ-ċirkostanzi tal-okkorrenza huma applikabbli (per eżempju Penetrazzjoni Mhux Awtorizzata fl-Ispazju tal-Ajru). Madankollu, f'din il-kategorija kien hemm żieda kemm fl-għadd ġenerali rrapportat fl-2006 (2 370 okkorrenza) kif ukoll fl-għadd tal-inċidenti riskjużi (43).

<u>*2.3.1.5 Aċċidenti fatali li kkontribwew għalihom l-ATM/ANS*</u>

L-Istrateġija 2000+ tal-ECAC għall-ATM stabbiliet objettiv tas-sigurtà ta' livell għoli: ***".... Li jitjiebu l-livelli tas-sigurtà billi jkun żgurat li l-għadd tal-aċċidenti u l-inċidenti serji, jew riskjużi, ikkawżati mill-ATM ma jiżdidux u, fejn hu possibbli, jonqsu".*** L-għadd tal-aċċidenti rrapportati mill-EUROCONTROL ivarja minn sena għal sena, kif wieħed jista' jistenna, imma x-xejra ġenerali attwalment mhux qed tiżdied quddiem l-isfond tal-livelli tat-traffiku li qed jiżdiedu. Għaldaqstant, l-objettiv tas-sigurtà tal-ECAC attwalment qiegħed jintlaħaq sa fejn għandhom x'jaqsmu l-aċċidenti fatali. **B'mod partikolari, fl-2006, ma kienet irreġistrata l-ebda fatalità li kienet konsegwenza ta' aċċidenti relatati mal-ATM/ANS.**

Madankollu, matul il-perjodu ta' għaxar snin mill-1997 sa l-2006, l-ATM jew possibilment l-ANS (bħal per eżempju servizzi ta' navigazzjoni mhux adegwati jew nuqqas ta' tagħrif AIS f'waqtu jew li ma jinftiehemx malajr) kienu kkontribwew direttament jew indirettament għal mill-inqas disa' aċċidenti fatali rreġistrati fl-UE 27+4:

- <u>30 ta' Lulju 1997, ATR-42, Air Littoral, l-Italja, fatalità 1.</u>
  L-inġenju tal-ajru niżel fit-tul u b'veloċità kbira, u sussegwentement qabeż ir-ranwej 23 twila 1 650 m ta' Firenze. Il-limitu tar-ranwej kien spostat bir-riżultat li kien baqa' distanza ta' 1 030 m għall-inżul.

- <u>17 ta' Diċembru 1997, Yakovlev 42, Aerosweet, il-Greċja, 70 fatalità.</u>
  Wara avviċinament tal-ILS mhux milħuq l-inġenju tal-ajru ngħata struzzjonijiet biex iżid l-altitudni u jmur lejn it-Tramuntana u jistenna biex jagħmel it-tieni attentat. Minflok, l-inġenju tal-ajru ddevja lejn il-Lbiċ-Punent u ħabat ma' muntanja f'għoli ta' 3 300 pied, 71.8 km mill-ajruport.

- <u>30 ta' Lulju 1998, Beech 1900, Proteus Air, Franza, 14-il fatalità.</u>
  L-inġenju tal-ajru ħabat ma' Cessna 177 f'għoli ta' 2 000 pied. L-inġenju tal-ajru kien talab permess biex ibiddel il-pjan tat-titjira u jinżel taħt it-3 000 pied fi spazju tal-ajru mhux ikkontrollat biex itir minn fuq il-vapur tal-passiġġieri 'Norway'. L-inġenji tal-ajru ma kinux qed jużaw l-istess frekwenza u ż-żewġ ekwipaġġi tat-titjir probabbilment kienu qed jiffukaw l-attenzjoni tagħhom fuq il-vapur tal-passiġġieri.

- <u>25 ta' Frar 1999, Dornier 328, Minerva Airlines, l-Italja, 4 fatalitajiet.</u>
  Meta niżel fir-Ranwej 29 f'Ġenova l-inġenju tal-ajru kien irrapportat li għamel inżul 'fit-tul u b'veloċita għolja' b'komponent ta' riħ minn wara. Meta qorob it-tarf tar-ranwej, il-bdot apparentament ipprova jdawwar l-inġenju tal-ajru lejn naħa waħda imma ma rnexxilux. Sussegwentement l-inġenju tal-ajru qabeż ir-ranwej u waqa' fl-ilmijiet tal-Golf ta' Ġenova.

- <u>11 ta' Diċembru 1999, British Aerospace ATP, SATA Air Açores, il-Portugall (l-Ażores), 35 fatalità.</u>
  It-temp matul il-vjaġġ kien affettwat minn sistema ta' front bi sħab kumulonimbus mifrux, xita qawwija, turbulenza u rwiefen qawwija mil-Lbiċ, tant li l-ekwipaġġ iddeċieda li jbiddel il-pjan tat-titjira, billi għażel rotta li kienet tinkludi nżul fuq il-kanal bejn il-Gżejjer Pico u Sao Jorge biex jinterċetta l-VOR radjali ta' 250 grad ta' Horta. It-torri ta' Horta inizjalment awtorizza l-inġenju tal-ajru għal FL 100. L-ekwipaġġ imbagħad talab inżul għal 5 000 pied u kien awtorizzat bl-istruzzjoni li jżomm kuntatt viżiv mal-Gżira Pico. Waqt l-inżul kienet irrapportata xita qawwija u turbulenza. Seba' minuti wara li nbeda l-inżul, l-inġenju tal-ajru ħabat man-naħa tat-Tramuntana tal-għolja ta' Pico de Esperanca, fuq il-gżira ta' Sao Jorge, f'IMC. Il-GPWS wissa lill-ekwipaġġ 17-il sekonda qabel l-impatt;

- <u>25 ta' Mejju 2000 – Ħabta fuq ir-ranwej fl-ajruport Charles De Gaulle (Franza)[26], fatalità 1.</u>
  Il-kawżi potenzjali kienu, l-ewwel nett il-perċezzjoni żbaljata ta' kontrollur dwar il-pożizzjoni ta' inġenju tal-ajru, b'din tkun imsaħħa mill-kuntest u l-metodi tax-xogħol, li wassluh biex jawtorizza inġenju tal-ajru Shorts biex jidħol fil-linja. U t-tieni nett, l-inadegwatezza tal-proċeduri ta' verifika sistematika fl-ATC, li għamluha impossibbli li l-iżball jiġi ikkoreġut;

- <u>08 ta' Ottubru 2001 – Ħabta fuq ir-ranwej fl-ajruport ta' Linate (l-Italja)[27], 114-il fatalità</u>.
  L-istħarriġ ikkonkluda li wieħed jista' jassumi li l-kawża immedjata tal-aċċident kien id-dħul ta' inġenju tal-ajru Cessna fuq ir-ranwej attiva. Il-kunsiderazzjoni ovvja hija li l-azzjoni relatata mal-fattur uman tal-ekwipaġġ taċ-Cessna – f'kundizzjonijiet ta' viżibilità baxxa – iridu jkunu ddiferenzjati max-xenarju li ppermetta li sseħħ is-sensiela ta' avvenimenti li wasslu għall-ħabta fatali; ugwalment wieħed jista' jistqarr li s-sistema użata fl-ajruport ta' Linate f'Milan ma kinitx mgħammra biex tidentifika n-nuqqas ta' fehim, minbarra, fost affarijiet oħra, proċeduri mhux adegwati u żbalji umani sfaċċati;

[26] http://aviation-safety.net/database/record.php?id=20000525-0
[27] http://aviation-safety.net/database/record.php?id=20011008-0

- 24 ta' Novembru 2001, British Aerospace 146, Crossair, l-Iżvizzera, 24 fatalità.
  Fl-24 ta' Novembru 2001 fit-20:01 UTC l-inġenju tal-ajru beda t-tlugħ mill-ajruport ta' Berlin-Tegel fuq titjira skedata għal Zurich. Fid-20:58 UTC, wara titjira bla inċidenti, l-inġenju tal-ajru rċieva l-awtorizzazzjoni għal avviċinament 28 VOR/DME standard fl-ajruport ta' Zurich. Quddiem l-inġenju tal-ajru involut fl-aċċident, Embraer EMB 145, it-titjira CRX 3891, niżel fuq ir-ranwej 28 tal-ajruport ta' Zurich. L-ekwipaġġ informa lit-torri tal-kontroll li t-temp kien qrib il-minimu għal din ir-ranwej. Fid-21:00 UTC it-titjira CRX 3597 rrapportat fuq il-frekwenza tal-kontroll tal-ajrudrom. Meta fid-21:06 l-inġenju tal-ajru wasal fl-altitudni minima għall-inżul (MDA) ta' 2 390 pied, il-kmandant qal lill-ko-pilota li kellu ċertu kuntatt viżiv mal-art u kompla l-inżul. Ftit wara l-inġenju tal-ajru ħabat mal-qċaċet tas-siġar u sussegwentement kellu impatt mal-art;

- 01 ta' Lulju 2002 – Ħabta waqt it-titjir (fuq Überlingen)[28], 71 fatalità, li l-kawżi tagħha kienu identifikati bħala dawn li ġejjin, fost affarijiet oħra:
  - Il-ksur imminenti tas-separazzjoni, ma kienx innutat fil-waqt mill-ATC. L-istruzzjoni lit-TU154M biex jinżel ingħatat f'ħin meta s-separazzjoni preskritta mal-B757-200 ma setgħetx tkun żgurata aktar.
  - L-ekwipaġġ tat-TU154M segwa l-istruzzjoni tal-ATC biex jinżel u kompla jagħmel hekk wara li t-TCAS tah parir biex jibda jżid l-altitudni. Din il-manuvra twettqet kontra t-TCAS RA ġġenerata.
  - L-integrazzjoni tal-ACAS/TCAS II fis-sistema ta' avjazzjoni totali ma kinitx biżżejjed u ma kinitx tikkorrispondi fil-punti kollha mal-filosofija tas-sistema.
  - Ir-regolamenti fir-rigward tal-ACAS/TCAS ippubblikati mill-ICAO, u minħabba f'hekk ir-regolamenti tal-awtoritajiet tal-avjazzjoni nazzjonali, l-istruzzjonijiet operattivi u proċedurali tal-produttur u l-operaturi tat-TCAS ma kinux standardizzati, ma kinux sħaħ u kienu parzjalment kontradittorji.
  - Il-ġestjoni u l-assigurazzjoni tal-kwalità tal-fornitur tas-servizz tat-traffiku ta' l–ajru ma kinux jiżguraw li matul il-lejl l-istazzjonijiet tax-xogħol miftuħa kienu jkunu kollha mgħammra kontinwament mill-kontrolluri.
  - Il-ġestjoni u l-assigurazzjoni tal-kwalità tal-fornitur tas-servizz tat-traffiku ta' l–ajru ttolleraw għal bosta snin li matul il-perjodi ta' fluss tat-traffiku baxx ikun hemm kontrollur wieħed biss fuq ix-xogħol waqt li l-ieħor ikun qed jistrieħ.

Fl-2006, ħamsa minn seba' aċċidenti CFIT kienu fatali. Waqt li l-ATM ma kienx direttament jew indirettament fattur kawżali, l-EUROCONTROL ma tipprovdix dejta biex wieħed ikun jista' jikkonkludi jekk id-disponibilità ta' ANS xierqa setgħetx tikkontribwixxi biex ikunu evitati milli jseħħu dawn l-aċċidenti.

2.3.1.6 Oqsma ta' Riskju Ewlenin

Fil-qosor, fl-imsemmi Rapport Annwali dwar is-Sigurtà tal-2007, l-SRC tal-EUROCONTROL telenka l-oqsma ta' riskju ewlenin li ġejjin:

- **Ħabtiet fuq l-art** u partikolarment **Dħul fuq ir-Ranwej;**
- **Dħul Mhux Awtorizzata fl-Ispazju tal-Ajru;**
- **Impatt fl-Art ta' Titjira Kkontrollata (CFIT) jew "kważi CFIT",** li għandhom il-proporzjon ta' inċidenti riskjużi (gravità A u gravità B), fl-għadd totali tas-CFITs, għoli ħafna (43% fl-2006 mqabbla ma' 32% fl-2005) u qed ikompli jiżdied. Biex wieħed iqabbel, il-proporzjon ta' inċidenti riskjużi fil-ksur tas-separazzjoni minima huwa madwar 20% u għad-dħul fuq ir-ranwej huwa 10%;
- **Devjazzjoni tal-inġenji tal-ajru minn awtorizzazzjoni ta' ATC;**
- **Devjazzjoni ta' inġenju tal-ajru mil-livell ta' titjir assenjat lilu (level busts);**
- **Livell tal-ATS fl-ajrudromi.**

[28] http://aviation-safety.net/database/record.php?id=20020701-1

Għall-punt tal-aħħar, b'mod partikolari fil-madwar ta' ajrudromi sekondarji, fl-2005 l-SRC kienet diġà semmiet it-tħassib tagħha rigward id-differenzi fost l-Istati fir-rigward tal-klassifikazzjoni tal-ispazju tal-ajru u d-diversità fil-livell tal-ATS fornuti. Fl-imsemmi Rapport tal-2007, l-EUROCONTROL ikkonkludiet li m'hemmx mudell standard fil-forniment tal-ATS u t-twaqqif ta' spazju tal-ajru kkontrollat għal titjiriet kummerċjali. Għaldaqstant, skont l-SRC, hija meħtieġa azzjoni regolatorja partikolarment rigward dan il-qasam ta' riskju ewlieni.

Għaldaqstant, fuq il-bażi ta' dak ta' fuq, l-Aġenzija tikkonkludi li:

- Huwa meħtieġ mudell ta' sistema totali biex titejjeb is-sigurtà tal-ATM/ANS;
- Is-servizzi ANS, miżjuda mal-ATM, jixirqilhom li jingħataw attenzjoni;
- L-għadd totali tal-aċċidenti (jew aċċidenti fatali) tant huwa baxx li, biex wieħed jevalwa b'mod kredibbli l-indikaturi tas-sigurtà, is-sistemi tal-irrapportar tal-inċidenti jeħtieġ li jitjiebu u l-analiżi ċċentralizzata tkun organizzata fl-ambitu ta' sistema totali.

2.3.1.7 L-ispiża tal-avvenimenti tas-sigurtà

L-agħar aċċident relatat mal-ATM jista' jinvolvi ħabta b'enerġija kbira bejn żewġ inġenji tal-ajru kbar ħafna, bir-riżultat li t-tnejn tant iġarrbu ħsara li jitqiesu bħala meqruda (hull loss) u jaffettwaw ukoll aktar minn 500 ħajja umana [29].

Il-valur ta' ħajja umana waħda huwa kunċett kontroversjali ħafna, jekk jitqies mil-lat morali. Madankollu, mil-lat tal-ispejjeż tal-assigurazzjoni, fuq il-bażi tal-letteratura[30] fid-dokument attwali tqieset fil-firxa ta' miljun €. Aċċident wieħed tal-ATM/ANS, li jinvolvi mill-inqas inġenju tal-ajru kummerċjali kbir, jista' faċilment jaffettwa 50 ħajja umana. Għaldaqstant l-ispiża totali ta' dawk il-vittmi tista' tkun stamata li tlaħħaq 50 miljun €.

Fit-30 ta' Marzu 2008 għadd ta' inġenji tal-ajru użati kienu offruti fuq l-Internet. Ġettijiet tan-negozju moderni, relattivament kbar, kienu offruti għal prezzijiet ta' 15-34 miljun US $[31], jiġifieri bħala medja l-valur residwali ta' ġett tan-negozju jista' jitqies li huwa fil-firxa ta' 20 miljun €. Il-valur residwali ta' ajruplan kummerċjali kbir jista' għaldaqstant ikun stmat li huwa mhux inqas minn 100 miljun € (id-doppju ta' dan għall-ajruplani kbar ħafna, bħall-B-747).

Għaldaqstant aċċident wieħed li jinvolvi żewġ B-747s se jirrappreżenta 200 + 200 = 400 miljun € fir-rigward tal-ispiża meta l-ajruplani jitqiesu bħala meqruda. Wieħed iżid magħhom 500 x 1 miljun € = 500 miljun € għall-ħajjiet meqruda. L-ispiża totali tista' tkun fil-firxa ta' 900 miljun €, jekk wieħed jassumi li ma saret l-ebda ħsara addizzjonali għal partijiet terzi fuq l-art. Madankollu, il-probabbiltà ta' dan it-tip ta' aċċident (wieħed biss seħħ fl-istorja tal-avjazzjoni) fil-fatt kien ippruvat li hija remota ħafna; għaldaqstant ma jkunx xieraq li titqies tali spiża enormi fil-paragrafi li ġejjin tal-IRA attwali.

Aċċident (li direttament jew indirettament jinvolvi l-ATM jew l-ANS) probabbilment jinvolvi bħala medja l-qerda ta' ġett kummerċjali (b'valur residwali ta' madwar 100 miljun €) u 50 ħajja umana, għal spiża totali ta' madwar 150 miljun €. Wieħed jassumi li wieħed minn kull ħames aċċidenti (jiġifieri 20%) relatati mal-ATM/ANS jistgħu jitpoġġew f'din il-kategorija.

Għat-80% li jibqa' tal-aċċidenti, wieħed jista' josserva li fl-UE 27+4 l-aktar avvenimenti tas-sigurtà frekwenti meta jitmexxa inġenju tal-ajru huma l-ħabtiet ma' oġġetti fissi jew mat-tagħmir tal-art. L-ATM jista' jkun fattur li qed jikkontribwixxi.

[29] http://aviation-safety.net/database/record.php?id=19770327-0
[30] http://www.law.harvard.edu/programs/olin_center/papers/pdf/422.pdf
[31] http://www.aviationbusinessindex.net/listings.asp?airframe=F&make=GULFSTREAM

Tali **okkorrenzi fl-ajrudromi, għalkemm ġeneralment la jaffettwaw il-ħajjiet tan-nies u lanqas iwasslu għall-qerda tal-inġenju tal-ajru, madankollu jinvolvu wkoll spejjeż sinifikanti.** Skont id-dejta fornuta mill-programm Prevenzjoni ta' Aċċidenti fuq l-Art (GAP) imniedi fl-2003 mill-Fondazzjoni[32] għas-Sigurtà tat-Titjir (FSF: organizzazzjoni internazzjonali indipendenti li ma tagħmilx qligħ) anki inċident minuri jista' jirriżulta f'tiswijiet għaljin għall-inġenju tal-ajru u tħarbit fl-iskeda u żmien fuq l-art għat-tiswija tal-inġenju tal-ajru li saħansitra huma aktar għaljin) ta' madwar 10 000 miljun US $/sena madwar id-dinja, li tfisser spiża medja ta' 370 000 US $/aċċident jew inċident. Aċċidenti tal-ATM jinkludu avvenimenti meta l-inġenju tal-ajru jitmexxa matul il-passaġġi ta' ċirkolazzjoni. Fl-istimi tal-FSF hemm inklużi anki l-ħsarat minuri (u għaldaqstant orħos u jissewwew aktar malajr) f'inġenji tal-ajru wieqfa f'żoni ta' parkeġġ. Għaldaqstant, l-użu tal-valuri stmati mill-FSF fir-RIA attwali, jista' jwassal għal stima baxxa wisq, u mhux għal stima kbira wisq, tal-ispiża. Jekk wieħed jassumi li 1€ = 1.35 US $ (fl-2006), **l-ispiża medja ta' avveniment wieħed minn dawk, tista' tiswa madwar 270 000 €. Hawnhekk wieħed jassumi li tali avvenimenti jirrappreżentaw 80% tal-aċċidenti relatati mal-ATM/ANS.**

L-ispiża medja ta' aċċident wieħed relatat mal-ATM/ANS tista' tkun stmata fil-firxa ta':

(1 x 150 miljun €) x 20% + (4 x 270 000 €) x 80% = 37 770 000 €

Fil-paragrafu 2.3.1.3 ta' fuq, fil-ġejjieni l-għadd potenzjali ta' aċċidenti kull sena relatati mal-ATM/ANS, jekk ma jsir xejn biex tittejjeb is-sigurtà, huwa stmat li jkun 18.

B'hekk wieħed jasal għall-konklużjoni li fl-għoxrin sena li ġejjin l-ispiża tal-aċċidenti relatati mal-ATM/ANS fl-Ewropa tista' tkun, bħala medja, 18 x 37.77 = 680 M€/sena.

2.3.2 Il-Qafas Regolatorju

2.3.2.1 Il-qafas regolatorju dinji: l-ICAO

Għall-qafas ICAO, japplikaw il-kunsiderazzjonijiet espressi fir-RIA mehmuża mal-Opinjoni 03/2007 [33] tal-Aġenzija. Bħala sommarju, is-sistema bbażata fuq l-Annessi tal-ICAO u t-traspożizzjoni ġuridika tagħhom fil-livell nazzjonali, tippreżenta n-nuqqasijiet ewlenin li ġejjin:

- L-ebda regola vinkolanti ġuridikament fil-livell internazzjonali;
- Ir-regoli ta' spiss jispeċifikaw biss il-"x'hiex", u mhux "min minn" (jiġifieri l-organizzazzjoni), u lanqas "kif" (per eżempju ċertifikazzjoni u sorveljanza mill-Awtoritajiet kompetenti);
- Huma meħtieġa proċessi ta' traspożizzjoni ġuridika paralleli f'kull Stat kontraenti, b'eteroġenità inerenti, differenza fil-perjodi taż-żmien u multiplikazzjoni tax-xogħol.

2.3.2.2 Ir-regolamentazzjoni u l-istandardizzazzjoni fl-Ewropa

Skont il-prodott D1 tas-SESAR[34], għalkemm ir-regolamenti tas-sigurtà u sistema ta' rrapportar dwar il-prestazzjoni kienu stabbiliti madwar l-Ewropa, l-implimentazzjoni tagħhom ma kinitx konsistenti u saret bil-mod ħafna. Tali imġiba m'hijiex aċċettabbli u għandha ssir b'mod trasparenti għal kunsiderazzjoni konxja tal-utenti finali. Il-mudell attwali tal-ġestjoni u l-infurzar m'huwiex kapaċi jisforza lill-Istati biex jimplimentaw tali regolamenti. Dan irid jinbidel u r-rekwiżit huwa għal qafas istituzzjonali uniku b'organizzazzjoni u struttura tal-ġestjoni li jkollha l-kapaċità twettaq dan b'mod koerenti u konsistenti. Jekk il-livell tal-prestazzjoni tas-sigurtà ma jistax jiżdied, il-kapaċità ma tistax tikber.

---

[32] http://www.flightsafety.org/gap_home
[33] http://www.easa.europa.eu/ws_prod/r/doc/opinions/Translations/03_2007/RIA%20Opinion%203-2007.pdf
[34] http://www.sesar-consortium.aero/deliv1.php

Ir-Rapport Annwali tas-Sigurtà tal-2007 tal-SRC tal-EUROCONTROL, imsemmi diġà, żied li l-livell tal-forniment tal-ATS fil-viċinanza tal-ajrudromi sekondarji kien diġà ssemma bħala tħassib mill-SRC fl-2005, b'fokus fuq it-tkabbir fl-użu tagħhom mit-trasportaturi kummerċjali, u d-differenzi bejn l-Istati Membri fir-rigward tal-klassifikazzjonijiet tal-ispazju tal-ajru u l-livell tas-servizzi tat-traffiku tal-ajru fornuti.

Kien żviluppat kwestjonarju mill-SRC, immirat lejn il-ksib ta' tagħrif rilevanti, u ffukat fuq il-klassifikazzjoni tal-ispazju tal-ajru użat mis-servizzi tal-ajru kummerċjali, u t-tipi ta' ATS fornuti lilhom. Ir-riżultat tal-kwestjonarju żvela dan li ġej:

*… **m'hemmx mudell standard għall-forniment tal-ATS u t-twaqqif ta' spazju tal-ajru kkontrollat għat-titjiriet kummerċjali**….*

Għaldaqstant l-SRC, f'żieda mal-azzjonijiet li jridu jkunu implimentati fil-livell nazzjonali, irrakkomandat l-armonizzazzjoni tal-applikazzjoni tas-servizz AFIS madwar l-Ewropa.

B'mod aktar partikolari, permezz tal-programm ta' Monitoraġġ u Appoġġ għall-Implimentazzjoni (ESIMS) tal-ESARR, l-EUROCONTROL innutat (Ir-Rapport Annwali tas-Sigurtà tal-2007) li xi konklużjonijiet ta' xejra "ġenerika" instabu f'għadd sinifikanti ta' każijiet madwar il-kontinent. Dawn "il-konklużjonijiet ġeneriċi" jindikaw l-eżistenza ta' xi kwistjonijiet pan-Ewropej li jirrikjedu azzjoni f'livell Ewropew. Dawn jinkludu:

- Nuqqas ta' arranġamenti għas-sorveljanza tas-sigurtà tal-ATFM u l-ASM;
- Nuqqas ta' implimentazzjoni ta' xi dispożizzjonijiet tal-ESARR;
- Nuqqas ta' formalizzazzjoni ta' arranġamenti għas-sorveljanza tas-sigurtà fir-rigward ta' sitwazzjonijiet transkonfinali;
- Sorveljanza dgħajfa tas-sigurtà rigward it-tibdiliet fis-sistemi;
- Nuqqas ta' arranġamenti għar-riċeviment u l-iċċekkjar mill-NSAs tad-Dikjarazzjonijiet tal-KE dwar il-Verifika tas-Sistemi magħmula mill-ANSPs kif jirrikjedi r-Regolament (KE) Nru 552/2004;
- Nuqqas ta' miżuri tal-infurzar rigward il-ksur tar-regolamenti tas-SES minn fornituri ċċertifikati;
- Implimentazzjoni dgħajfa tal-kunċett "direttivi tas-sigurtà" (ispirat mid-direttiva ta' ajrunavigabilità) użat b'mod wiesagħ f'oqsma oħra tal-avjazzjoni;
- Ħtieġa li jkunu ċċarati l-firxa u l-applikabbilità tar-regoli taċ-ċertifikazzjoni tas-SES fil-każ ta' organizzazzjonijiet żgħar li jipprovdu tagħrif lill-inġenji tal-ajru, b'mod partikolari biex ikunu meqjusa l-livelli, li jvarjaw ħafna, tal-kumplessità tas-servizz fil-kategorija FIS.

Kunsiderazzjonijiet addizzjonali dwar il-qafas regolatorju tas-sigurtà attwali fl-Ewropa kienu diġà ġew ippreżentati mill-Aġenzija fir-RIA msemmija li kienet akkumpanjat l-Opinjoni 03/2007, fejn kien konkluż li kwalunkwe regola, standard jew rekwiżiti adottati u ppubblikati minn kwalunkwe organizzazzjoni tal-avjazzjoni inter-governattiva eżistenti, m'humiex applikabbli minnufih sakemm ma tkunx trasposta b'mod ġuridiku fil-livell nazzjonali, u li tali organizzazzjonijiet madankollu m'għandhomx awtorità għall-ħruġ taċ-ċertifikati jew l-infurzar tal-istandards tagħhom fuq il-membri tagħhom.

2.3.2.3 Il-qafas regolatorju fframmentat

Il-maġġoranza tal-partijiet interessati kkonsultati mill-ECORYS matul il-valutazzjoni tal-impatt preliminari, ġeneralment qablu jew qablu parzjalment fuq il-problemi identifikati f'2.3.2.1 u 2.3.2.2 ta' fuq. Għalkemm mhux il-partijiet kollha qablu li r-regoli tal-ICAO ma jkunux jorbtu fil-każijiet kollha, huma qablu li hemm spazju sinifikanti għal differenzi fl-interpretazzjoni u għall-implimentazzjoni bil-mod fil-liġi nazzjonali.

Il-perċezzjoni tal-partijiet interessati, kif osservata mill-ECORYS fl-2005, kienet ukoll kondiviża mill-proġett SESAR, li fil-paragrafu 5.2.4.1 fil-"Prodott 3" tiegħu (DLM-0612-001-01-00) maħruġ f'Lulju 2007, stqarr li għall-ġestjoni tal-bidla, il-leġiżlazzjoni tal-avjazzjoni ċivili Ewropea tirrikjedi qafas regolatorju tas-sigurtà pan-Ewropew li jistabbilixxi proċeduri stabbli u proċessi parteċipattivi.

Bħala appoġġ għall-iżvilupp ta' dan il-qafas, u biex tkun żgurata l-implimentazzjoni b'suċċess tat-tibdiliet, kienu identifikati tliet rakkomandazzjonijiet mis-SESAR:

- L-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri għandhom jaħtru awtorità regolatorja tas-sigurtà fil-livell Ewropew li taġixxi wkoll bħala l-għaqda elettronika regolatorja għall-ġestjoni tal-bidla u twettaq interazzjoni mas-SESAR JU, li trid tkun stabbilita mhux aktar tard minn tmiem il-Fażi tad-Definizzjoni tas-SESAR;
- L-awtorità regolatorja tas-sigurtà Ewropea hekk maħtura, għandha tiżviluppa proċedura (ta' analiżi) għall-ġestjoni tal-bidla u fejn ikun adattat tipproponi emendi għal-leġiżlazzjoni tal-Avjazzjoni Ċivili Ewropea u r-rekwiżiti u l-arranġamenti regolatorji tas-sigurtà eżistenti;

Fl-istess direzzjoni, il-Grupp ta' Livell Għoli (HLG) stabbilit mill-Viċi-President Jacques Barrot fi tmiem l-2006, fir-Rakkomandazzjoni 1 li tinstab fir-rapport finali tiegħu ppreżentat f'Lulju 2007, issuġġerixxa li l-frammentazzjoni hija ostaklu maġġuri għat-titjib tal-prestazzjoni fis-sistema tal-avjazzjoni Ewropea. Minħabba li din tista' tkun indirizzata biss fil-livell Ewropew, il-HLG irrakkomanda t-tisħiħ tar-rwol tal-Komunità Ewropea u l-metodu Komunitarju bħala l-vettura unika li tistabbilixxi l-aġenda regolatorja għall-avjazzjoni Ewropea. Dan għandu jelimina wkoll id-duplikazzjoni bejn il-proċessi regolatorji tal-UE u proċessi regolatorji oħra, jiżgura strutturi indipendenti għar-regolazzjoni u l-forniment tas-servizz, u jiżgura li l-attivitajiet regolatorji tas-sigurtà jitmexxew b'mod indipendenti minn forom ta' regolazzjoni oħra (per eżempju ekonomiċi jew finanzjarji). B'mod aktar espliċitu, fir-Rakkomandazzjoni 6 tiegħu, il-HLG issuġġerixxa li waqt it-trasferiment tar-responsabbiltà għall-attivitajiet regolatorji tas-sigurtà lill-Aġenzija l-EUROCONTROL tkun iffokata fuq il-funzjonijiet pan-Ewropej neċessarji, id-disinn tan-netwerk tal-ATM, u l-appoġġ għar-regolazzjoni kif mitlub mill-Kummissjoni Ewropea u l-Istati Membri. Fl-aħħar, fir-Rakkomandazzjoni 8 tiegħu, il-HLG talab lill-Kummissjoni biex tagħti l-kapaċità lill-Aġenzija biex tkun l-istrument uniku tal-UE għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-avjazzjoni, inklużi l-ajruporti u l-ATM.

Il-Kummissjoni Ewropea approvat il-konklużjonijiet żviluppati mill-HLG u ħabbret pakkett ta' proposti leġiżlattivi għall-avjazzjoni, li se jkunu ppubblikati fl-2008, biex isolvu fost affarijiet oħra, il-frammentazzjoni tal-qafas regolatorju tas-sigurtà fil-livell tal-UE[35].

Bħala konklużjoni, il-problemi li jitnisslu mill-qafas regolatorju tas-sigurtà attwalment ifframmentat u n-nuqqasijiet ġuridiċi tal-mudell intergovernattiv, kienu identifikati mill-partijiet interessati, is-SESAR u l-HLG, li jirrikjedu azzjoni rimedjali urġenti. In-nuqqas ta' omoġenità fir-regoli tal-ATM fl-Ewropa hija rrikonoxxuta wkoll mill-SRC tal-EUROCONTROL bħala fattur li jaffettwa l-prestazzjoni ekonomika u tas-sigurtà ġenerali tas-sistema AT/ANS Ewropea. Għaldaqstant il-Kummissjoni diġà ħabbret l-intenzjoni tagħha li tieħu l-inizjattiva biex tindirizza u ssolvi dawn il-kwistjonijiet.

[35] COM (2007) 845 finali tal-20 ta' Diċembru 2007: L-ewwel rapport dwar l-implimentazzjoni tal-leġiżlazzjoni tal-Ajru Uniku – il-kisbiet u t-triq 'il-quddiem.

2.3.3 Proċessi fil-livell nazzjonali

2.3.3.1 "L–ewwel għaxar" nuqqasijiet ta' konformità mikxufa mill-ESIMS

Skont l-istess Rapport tal-SRC, "L–Ewwel Għaxar" Nuqqasijiet ta' Konformità mikxufa mill-verifiki tal-ESIMS sa l-2006 huma ppreżentati fil-Tabella 4 li ġejja:

Identifikazzjoni	Nuqqas ta' konformità	% tal-Istati li M'HUMIEX konformi
RLMK0240	Regoli dwar il-valutazzjoni u l-mitigazzjoni tar-riskju	90
ESIM0030	Verifika tal-implimentazzjoni tas-SMS mill-ANSPs	90
ESIM0020	Verifika tal-implimentazzjoni tal-ESARR 2	90
PERS0340	Regoli tas-sigurtà għall-persunal tal-inġinerija tal-ATM/ANS	90
FRAM0430	Indikaturi tas-sigurtà fil-livell nazzjonali	80
ESIM0050	Verifika tal-implimentazzjoni tal-ESARR 5 għall-persunal tal-inġinerija	80
RESD0160	Rakkomandazzjonijiet dwar is-sigurtà jew miżuri tas-sigurtà	80
PERS0350	Sorveljanza tas-sigurtà għall-persunal tal-inġinerija	80
PERS0360	Sorveljanza tas-sottokuntratturi (per eżempju l-organizzazzjonijiet tal-manutenzjoni)	70
PERS0280	Verifika tal-proċeduri għall-evalwazzjoni tal-kompetenza ATCO	70
ESIM0040	Verifika tal-implimentazzjoni tal-ESARR 5 għall-ATCOs	70
ESIM0010	Verifika tal-implimentazzjoni tal-ESARR 1	70
RLMK0220	Irrapportar ta' okkorrenzi speċifiċi tal-ATM	70

Tabella 4: L-għadd stmat tal-avvenimenti kollha tas-sigurtà relatati ma l-ATM/ANS

2.3.3.2 Il-ħidma attwali għas-sorveljanza tas-sigurtà tal-ATM/ANS

Barra minn hekk, l-SRC innutat li għad baqa' nuqqas ta' persunal ikkwalifikat b'mod adattat biex iwettqu l-funzjonijiet Regolatorji tas-Sigurtà f'għadd ta' Stati. Dan jaffettwa ferm aktar lill-awtoritajiet kompetenti milli lil l-ANSPs, b'ħafna awtoritajiet jitħabtu biex jiksbu l-baġits meħtieġa biex ikunu kapaċi joffru ħlas u prospetti ta' karriera attraenti għall-applikanti potenzjali. Dan jista', forsi, jkun solvut b'azzjoni aktar iddeterminata mill-Istati biex iwaqqfu awtoritajiet għall-avjazzjoni nazzjonali/sorveljanza sodi u kredibbli. Min-naħa l-oħra l-Aġenzija tosserva li l-kondiviżjoni tar-riżorsi fil-livell tal-UE jew sotto-reġjonali forsi tista' tkun tweġiba aktar loġika għall-aħjar użu tar-riżorsi skarsi disponibbli, anki fid-dawl tal-kumplessità dejjem tiżdied tal-ATM/ANS.

Għall-għan tar-RIA attwali, wieħed jassumi madankollu li, minħabba li r-regolamentazzjoni diġà kienet iċċentralizzata permezz tas-SES, m'hemmx bżonn issir valutazzjoni tal-impatt ta' tali trasferiment ta' responsabbiltajiet, li seħħ fil-passat.

Bl-istess mod, minħabba li l-Aġenzija mhux se tipproponi li proporzjon kbir tal-kompiti ta' ċertifikazzjoni jkunu ttrasferiti għal għandha, m'huwiex meħtieġ li wieħed jistma fid-dettall l-għadd tal-FTEs użati fil-livell nazzjonali għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza tal-ATM/ANS, għax dan m'għandux jara tibdil.

2.3.4 L-isfidi imposti mill-iżvilupp

L-effett ikkombinat ta' traffiku li qed jiżdied u l-introduzzjoni ta' teknoloġiji/kunċetti ġodda, se joħolqu għadd ta' sfidi potenzjalment sinifikanti għas-sigurtà matul iż-żmien tas-SESAR. Lista, li ma tkoprix kollox, tista' tinkludi:

- Żieda fit-traffiku minn/għal l-Istati Membri ġodda (UE 10+2), li timplika mudelli tat-traffiku aktar kumplessi, minħabba li r-rotot mil-Lvant għall-Punent jaqsmu r-rotot tradizzjonali mit-Tramuntana għan-Nofsinhar;
- Żieda bħala konsegwenza tal-proporzjon tat-titjiriet intra-UE;
- Applikazzjoni estensiva tal-RNAV fl-ispazju tal-ajru superjuri, li twassal għal mudelli tat-traffiku aktar kumplessi;
- Saturazzjoni tal-ajruporti li huma ċentri maġġuri u l-ħolqien madwarhom ta' żoni b'terminali "b'densità għolja ħafna";
- Żvilupp ta' ajrudromi reġjonali, li se jżidu l-kumplessità tat-traffiku f'livell medju/baxx;
- Tkabbir kontinwu tal-avjazzjoni ġenerali u l-Ġettijiet Ħfief Ħafna (VLJ) li qed ifiġġu, li jżidu l-kumplessità u d-densità tat-traffiku f'livell baxx;
- Żieda fl-użu tar-rabtiet tad-dejta tal-ajru/art;
- Dħul fl-użu operattiv ta' proċeduri tal-EGNOS għal avviċinament ibbażat fuq l-istrumenti, li se jseddqu wkoll il-possibbiltà li jintużaw ajrudromi minuri;
- Proċeduri tal-istrumenti għall-ħelikopters;
- Integrazzjoni ta' Sistemi tal-Ajru Bla Ekwipaġġ (UAS) fl-ispazju tal-ajru mhux issegregat.

2.3.5 Konklużjonijiet u l-ġustifikazzjoni għal intervent mill-UE

Bħala konklużjoni, il-problemi identifikati u analizzati jiġġustifikaw l-intervent fil-livell tal-UE biex:

- Titjieb is-sigurtà tal-ATM u l-ANS, li jistgħu jikkawżaw madwar 18-il aċċident kull sena (1/3 minnhom b'fatalitajiet);
- Titnaqqas l-ispiża li titnissel mill-aċċidenti u l-inċidenti rrelalati mal-ATM/ANS fl-UE, li tista' tkun stmata għal madwar 680 M€ (2006)/sena;
- Isir progress lejn qafas regolatorju tas-sigurtà konsistenti u mhux ifframmentat, isseparat b'mod ċar mill-forniment tas-servizzi u forom oħra ta' regolazzjoni jew intervent pubbliku;
- Jitwaqqaf qafas regolatorju sod li jipprovdi mudell ta' sistema totali għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-avjazzjoni ċivili;
- Jingħata appoġġ lill-proġett SESAR bl-identifikazzjoni ta' regolatur tas-sigurtà uniku li kapaċi jħaffef l-implimentazzjoni bikrija u bla tfixkil billi jantiċipa l-validazzjoni tas-sigurtà u ċ-ċertifikazzjoni tal-prodotti tiegħu;
- Jitjieb l-irrapportar u l-analiżi tal-inċidenti u l-okkorrenzi tal-ATM fil-livell tal-UE.

2.4 Għanijiet u indikaturi

2.4.1 Għanijiet

L-għanijiet tal-estensjoni prevista tas-sistema tal-EASA għall-ATM/ANS għandhom jindirizzaw il-problemi li huma assoċjati mal-organizzazzjoni attwali tar-regolamentazzjoni tas-sigurtà u n-nuqqas ta' standardizzazzjoni fis-sorveljanza tas-sigurtà u tal-irrapportar adattat mill-awtoritajiet kompetenti.

L-għanijiet identifikati jistgħu jkunu kkassifikati skont it-tliet livelli normalment użati mis-servizzi tal-Kummissjoni għall-valutazzjoni tal-impatt, bħal:

- L-**għanijiet ġenerali**, li jirrappreżentaw il-miri ġenerali tal-politika;

- L-**għanijiet speċifiċi,** li huma l-għanijiet l-aktar immedjati tal-inizjattiva leġiżlattiva ppjanata, li jikkontribwixxu biex jintlaħqu l-għanijiet ġenerali. Kemm l-għanijiet ġenerali kif ukoll dawk speċifiċi huma affettwati minn fatturi li huma lil hinn mill-kontroll dirett tal-Kummissjoni jew tal-Aġenzija u għaldaqstant xi kultant ikun diffiċli li jitkejlu;
- L-**għanijiet operattivi,** li huma relatati mar-riżultati preċiżi tal-proposta u li mbagħad ikunu jistgħu jiġu evalwati jew anki mkejla minn indikaturi adattati.

L-għanijiet u l-indikaturi għall-estensjoni tas-sistema tal-EASA għall-ATM u l-ANS huma indikati fil-paragrafi 2.4.2 sa 2.4.5 li ġejjin.

2.4.2 Għanijiet ġenerali

L-għanijiet tas-soċjetà ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea kif deskritti fil-programm ta' ħidma tal-Kummissjoni u l-Istrateġija tal-Politika Annwali[36], ibbażati b'mod wiesgħa fuq "l-istrateġija ta' Liżbona", huma:

- L-Ewropa titpoġġa fuq it-triq tal-*posterità*, li, barra li tibni suq intern ibbażat fuq il-kompetizzjoni ġusta, tkopri wkoll effiċjenza u effikaċja akbar fis-sistema tat-trasport;
- Tisħiħ fl-impenn tal-Ewropa rigward is-*solidarjetà*, li tinkludi l-forniment liċ-ċittadini tal-istess livell ta' ħarsien fit-territorju kollu tal-UE 27 + 4;
- Tisħiħ tal-*ħarsien* taċ-ċittadin fl-ambitu tas-sigurtà u anki tas-*sigurtà tat-trasport*;
- Il-proġetazzjoni u l-promozzjoni ta' dawn l-għanijiet lil hinn mill-fruntieri tal-UE permezz ta' *vuċi aktar qawwija fid-dinja*.

2.4.3 Għanijiet speċifiċi

L-għanijiet speċifiċi huma relatati ma' għanijiet speċifiċi tat-trasport bl-ajru, li huma appoġġjati wkoll minn inizjattivi oħra bħall-ħolqien tal-Ajru Uniku Ewropew u t-twaqqif tas-sistema tal-EASA. F'aktar dettall, dawn l-għanijiet speċifiċi jistgħu jkunu identifikati mill-għaxar rakkomandazzjonijiet li hemm fir-rapport tal-HLĠ u huma identifikati fit-Tabella 5 t'hawn taħt.

Estratt mir-Rakkomandazzjonijiet tal-HLG			**Għanijiet speċifiċi relatati**
N.	**Titolu**	**Test**	
1	**L-UE bħala l-forza li tmexxi r-regolazzjoni tal-avjazzjoni fl-Ewropa**	Il-frammentazzjoni hija ostaklu maġġuri għall-prestazzjoni tas-sistema tal-avjazzjoni Ewropea. Minħabba li din tista' tkun indirizzata biss f'livell Ewropew, saħħaħ ir-rwol tal-Komunità u l-metodu Komunitarju bħala l-vettura unika biex tistabbilixxi r-regolazzjoni għall-avjazzjoni Ewropea billi telimina d-duplikazzjoni bejn il-proċessi regolatorji tal-UE u proċessi regolatorji oħra, tiżgura strutturi indipendenti għar-regolazzjoni u l-forniment tas-servizzi, u tiżgura li l-attivitajiet regolatorji tas-sigurtà jitmexxew b'mod indipendenti minn forom ta' regolazzjoni oħra.	• Elimina d-duplikazzjoni bejn il-proċessi regolatorji tas-sigurtà; • Żgura strutturi indipendenti għall-attivitajiet regolatorji tas-sigurtà fil-konfront ta' forom oħra ta' regolazzjoni jew intervent pubbliku.
2	**Responsabbiltajiet akbar għall-industrija**	Agħti aktar responsabbiltà lill-industrija f'konformità mal-liberalizzazzjoni tas-suq intern. Involvi lill-industrija b'mod aktar sistematiku fil-proċess tar-regolamentazzjoni tas-sistema tal-avjazzjoni.	Involvi lill-industrija b'mod aktar sistematiku fil-proċess tar-regolamentazzjoni.
3	**Regolazzjoni aħjar**	Applika l-prinċipji ta' Regolazzjoni Aħjar, evita r-regolazzjoni żejda, u wettaq	Inkludi vautazzjonijiet tal-impatt sħaħ u

[36] see http://europa.eu.int/comm/atwork/programmes/index_en.htm

		valutazzjonijiet tal-impatt sħaħ u konsultazzjoni.	konsultazzjoni fil-proċess tar-regolamentazzjoni.
4	**Promozzjoni ta' prestazzjoni mtejba**	Għall-ATM, adotta l-qafas regolatorju u l-istruttura tat-tmexxija biex il-ġestjoni tkun stimulata ħalli tipprovdi prestazzjoni mtejba. Fejn hu possibbli, ħaffef l-applikazzjoni tal-prinċipji tas-suq bis-separazzjoni u l-liberalizzazzjoni tas-servizzi ANSP.	• Ħaffef it-tnissil ta' forrnituri pan-Ewropej ta' servizzi sseparati; Ħaffef il-forniment tas-servizz tal-AFIS u l-ġestjoni tas-servizzi taż-żona ta' parkeġġ mill-SME.
5	**Jitwassal l-Ajru Uniku Ewropew**	Għaġġel il-wasla tal-Ajru Uniku Ewropew (SES) u s-SESAR permezz ta' ġestjoni proattiva u monitoraġġ annwali u rrapportar rigward il-progress mill-Kummissjoni Ewropea.	• Elimina d-duplikazzjoni fil-proċessi regolatorji tas-sigurtà;
6	**Għoti ta' kapaċità u fokus lill-Eurocontrol**	Agħti l-kapaċità lill-Eurocontrol biex twettaq irwol ewlieni fil-provvediment tal-għanijiet tal-Ajru Uniku Ewropew u s-SESAR fil-qafas strateġiku u regolatorju stabbilit mill-UE. Iffoka l-attivitajiet tiegħu fuq funzjonijiet pan-Ewropej mill-aqwa u d-disinn tan-netwerk tal-ATM, u l-appoġġ għar-regolazzjoni kif mitlub mill-Kummissjoni Ewropea u l-istati membri. Ittrasferixxi r-responsabbiltà għall-ħidmiet regolatorji tas-sigurtà lill-EASA.	• Elimina d-duplikazzjoni fil-proċessi regolatorji tas-sigurtà;
7	**Indirizzata l-kapaċità ta' l-ajruporti**	Integra l-ajruporti b'mod aktar sistematiku fil-mudell ta' sistema totali.	Armonizza l-ġestjoni għall-operaturi/fornituri ta' servizzi differenti.
8	**Jitwassal titjib fis-sigurtà b'mod kontinwu**	Agħti l-kapaċità lill-EASA bħala l-istrument uniku tal-UE għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-avjazzjoni inklużi l-ajruporti u l-ATM, u żgura li l-EASA jkollha fondi u riżorsi b'mod adattat. Ipprepara għall-isfida tas-SESAR bi proċessi ta' ċertifikazzjoni f'waqthom. Żgura li s-sorveljanza tas-sigurtà mil-istati hija armonizzata u li l-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet nazzjonali hija stimulata biex b'mod ġenerali tikseb livelli ta' prestazzjoni ogħla.	• Stabbilixxi qafas regolatorju uniku u konsistenti għas-sistema kollha tal-avjazzjoni • Standardizza s-sorveljanza tas-sigurtà fl-Istati Membri biex jinkiseb livell ta' sigurtà għoli b'mod uniformi
9	**Jitwasslu benefiċċji ambjentali**	Waqt li tibni fuq it-tliet pilastri ta' ATM *gate-to-gate* imtejjeb, inġenji tal-ajru aktar nodfa u b'anqas ħsejjes, u soluzzjonijiet orjentati lejn is-suq, itlob lill-Kummissjoni Ewropea biex tiżviluppa strateġija integrata dwar l-ambjent.	• Elimina d-duplikazzjoni fil-proċessi regolatorji tas-sigurtà;
10	**Irbit fuq l-istati membri li jwasslu r-riżultati**	Eħtieġ implimentazzjoni aktar sistematika tal-impenji eżistenti mill-Istati Membri tal-UE, b'mod partikolari t-tneħħija tal-frammentazzjoni fil-mira tal-inizjattiva tal-Ajru Uniku Ewropew. L-Istati għandhom jindirizzaw il-linji gwida li m'humiex konsistenti għall-ANSPs, in-nuqqasijiet fil-prestazzjoni tas-sorveljanza.	• Ħaffef l-użu razzjonali tar-riżorsi għas-sorveljanza tas-sigurtà fil-livell tal-UE • Standardizza s-sorveljanza tas-sigurtà fl-Istati Membri biex jinkiseb livell ta' sigurtà għoli b'mod uniformi

Tabella 5: Għanijiet speċifiċi marbuta mar-rakkomandazzjonijiet tal-HLG

L-għaxar għanijiet speċifiċi elenkati fl-aħħar kolonna tat-Tabella 4 ta' fuq imbagħad se jintużaw fil-paragrafi li ġejjin tar-RIA attwali.

2.4.4 Għanijiet operattivi

Naturalment l-għanijiet mistennija tal-estensjoni tas-sistema tal-EASA huma relatati mill-qrib mal-problemi analizzati fil-paragrafu 2.3. Il-politika magħżula hija maħsuba biex tirrimedja jew ittaffi l-problemi eżistenti u twassal għal titjib.

L-għanijiet operattivi huma għaldaqstant relatati mal-azzjonijiet konkreti relatati mal-intervent propost mill-UE. Ir-riżultati tagħhom jistgħu jkunu osservati jew anki mkejla u jistgħu jkunu attribwiti direttament lill-azzjoni mwettqa. L-ewwel nett dawn l-għanijiet operattivi li jistgħu jkunu osservati/imkejla huma:

- emendi għar-Regolament Bażiku (KE) Nru 216/2008 mil-leġiżlatur Ewropew;
- pubblikazzjoni ta' regoli tal-implimentazzjoni xierqa għas-sigurtà tal-ATM u l-ANS, kif ukoll għall-organizzazzjonijiet, il-persunal u s-sistemi u l-komponenti involuti fil-provvediment tagħhom;
- stabbiliment ta' organizzazzjoni tax-xogħol;
- monitoraġġ kontinwu tas-sigurtà tal-ATM/ANS;
- implimentazzjoni ta' relazzjoni mill-qrib ma' oħrajn li jħallsu, b'mod partikolari l-EUROCONTROL u s-SESAR;
- tnissil ta' suq għall-fornituri pan-Ewropej tal-ANS;
- twaqqif u implimentazzjoni ta' mezzi ta' infurzar adattati fil-qasam tal-ATM/ANS.

2.4.5 Indikaturi

Tliet livelli differenti ta' indikaturi jistgħu rispettivament ikunu identifikati:

- Indikaturi *tal-prodotti*: Tali indikaturi jirriflettu l-impatt aħħari mixtieq fuq is-soċjetà. Ġeneralment ikunu espressi minn indikaturi globali u jistgħu jkunu influwenzati minn ħafna politiki oħra; f'xi każi se jkun diffiċli, jekk mhux impossibbli, li r-riżultati miksuba jkunu kkorrelati mal-estensjoni tas-sistema tal-EASA;
- Indikaturi *tar-riżultati*: Tali indikaturi jirriflettu l-għanijiet immedjati tal-politika proposta li jeħtieġ li tintlaħaq biex tinkiseb il-mira ġenerali. Ikunu espressi fl-effetti diretti u fuq medda qasira ta' żmien tal-miżuri implimentati u jistgħu jkunu influwenzati wkoll minn politiki oħra;
- Indikaturi *tal-effetti:* Tali indikaturi jirriflettu l-azzjonijiet preċiżi jew l-effetti diretti li l-politika proposta mill-opinjoni tal-Aġenzija mistennija tipproduċi. L-ilħuq tagħhom huwa taħt il-kontroll dirett tal-Kummissjoni u jista' faċilment ikun ivverifikat.

L-indikaturi jippermettu l-monitoraġġ dwar jekk intlaħqux, u dwar kemm intlaħqu, l-għanijiet. Huwa importanti li jkunu ddefiniti minn qabel, minħabba li dan jippermetti l-valutazzjoni tal-effetti prodotti mill-intervent propost. L-indikaturi relatati ma' għanijiet speċifiċi u ġenerali huma relatati mill-qrib mal-problemi u l-impatti mistennija, waqt li l-għanijiet operattivi jirriżultaw f'indikaturi aktar sempliċi, u li jistgħu jkunu osservati aktar, relatati mat-twettiq b'mod sħiħ tal-azzjonijiet.

L-indikaturi tal-prodotti, marbuta mal-għanijiet ġenerali, huma ppreżentati fil-Tabella li ġejja:

Problemi Identifikati	Għanijiet Ġenerali	Indikaturi tal-Prodotti
Tejjeb is-sigurtà tal-ATM u l-ANS	*Ħarsien* taċ-Ċittadin: sigurtà fit-trasport u l-avjazzjoni.	Is-sigurtà tal-ATM/ANS soġġetta għas-sistema tal-EASA
Naqqas l-ispiża tal-aċċidenti tal-avjazzjoni kkawżati għall-inqas parzjalment minn fatturi tal-ATM/ANS.	*Prosperità:* titnaqqas l-ispiża tal-aċċidenti kkawżati għall-inqas parzjalment minn fatturi tal-ATM/ANS.	L-ispiża tad-danni kkawżati mill-aċċidenti u l-inċidenti relatati direttament jew indirettament għal fatturi tal-ATM/ANS
Neħħi l-frammentazzjoni fil-qafas regolatorju tas-sigurtà.	*Vuċi aktar qawwija fid-dinja;*	Influwenza lis-SARPS dwar l-ATM/ANS tal-ICAO
	Espandi s-sistema tal-EASA lil hinn mill-UE.	Ikkonkludi ftehim ta' assoċjazzjoni ġodda jew estendi l-firxa ġeografika tal-ECAA
Waqqaf qafas regolatorju sod li jipprovdi mudell ta' sistema totali għar-regolazzjoni tas-sigurtà fl-avjazzjoni ċivili.	*Prosperità:* bini tas-suq intern u promozzjoni tal-mobilità tal-ħaddiema.	Ifiġġu l-fornituri pan-Ewropej
		Twaqqif ta' skemi ta' kompetenza komuni għall-persunal tekniku tal-ATM/ANS.
	Solidarjetà: il-forniment liċ-ċittadini tal-istess livell ta' ħarsien fl-UE 27 kollha.	Implimentazzjoni b'mod uniformi tar-regoli tas-sigurtà komuni.
Agħti appoġġ lis-SESAR billi tidentifika regolatur uniku għas-sigurtà li kapaċi jħaffef l-implimentazzjoni bikrija u bla tfixkil billi jantiċipa l-validazzjoni tas-sigurtà u ċ-ċertifikazzjoni tal-prodotti tiegħu	*Prosperità:* tnaqqis tal-ispiża marbuta mar-regolazzjoni tas-sigurtà.	Waqqaf mekkaniżmi adattati għall-evalwazzjoni, il-validazzjoni u ċ-ċertifikazzjoni ta' prodotti tas-sigurtà kruċjali.

Tabella 6: Problemi identifikati, għanijiet ġenerali u indikaturi tal-prodotti

L-għanijiet speċifiċi relatati mal-problemi analizzati fil-paragrafu 2.3 ta' fuq, kif ukoll l-indikaturi għall-monitoraġġ tal-ilħuq tagħhom, huma ppreżentati fit-Tabella 7 hawn taħt:

Problemi Identifikati	Għanijiet speċifiċi	Indikaturi tar-Riżultat
Tejjeb is-sigurtà tal-ATM u l-ANS u naqqas l-ispiża li titnissel mill-aċċidenti u l-inċidenti.	Stabbilixxi strutturi indipendenti għall-attivitajiet regolatorji tas-sigurtà fil-konfront ta' forom oħra ta' regolazzjoni jew intervent pubbliku	Il-kompetenzi tal-EASA sseparati b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni jew intervent pubbliku.
	Involvi lill-industrija b'mod aktar sistematiku fil-proċess tar-regolamentazzjoni	Applikazzjoni kontinwa tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA.
	Standardizza s-sorveljanza tas-sigurtà fl-Istati Membri	Estensjoni tal-ispezzjonijiet ta' standardizzazzjoni tal-EASA għall-oqsma tal-ATM/ANS.
Neħħi l-frammentazzjoni fil-qafas regolatorju tas-sigurtà.	Stabbilixxi qafas regolatorju uniku u konsistenti għas-sistema kollha tal-avjazzjoni	Ir-regolazzjoni tal-ATM/ANS inkorporata fir-Regolament Bażiku.
	Armonizza r-regoli tal-ġestjoni għall-operaturi/fornituri ta' servizzi differenti	Adozzjoni ta' regoli tal-implimentazzjoni "orizzontali" għas-sistema ta' ġestjoni tal-operaturi u l-fornituri.
Stabbilixxi qafas regolatorju sod li jipprovdi mudell ta' sistema totali għar-regolazzjoni tas-sigurtà fl-avjazzjoni ċivili.	Żomm separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-operaturi/fornituri	Stabbilixxi separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-operaturi/fornituri b'mod partikolari għall-adozzjoni tal-kunċetti tal-operazzjonijiet.
	Ħaffef l-iżvilupp ta' fornituri pan-Ewropej ta' servizzi sseparati	Stabbilixxi skema ta' ċertifikazzjoni ddedikata għall-fornituri tas-servizzi f'4 Stati jew aktar.
	Ħaffef il-forniment tas-servizz tal-AFIS u l-ġestjoni tas-servizzi taż-żoni ta' parkeġġ mill-SME	Simplifikazzjoni tar-regoli għall-operaturi tal-ajrudromi li jorganizzaw b'mod dirett l-AFIS u/jew il-ġestjoni taż-żoni ta' parkeġġ.
	Inkludi valutazzjonijiet tal-impatt sħaħ u konsultazzjoni fil-proċess tar-regolamentazzjoni	RIAs mehmuża mar-regoli tal-implimentazzjoni proposti.
Agħti appoġġ lill-proġett SESAR billi tidentifika regolatur uniku għas-sigurtà li kapaċi jħaffef implimentazzjoni bikrija u bla tfixkil billi jantiċipa l-validazzjoni tas-sigurtà u ċ-ċertifikazzjoni tal-prodotti tiegħu	Elimina d-duplikazzjoni fil-proċessi regolatorji tas-sigurtà	Formalizzazzjoni ta' l-għaqda elettronika regolatorja bejn is-sigurtà u forom oħra ta' regolazzjoni.
Ħtieġa li tkun irrazzjonalizzata l-ħidma għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ATM/ANS.	Ħaffef l-użu razzjonali tar-riżorsi tas-sorveljanza tas-sigurtà fil-livell tal-UE	Arranġamenti dwar is-sorveljanza fost l-awtoritajiet kompetenti
		Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC

Tabella 7: Problemi identifikati, għanijiet speċifiċi u indikaturi tar-riżultati

L-għanijiet operattivi, li jistgħu jkunu assoċjati ma' għadd ta' indikaturi tal-effetti ddettaljati li jistgħu jkunu osservati jew imkejla, huma ppreżentati fit-Tabella t'hawn taħt.

Għanijiet Operattivi	Indikaturi tal-Effetti
Emendi għar-Regolament Bażiku (KE) Nru 216/2008	L-Opinjoni tal-Aġenzija mwassla lill-Kummissjoni.
	Il-proposta leġiżlattiva adottata mill-Kummissjoni.
	L-ewwel qari mill-Parlament Ewropew.
	Il-pożizzjoni tal-Kunsill.
	It-tieni qari mill-Parlament Ewropew.
	Adozzjoni tal-emendi.
Pubblikazzjoni tar-regoli tal-implimentazzjoni komuni għas-sigurtà tal-ATM u l-ANS u għall-organizzazzjonijiet u l-persunal relatati	Ippubblika l-NPA dwar ir-regoli tal-implimentazzjoni għall-ATM/ANS.
	Ippubblika l-NPA dwar ir-regoli tal-implimentazzjoni għall-fornituri tal-ATM/ANS.
	Ippubblika CRD dwar ir-regoli tal-implimentazzjoni għall-ATM/ANS.
	Ippubblika CRD dwar ir-regoli tal-implimentazzjoni għall-fornituri tal-ATM/ANS.
	Ipprovdi Opinjoni dwar ir-regoli tal-implimentazzjoni għall-ATM/ANS.
	Ipprovdi Opinjoni dwar ir-regoli tal-implimentazzjoni għall-fornituri tal-ATM/ANS.
Twaqqif tal-funzjonijiet meħtieġa fl-EASA;	Reklutaġġ ta' persunal għar-regolamentazzjoni tal-ATM/ajrudromi.
	Reklutaġġ ta' persunal għall-analiżi tas-sigurtà tal-okkorrenzi tal-ATM/ANS.
	Reklutaġġ ta' persunal għall-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-oqsma tal-ATM/ANS.
	Aħtar awdituri esterni kapaċi jipparteċipaw fl-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-oqsma tal-ATM/ANS.
	Inklużjoni tal-komunità tal-ATM/ANS fl-SSCC.
Monitoraġġ kontinwu tas-sigurtà tal-ATM/ANS	Inklużjoni tal-analiżi tas-sigurtà tal-ATM/ANS fl-analiżi annwali tas-sigurtà.
Implimentazzjoni ta' relazzjoni mill-qrib mas-SESAR	Proċess stabbli għall-Evalwazzjoni tas-sigurtà tal-prodotti tas-sigurtà tas-SESAR jitwaqqaf u jiffunzjona.
Tnissil ta' suq għall-fornituri pan-Ewropej tal-ANS.	Proċess ta' ċertifikazzjoni ddedikat għaċ-ċertifikazzjoni tal-fornituri pan-Ewropej tal-ANS ikun stabbilit u jiffunzjona.
Implimentazzjoni b'mod uniformi tar-regoli tal-ATM/ANS fl-UE	Twaqqif ta' proċeduri għall-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni fl-oqsma tal-ATM/ANS.
	Ippjana l-ewwel serje ta' spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni li jkopru wkoll l-oqsma tal-ATM/ANS.
	Wettaq l-ewwel spezzjoni tal-istandardizzazzjoni fl-oqsma tal-ATM/ANS.

Tabella 8: Problemi identifikati, għanijiet operattivi u indikaturi tal-effetti

2.5 Għażliet disponibbli

2.5.1 Għażliet għall-valutazzjoni tal-impatt preliminari

Fil-valutazzjoni tal-impatt preliminari msemmija hawn fuq kienu kkunsidrati ħames għażliet alternattivi:

- A) "tagħmel xejn" (jiġifieri tibdilx is-sitwazzjoni mistennija wara l-ewwel estensjoni tas-sistema tal-EASA: l-Aġenzija hija responsabbli għall-ajrunavigabilità, il-ħruġ tal-liċenzji tal-ekwipaġġ tat-titjir u l-operazzjonijiet tal-ajru; Awtoritajiet kompetenti nnominati fil-livell nazzjonali ikunu responsabbli għall-ANS, inklużi fornituri pan-Ewropej, u ajrudromi);
- **B) B'mod progressiv estendi s-sistema tal-EASA għar-regolamentazzjoni, iċ-ċertifikazzjoni u l-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-oqsma tal-ATM, l-ANS u l-ajrudromi;**
- C) Estendi l-mekkaniżmu SES ta' mandati lill-EUROCONTROL għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ajrudromi u lill-EUROCONTROL agħtiha kompiti wkoll fil-qasam taċ-ċertifikazzjoni u l-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni;
- D) Stabbilixxi Aġenzija Ewropea ġdida għal kollox biex tagħti appoġġ lill-Kummissjoni fir-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ATM, l-ANS u l-ajrudromi;
- E) Agħti lill-EASA "estiża" (fl-ambitu tal-għażla B) anki r-responsabbiltà għat-twettiq ta' funzjonijiet operattivi speċifiċi tal-ATM (per eżempju l-Ġestjoni tal-Fluss tat-Traffiku tal-Ajru).

Dak l-istudju kkonkluda li l-Għażla B kienet l-għażla ppreferuta, fuq il-bażi tal-analiżi tal-konsulent dwar l-impatti mistennija kif ukoll appoġġjata mill-partijiet interessati kkonsultati.

2.5.2 Għażliet kkunsidrati fir-RIA attwali

L-Għażliet A, C, D u E, elenkati fuq, kienu kkunsidrati ukoll mill-Kummissjoni fil-valutazzjoni tal-impatt finali tagħha dwar il-materja, għaldaqstant m'hemmx ħtieġa li jkunu vvalutati mill-ġdid fir-RIA attwali. Min-naħa l-oħra, biex attwalment tkun implimentata l-Għażla B, għandhom jiġu vvalutati kwistjonijiet importanti oħra.

L-NPA 2007-16 kien fiha 10 mistiqsijiet f'dan ir-rigward, anki fuq il-premessa li l-għan aħħari kien li tkun implimentata l-Għażla B, diġà ġġustifikata u magħżula (mill-Kummissjoni [37]) f'2.5.1 ta' fuq.

Fost l-imsemmija 10 mistoqsijiet, madankollu, il-mistoqsija 3 fil-fatt kien fiha żewġ kwistjonijiet separati: In-natura u l-ħtieġa li tkun regolata l-Ġestjoni tal-Ispazju tal-Ajru (ASM) u l-istess mistoqsija għall-Ġestjoni tal-Fluss tat-Traffiku tal-Ajru (ATFM). L-għadd totali tal-mistoqsijiet li kien hemm fl-NPA għadaqstant irid jitqies li huwa 11. Fost dawk il-11-il kwistjoni, fl-Opinjoni tal-Aġenzija, 6 ma jiħtieġux li jkunu analizzati aktar fl-ambitu tal-valutazzjoni tal-impatt.

[37] COM (2007) 845 finali tal-20 ta' Diċembru 2007.

It-Tabella t'hawn taħt telenkahom u tispjega għaliex aktar analiżi dwar l-impatt ma tinħassx li hija meħtieġa.

Mistoqsijiet fl-NPA 2007-16		**Ir-raġuni għaliex mhux se jitqiesu għażliet alternattivi**
N.	**It-test**	
2	*L-Aġenzija hija interessata li tkun taf jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li r-rekwiżiti essenzjali mehmuża jikkostitwixxux bażi tajba għar-regolazzjoni tas-sigurtà u l-interoperabilità tal-ATM/ANS. Hija tilqa' wkoll kull suġġeriment biex ittejjeb dawn ir-rekwiżiti essenzjali.*	Ġudizzju kwalitattiv dwar ir-RE. Ma kienet identifikata l-ebda għażla alternattiva rilevanti.
4	*L-Aġenzija hija interessata li tkun taf jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li d-definizzjoni tas-sistemi u l-komponenti użati fl-ambitu tan-netwerk Ewropea tal-Ġestjoni tat-Traffiku tal-Ajru tispeċifikax b'mod adattat dawk li jeħtieġ li jkunu suġġetti għar-Regolament Bażiku estiż?*	Il-maġġoranza assoluta tal-partijiet interessati kkunsidraw li m'hemmx ħtieġa li jinbidlu d-definizzjonijiet. L-Aġenzija kkonkludiet li mhux se tipproponi tibdil għad-definizzjonijiet tal-ICAO jew tas-SES u li tikkoordina r-Regoli tal-Implimentazzjoni tagħha ma' dawk inkarigati mill-prestazzjoni u aspetti oħra ta' interoperabilità. M'hemmx ħtieġa ta' aktar valutazzjoni tal-impatt.
5	*L-Aġenzija hija interessata li tkun taf jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li l-organizzazzjonijiet regolatorji involuti fid-disinn, il-manifattura u l-manutenzjoni tas-sistemi u kostitwenti kruċjali għas-sigurtà, kif ukoll dawk involuti fil-verifika tal-konformità, għandhomx ikunu meħtieġa juru l-kapaċità tagħhom li jtaffu r-responsabbiltà tal-operaturi tagħhom?*	Diġà stabbilita fis-sistema tal-EASA. Bl-appoġġ tal-partijiet interessati li wieġbu għall-NPA 2007-16. L-Aġenzija kkonkludiet li tali possibbiltà se tkun deċiża fuq bażi ta' każ b'każ u li RIAs adattati se jitwettqu biex jingħata appoġġ lir-Regoli tal-Implimentazzjoni relatati. M'hemmx ħtieġa ta' evalwazzjoni aktar fil-fond f'dak l-istadju.
7	*L-Aġenzija tkun interessata li tkun taf il-fehmiet tal-partijiet interessati fir-rigward tal-possibbiltà li l-fornituri ta' servizz ATM/ANS ikunu intitolati li joperaw diversi servizzi u/jew unitajiet operattivi b'ċertifikat uniku.*	Il-partijiet interessati jinterpretaw ir-regolament tas-SES diġà stabbilit, li dan diġà jipprovdi għal tali possibbiltà. M'hemmx ħtieġa ta' aktar valutazzjoni tal-impatt.
9	*L-Aġenzija hija interessata li tkun taf jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li ċ-ċertifikazzjoni ta' xi fornituri ta' servizz involuti f'servizzi inqas sensittivi ssir minn korpi ta' valutazzjoni. F'dan il-każ, l-Aġenzija għandha wkoll tingħata l-kapaċità għall-akkreditazzjoni ta' tali korpi tal-evalwazzjoni?*	Din il-possibbiltà diġà kienet evalwata fir-rigward tal-ajrudromi. Fil-prinċipju l-impatt se jitnissel minn fatturi simili għall-ATM/ANS.
10	*L-Aġenzija tkun interessata li tkun taf jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li huwa adattat li jkunu implimentati skemi ta' ċeertifikazzjoni separati għal ċerti sistemi u kostitwenti kruċjali għas-sigurtà. F'dak il-każ liema għandhom ikunu dawn is-sistemi u kostitwenti?*	Il-fehmiet tal-partijiet interessati ma ppermettewx l-identifikazzjoni ta' każijiet għal tali proċess f'dak l-istadju. L-Aġenzija kkonkludiet li tali possibbiltà se tkun deċiża fuq il-bażi ta' każ b'każ u li RIAs adattati se jitwettqu biex jingħata appoġġ lir-Regoli tal-Implimentazzjoni relatati. M'hemmx ħtieġa ta' valutazzjoni aktar fil-fond f'dak l-istadju.

Tabella 9: Kwistjonijiet fl-NPA 2007-16 li l-impatt tagħha m'għandux bżonn ikun analizzat fid-dettall

Bil-maqlub, jistgħu jkunu previsti soluzzjonijiet alternattivi għall-ħames mistoqsijiet li baqa' fl-NPA 2007-16. Huma jinsabu elenkati fit-Tabella 10 t'hawn taħt. L-impatti tagħhom huma vvalutati fid-dettall, fil-paragrafi 2.7 sa 2.11.

Mistoqsijiet fl-NPA 16/2007		**Għażliet alternattivi**	
N.	**It-test**		
1	*Jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li d-deċiżjoni dwar il-kunċetti tal-operazzjonijiet hija funzjoni tal-gvern jew tal-fornituri tas-servizz tal-kontroll tat-traffiku.*	1A	Kunċett tal-operazzjonijiet ġeneriku (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) u deċiżjonijiet rigward spazju tal-ajru speċifiku huma t-tnejn ta' natura governattiva u soġġetti għall-Artikoli tal-liġi fir-Regolament Bażiku.
		1B	Kunċett tal-operazzjonijiet ġeneriku (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) u deċiżjonijiet rigward spazju tal-ajru speċifiku huma t-tnejn attivitajiet regolati, imwettqa minn fornituri ta' servizz fuq il-bażi tar-RE.
		1C	Kunċett tal-operazzjonijiet ġeneriku (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) huwa lil hinn mill-ambitu tar-R.B. tal-EASA, waqt li deċiżjonijiet rigward spazju tal-ajru speċifiku huma ta' natura governattiva u soġġetti għall-Artikoli tal-liġi.
		1D	Kunċett tal-operazzjonijiet ġeneriku (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) huwa lil hinn mill-ambitu tar-R.B. tal-EASA, waqt li deċiżjonijiet rigward spazju tal-ajru speċifiku huma ta' natura ta' forniment ta' servizz u mwettqa fuq il-bażi tar-rekwiżiti essenzjali.
3 (FM)	*Jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li l-ATFM hija ta' natura regolatorja jew ta' forniment ta' servizz.*	3A	L-ATFM hija ta' natura regolatorja/governattiva.
		3B	L-ATFM, minħabba li hija servizz jew funzjoni operattiva, hija materja regolata.
		3C	L-ATFM fil-livell tal-UE hija funzjoni regolatorja. L-ATFM lokali (jew reġjonali) hija materja regolata.
3 (SM)	*Jekk il-partijiet interessati jikkunsidrawx li l-ASM hija ta' natura regolatorja jew ta' forniment ta' servizz.*	3D	L-ASM hija ta' natura regolatorja/governattiva (inklużi s-sigurtà, il-kapaċità u l-effiċjenza).
		3E	L-ASM, minħabba li hija servizz jew funzjoni operattiva, hija materja regolata.
		3F	L-ASM fil-livell tal-UE hija funzjoni regolatorja. L-ATFM lokali hija materja regolata.
6	*Jekk il-forniment ta' ċerti servizzi għandux ikun suġġett għaċ-ċertifikazzjoni.*	6A	Ippermetti varjanti nazzjonali/derogi għall-SME.
		6B	Stabbilixxi regoli komuni proporzjonati għall-SME, inkluża l-"awto-dikjarazzjoni".
		6C	Regoli komuni proporzjonati għall-SME, inkluża ċ-ċertifikazzjoni.
8	*Jekk l-Aġenzija tiċċertifikax jew le l-fornituri ta' servizz tal-ANS/ATM pan-Ewropej. F'tali każ x'għandhom ikunu l-kriterji biex tkun iddefinita n-natura pan-Ewropea tas-servizz?*	8A	"Tagħmel xejn": jiġifieri l-ANSPs kollha ssorveljati mill-NSAs bħal fl-"Ajru Uniku".
		8B	Taħt is-sorveljanza tal-Aġenzija jekk jipprovdu servizzi lil żewġ Stati jew aktar ("transkonfinali" se jkunu taħt is-sorveljanza tal-Aġenzija).
		8C	Bħal 8B, jekk jipprovdu servizzi lil erba' Stati jew aktar (eskluż il-forniment ta' servizz transkonfinali u esklużi l-ATS f'FAB jekk ipprovduti minn grupp ta' ATSPs differenti).

Tabella 10: Kwistjonijiet fl-NPA 2007-16 miftuħa għal għażliet alternattivi

L-aħħar imma mhux l-inqas, ħafna partijiet interessati, meta wieġbu għall-NPA 2007-16 osservaw li hemm żewġ modi alternattivi biex l-Aġenzija tingħata kompetenza rigward l-ATM u l-ANS. L-ewwel hija li jkun emendat ir-Regolament Bażiku, imma l-alternattiva hija li r-rwol tal-Aġenzija jkun inkorporat fil-qafas ġuridiku tal-Ajru Uniku Ewropew. L-Aġenzija qieset li din il-proposta jixirqilha l-attenzjoni, u għaldaqstant, għalkemm ma kinitx milquta mill-mistoqsijiet fl-NPA, hija ddeċidiet li tinkludiha fir-RIA attwali, billi tikkunsidra t-tliet għażliet alternattivi li ġejjin:

- 0A): Tagħtix lill-Aġenzija kwalunkwe rwol fir-rigward tal-ATM/ANS; jew
- 0B): Estendi r-Regolament Bażiku biex jinkludi l-ATM/ANS; jew
- 0C): Immodifika r-Regolamenti tas-SES biex jinkludu r-rwol tal-Aġenzija għall-ATM/ANS.

L-impatti tagħhom huma vvalutati fid-dettall u mqabbla fil-paragrafu li jmiss.

2.6 L-aħjar għażla għall-estensjoni tal-kompetenza tal-EASA għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ATM/ANS

2.6.1 Għażliet alternattivi

L-għażliet potenzjali għall-estensjoni tal-kompetenza tal-EASA għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ATM/ANS huma dawn li ġejjin:

- 0A: Tagħtix lill-Aġenzija kwalunkwe rwol fir-rigward tal-ATM/ANS (jiġifieri "tagħmel xejn";
- 0B: Estendi r-Regolament Bażiku biex jinkludi l-ATM u l-ANS;
- 0C: Immodifika l-erba' Regolamenti (bażiċi) tas-SES biex jinkludu fihom ir-rwol tal-Aġenzija għall-ATM u l-ANS.

L-għażla 0A m'għandhiex bżonn ta' valutazzjoni, minħabba li kienet diġà ġiet analizzata u ma kinitx irrakkomandata mill-valutazzjoni tal-impatt preliminari tal-ECORYS, madankollu hija meħtieġa biex tkun ipprovduta linja bażi komuni bħala punt ta' referenza għaż-żewġ għażliet l-oħra, 0B u 0C.

2.6.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati

2.6.2.1 L-Awtoritajiet Kompetenti

Qabel l-"Ajru Uniku", l-awtoritajiet tal-avjazzjoni nazzjonali kompetenti kienu qed iwettqu żewġ kompiti ewlenin fir-rigward tas-sigurtà ta' ATM/ANS:

- ir-regolamentazzjoni (jiġifieri t-traspożizzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-ICAO fis-sistema ġuridika nazzjonali u l-integrazzjoni tagħhom);
- is-sorveljanza ġenerika tal-ATM/ANS, minħabba li ma kien hemm l-ebda standards tal-ICAO rigward il-materja.

Is-SES diġà biddel drastikament is-sitwazzjoni msemmija, minħabba li fuq il-bażi tiegħu, issa r-regoli komuni għall-ATM/ANS qed ikunu żviluppati fil-livell tal-UE [38], waqt li l-Istati jridu jinnominaw jew jistabbilixxu Awtoritajiet ta' Sorveljanza Nazzjonali (NSAs)[39], biex b'mod formali japplikaw il-mekkaniżmi bbażati fuq ir-regoli komuni, għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza tal-forrnituri tas-servizz. Id-dispożizzjonijiet tal-Ajru Uniku jinkludu wkoll l-

[38] Artikolu 8 tar-Regolament qafas Nru 549/2004 tas-SES.
[39] Artikolu 4 hemmhekk.

obbligu tal-NSAs li jkunu vverifikati permezz tal-proċess[40] "reviżjoni minn pari" (peer review).

Konsegwentement il-linja bażi attwali (jiġifieri l-għażla 0A) hija li:

- regoli komuni għall-ATM/ANS (inklużi għas-sigurtà) ikomplu jkunu stabbiliti permezz tal-mekkaniżmi tas-SES;
- l-NSAs ikompli jiċċertifikaw u jissorveljaw l-ANSPs fil-limiti tal-kompetenza ġeografika tagħhom;
- l-NSAs huma soġġetti għal verifiki kull tant żmien skont il-programm ESIMS tal-EUROCONTROL.

It-trasferiment tar-**regolamentazzjoni** tas-sigurtà (l-ewwel kompitu fost dawk elenkati fil-lista eżatt qabel dan il-paragrafu) għand l-Aġenzija, fil-prinċipju mhux se jbiddel dan ta' fuq. Fi kliem ieħor, għall-għażliet 0A, 0B jew 0C, mhux se jkun hemm impatt fuq l-awtoritajiet kompetenti fil-livell nazzjonali. **Bil-maqlub, f'0B jew 0C, se jkun hemm impatt fuq l-Aġenzija kif ukoll fuq l-EUROCONTROL**, li llum normalment jirċievu l-"mandati" biex jiżviluppaw ir-regoli tal-implimentazzjoni kif ikun adattat.

Għat-tieni kompitu (jiġifieri ċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza tal-fornituri tal-ATM/ANS) wieħed għandu jinnota li llum 30 Stat [41] jieħdu sehem fis-SES; xejn m'hu se jinbidel b'mod sinifikanti għal dawn l-Istati kemm fl-għażla 0B jew l-għażla 0C, minħabba li fi kwalunkwe każ l-awtoritajiet kompetenti rispettivi tagħhom se jibqgħu responsabbli għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza tal-ANSPs nazzjonali ewlenin għal raġunijiet ta' prossimità.

Fl-aħħar, l-NSAs huma vverifikati fi kwalunkwe għażla. Fil-każ kemm tal-għażla 0B kif ukoll tal-għażla 0C, se jkun hemm impatt fuq l-Aġenzija, flimkien ma' 30 awtorità u l-EUROCONTROL li llum iġorr il-programm ESIMS (Monitoraġġ u Appoġġ għall-Implimentazzjoni tal-ESARR).

Għaldaqstant, l-għadd totali tal-NSAs involuti, kemm fl-għażla 0B jew l-għażla 0C, se jkun 30. Kif ukoll se jkun hemm impatt fuq l-EUROCONTROL u l-Aġenzija bl-għażliet 0B jew 0C.

2.6.2.2 Il-fornituri ta' servizz ATM/ANS

Bażikament, il-fornituri tal-ANS huma diġà soġġetti għal ċertifikazzjoni [42] . Għall-maġġoranza tagħhom xejn m'hu se jinbidel b'mod sinifikanti kemm jekk ir-rwol tal-Aġenzija jkun inkluż f'att ġuridiku partikolari kif ukoll jekk ikun inkluż f'xi leġiżlazzjoni oħra, minħabba li huma jikkorrispondu mal-idea tradizzjonali ta' Fornituri ta' Servizz tan-Navigazzjoni bl-Ajru ċivili, li tkun entità pubblika unika li tipprovdi l-ANS lit-traffiku tal-ajru ġenerali fl-ispazju tal-ajru ta' Stat wieħed. Madankollu din is-sitwazzjoni, anki minħabba l-leġiżlazzjoni tas-SES, qed tevolvi.

Fil-fatt, f'xi każi l-ANSPs ċivili ewlenin, barra li huma fornituri tal-ATS bosta drabi huma wkoll fornituri ta' servizzi tan-navigazzjoni, tal-AIS, ta' sorveljanza jew ta' komunikazzjoni. Bil-maqlub, fornituri tal-MET huma speċjalizzati ħafna u għaldaqstant m'hemmx każi sinifikanti li juru li wieħed minnhom huwa nvolut ukoll f'tipi differenti ta' servizzi. Għaldaqstant il-fornituri tal-MET u l-fornituri militari mhux se jitqiesu f'dan li ġej.

Il-maġġoranza (imma mhux l-entitajiet ċivili ewlenin kollha tal-ATM/ANS imsemmija) ifornu servizzi ta' manutenzjoni kruċjali tas-sigurtà permezz tal-persunal tagħhom.

---

[40] L-Artikolu 9 tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2096/2005 tal-20 ta' Diċembru 2005, li jistabbilixxi rekwiżiti komuni għall-forniment tas-servizzi tan-navigazzjoni bl-ajru (*ĠU L 335, tal-21.12.2005, pġ.13*).
[41] Liechtenstein huwa assoċjat mal-Komunità, imma storikament iddelega l-materji tal-ATM/ANS lill-ġirien tiegħu.
[42] Artikolu 7 tar-Regolament (KE) Nru 550/2004 tal-forniment ta' servizzi.

Madankollu huwa interessanti li wieħed jinnota li għadd minnhom huma wkoll operaturi kummerċjali ta' xogħol tal-ajru li jipprovdu spezzjonijiet tat-titjir u kalibrar tas-sinjali tan-navigazzjoni bir-radju. Fil-fatt **6 minnhom** (ATSA-Bulgaria, Avinor, LFV, DSNA, ENAV u HCAA) kienu elenkati (fl-4 ta' April 2008) fil-websajt tal-Kumitat Internazzjonali tal-Istandards u l-Kalibrazzjoni tal-Ispazju tal-Ajru (ICASC)[43] bħala **fornituri ta' servizzi ta' kalibrazzjoni tat-titjir**. Dawn is-servizzi diġà jinsabu fil-firxa tas-sistema tal-EASA. Għaldaqstant il-frammentazzjoni tal-qafas regolatorju jista' potenzjalment jaffettwa tali operaturi tal-ajru/ATSP.

Il-Pjanijiet ta' Konverġenza u Implimentazzjoni Lokali (LCIP) [44] tal-EUROCONTROL jidentifikaw ukoll għadd ta' ATSPs ewlenin bħala operaturi ta' ajruporti ewlenin f'pajjiżhom u/jew ta' għadd sinifikanti ta' ajrudromi f'diversi pajjiżi. Sommarju ta' dan it-tagħrif huwa ppreżentat fit-Tabella t'hawn taħt.

N.	Stat	ATSPs ċivili ewlenin (li n-negozju ewlieni tagħhom huwa l-ATM)	Servizzi operattivi fornuti lil hinn mill-ATM/ANS
1	L-Awstrija	Austrocontrol	Le
2	Il-Belġju	Belgocontrol	Le
3	Il-Bulgarija	ATSA	Xogħol tal-ajru
4	Ċipru	Dipartiment tal-Avjazzjoni Ċivili - ANS	Le
5	Ir-Repubblika Ċeka	ANS – Repubblika Ċeka	Le
6	Id-Danimarka	Naviair	Le
7	L-Estonja	EANS	Le
8	Il-Finlandja	Finavia	Operatur tal-ajrudromi (25)
9	Franza	DSNA	Xogħol tal-ajru
10	Il-Ġermanja	DFS	Le
11	Il-Greċja	HCAA	Xogħol tal-ajru + Operatur tal-ajrudromi (43)
12	L-Ungerija	HungarControl Pte. Ltd. Co	Le
13	L-Irlanda	Direttorat tal-Operazzjonijiet tal-IAA	Le
14	L-Italja	ENAV	Xogħol tal-ajru
15	Il-Latvja	LGS	Xejn
16	Il-Litwanja	ORO NAVIGACIJA	Xejn
17	Il-Lussemburgu	Xejn	Ma japplikax
18	Malta	MATS	Xejn
19	L-Olanda	LVNL	Xejn
20	Il-Polonja	PANSA	Xejn
21	Il-Portugall	NAV Portugal	Xejn
22	Ir-Rumanija	ROMATSA	Xejn
23	Ir-Repubblika Slovakka	LPS SR	Xejn
24	Is-Slovenja	Slovenia Control	Xejn
25	Spanja	AENA	Operatur tal-ajrudromi (47)
26	L-Iżvezja	LFV	Xogħol tal-ajru + Operatur tal-ajrudromi (16)
27	Ir-Renju Unit	NATS	Xejn
28	L-Iżlanda*	Isavia (Flugstoðir)	Operazzjonijiet tal-ajrudromi
29	Il-Liechtenstein*	L-ebda forniment ta' ATS	Ma japplikax
30	In-Norveġja	Avinor	Xogħol tal-ajru + Operatur tal-ajrudromi (46)
31	L-Iżvizzera	Skyguide	Xejn

*Ma tħejja l-ebda LCIP għalihom.

Tabella 11: ATSPs ċivili ewlenin li jfornu wkoll servizzi lil hinn mill-ATM/ANS

[43] http://avnwww.jccbi.gov/icasc/fi_service_providers.html
[44] http://www.eurocontrol.int/lcip/public/subsite_homepage/homepage.html

It-Tabella ta' fuq turi li sitt fornituri tal-ATS huma involuti f'xogħol tal-ajru u tlieta huma **operaturi tal-ajrudromi** wkoll.

Għaldaqstant l-attenzjoni trid tkun iffokata fuq id-9 operaturi/fornituri msemmija fuq, għall-għażla 0B jew 0C, minħabba li jista' jkun hemm impatt fuqhom minħabba li huma soġġetti għal sensiela waħda ta' leġiżlazzjoni jew aktar.

2.6.2.3 Fornituri ta' servizzi multipli oħra

Skont it-tagħrif disponibbli għall-Aġenzija, hemm għadd ta' kumpaniji/entitajiet oħra, differenti mill-fornitur ċivili ewlieni tal-ATS f'kull pajjiż, li wkoll jipprovdu servizzi tal-ATM/ANS. It-tagħrif disponibbli huwa miġbur fil-qosor fit-Tabella ta' taħt.

Waqt li hemm probabbiltà li l-mod kif tkun stabbilita l-kompetenza tal-Aġenzija mhux se jkollu impatt fuq Tower Company Gmbh għax hija toffri servizzi tal-ATM biss u d-Dipartiment Rumen tal-AIS tal-CAA għax huwa parti mill-CAA lokali, is-sitwazzjoni tista' tkun differenti għall-oħrajn kollha, li huma prinċipalment operaturi tal-ajrudromi.

L-għadd ta' l-entitajiet	L-Istat	Aktar ANSPs ċivili magħrufin	In-negozju ewlieni
1	Ir-Repubblika Ċeka	Awtorità tal-Ajruport ta' Praga	Tħaddim ta' Ajrudrom
1	L-Estonja	Tallin Airport Ltd	Tħaddim ta' Ajrudrom
3	Il-Finlandja	Ajruport komunitarju ta' Mikkeli Ajruport komunitarju ta' Seinäjoki Ajruport komunitarju ta' Sodankylä	Tħaddim ta' Ajrudrom
66	Franza	66 operatur privat tal-AFIS	Tħaddim ta' Ajrudrom
5 - 1	Il-Ġermanja	Tower Company GmbH	ATC (servizzi tat-TWR biss)
		Fraport* Munchen Flughafen* 2 ajruporti reġjonali (Lahr & Mannheim) li jfornu direttament it-TWR	Tħaddim ta' Ajrudrom
8	L-Ungerija	Ajruport ta' Budapest (CNS) FlyBalaton LHSM (CNS) Debrecen LHDC (CNS) LHPP Pécs-Pogány(CNS u AFIS) Békéscsaba (CNS u AFIS) Győr-Pér (CNS u AFIS) Nyíregyháza (CNS u AFIS) Szeged (CNS u AFIS)	Tħaddim ta' Ajrudrom
8	L-Irlanda	Ajruport ta' Waterford Kerry Airport PLC Ajruport ta' Galway Ireland West Airport Knock Sligo Airport Co LTD Ajruport ta' Donegal Ajruport ta' Weston	Tħaddim ta' Ajrudrom
10	L-Italja	Fornituri indipendenti tal-AFIS	Tħaddim ta' Ajrudrom
1	Il-Lussemburgu	Amministrazzjoni tal-Ajruport tal-Lussemburgu	Tħaddim ta' Ajrudrom
0	Ir-Rumanija	Dipartiment tal-AIS tal-RCAA	Dipartiment tan-NAA
10	Is-Slovenja	Fornituri tal-AFIS lokali (10)	Tħaddim ta' Ajrudrom
40	L-Iżvezja	AFIS lokali f'madwar 40 ajrudromi	Tħaddim ta' Ajrudrom
1	Ir-Renju Unit	SERCO Aviation	Ġestjoni ta' Servizz
153	**IT-TOTAL**		

* Servizz ta' Ġestjoni taż-Żona ta' Parkeġġ

Tabella 12: ATSPs ċivili minuri bit-tħaddim tal-ajrudromi bħala n-negozju ewlieni tagħhom

Barra minn hekk, fl-ambitu tal-Opinjoni attwali, l-operaturi tal-ajrudromi setgħu joffru s-servizzi lokali l-aktar sempliċi: jiġifieri l-AFIS u/jew Servizz ta' Ġestjoni taż-Żona ta' Parkeġġ, mingħajr il-ħtieġa li jsiru forrnituri fis-sens sħiħ tal-ANS u mingħajr il-ħtieġa li jimpjegaw ATCOs bil-liċenzja. Jekk jagħżlu li jsiru forrnituri tat-TWR tal-kontroll tat-traffiku tal-ajru, naturalment imbagħad huma, u l-persunal involut tagħhom, se jkunu koperti mir-RE għall-forniment tas-servizz tal-ATS. Is-simplifikazzjoni potenzjali tar-rekwiżiti għall-ġestjoni tal-AFIS/żona ta' parkeġġ hija diskussa aktar fit-tul fil-paragrafu 2.10, imma **għall-firxa tal-evalwazzjoni attwali, l-għadd ta' forrnituri tal-ajrudromi li potenzjalment jistgħu jkunu affettwati mill-għażliet 0B jew 0C jista' jkun stmat li hu 150.**

2.6.2.4 Organizzazzjonijiet tad-disinn, il-produzzjoni u l-manutenzjoni

Organizzazzjonijiet tad-disinn, il-produzzjoni u l-manutenzjoni tal-inġenji tal-ajru, il-magni u l-partijiet tagħhom, inklużi l-avjonika għan-navigazzjoni u l-komunikazzjoni, huma diġà regolati permezz tas-sistema tal-EASA. Fis-SES ir-responsabbiltà tad-disinjaturi/produtturi hija bl-istess mod diġà stabbilita, fir-rigward tal-obbligu li jiffirmaw dikjarazzjoni ta' konformità għall-kostitwenti [45].

Madankollu fis-SES, l-organizzazzjonijiet [46], tal-manutenzjoni relatata mas-sigurtà, jekk ikunu differenti mill-ANSPs ċċertifikati, huma soġġetti għal sorveljanza mill-fornitur imsemmi fuq il-bażi tar-"rekwiżiti komuni"[47]. Fil-każ tal-għażla 0A dan mhux se jinbidel, għaldaqstant l-għadd tal-organizzazzjonijiet tal-manutenzjoni affettwati se jkun żero.

Bl-istess mod, fil-każ tal-għażla 0C (jiġifieri li l-EASA tingħata rwol imma s-SES jinżamm kif inhu attwalment) l-għadd tal-organizzazzjonijiet tal-manutenzjoni affettwati se jkun żero.

Bil-maqlub, fil-każ tal-għażla 0B, l-organizzazzjonijiet tal-manutenzjoni jistgħu jkunu regolati, separatament mill-ANSP, fuq il-bażi ta' każ b'każ. Illum tliet kumpaniji jew entitajiet sinifikanti biss huma magħrufin fl-UE, għat-twettiq tas-servizzi ta' manutenzjoni relatata mas-sigurtà msemmija: Cyprus Telecommunications Agency (CYTA), Eltel Networks[48] u Techno Sky[49]. Huma se jkunu affettwati mir-regoli tal-Aġenzija, jekk ikunu soġġetti għaċ-ċertifikazzjoni.

Tliet entitajiet tad-disinn u l-produzzjoni wkoll ifornu servizzi tal-ATM/ANS, kif elenkat fit-Tabella t'hawn taħt.

L-Istat	Aktar ANSPs ċivili magħrufin	In-negozju ewlieni
Il-Ġermanja	Airbus Deutschland GmbH (ATS f'Hamburg-Finkenwerder)	Disinn u produzzjoni ta' aeroplani kbar
	BAN 2000 Gmbh THALES ATM Navigation GmbH (servizzi ta' CNS)	Forniment ta' soluzzjonijiet mgħammra b'kollox u kompluti għat-tagħmir ta' CNS + Disinn u produzzjoni ta' sistemi tal-ATM/ANS
L-Irlanda	Direttorat tat-Teknoloġija tal-IAA (CNS)	Lokazzjoni, akkwist, u operat ta' CNS

Tabella 13: Organizzazzjonijiet tekniċi li jipprovdu wkoll servizzi tal-ATM/ANS

---

45 L-Artikolu 5 tar-Regolament (KE) Nru 552/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-10 ta' Marzu 2004 dwar l-interoperabilità tan-netwerk Ewropew għall-Ġestjoni tat-Traffiku tal-Ajru *(ĠU L 96, tal-31.3.2004, pġ. 26).*

46 Jiġifieri dawk li l-persunal tagħhom iwettaq monitoraġġ u jikkonfigura mill-ġdid is-sistemi kruċjali għas-sigurtà f'ħin reali, u jiffirmaw ir-rilaxx għall-użu fix-xogħol wara manutenzjoni ppjanata jew korrettiva fuq il-post.

47 Artikolu 8 tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2096/2005 tal-20 ta' Diċembru 2005 li jistabbilixxi rekwiżiti komuni għall-forniment tas-servizzi tan-navigazzjoni bl-ajru *(ĠU L 335, tal-21.12.2005, pġ.13).*

48 http://www.eltelnetworks.com/main.aspx?ID=B2B538BF-3D54-4640-984A-D3DE847ED006

49 http://www.technosky.it/Lang1/

Għaldaqstant, fl-għażla 0B jew 0C, jistgħu jkunu affettwati 3 (li jipprovdu l-ATM/ANS) + 3 organizzazzjonijiet tad-disinn, il-produzzjoni jew il-manutenzjoni.

2.6.2.5 Organizzazzjonijiet tat-taħriġ u eżaminaturi mediċi

Mit-tagħrif disponibbli għall-Aġenzija, **4 entitajiet** jipprovdu **taħriġ ATCO mingħajr ma huma fornituri ta' xi ATM/ANS**, kif elenkat fit-Tabella t'hawn taħt.

Lokazzjoni	Aktar ANSPs ċivili magħrufin	In-negozju ewlieni fil-qasam tas-servizzi tal-avjazzjoni regolati
Il-Latvja	Ċentru tat-Taħriġ tal-ANS	Taħriġ tal-ATCOs
Il-Litwanja	Università Teknika Vilnius Gediminas	Taħriġ tal-ATCOs
Il-Lussemburgu	Istitut tas-Servizzi tan-Navigazzjoni bl-Ajru (IANS)	Taħriġ tal-ATCOs
L-Iżvezja	Punt tad-Dħul tat-Tramuntana (EPN)	Taħriġ tal-ATCOs

Tabella 14: Organizzazzjonijiet tat-taħriġ tal-ATCOs

Madankollu eżaminaturi mediċi[50] u fornituri[51] tat-taħriġ tal-ATCOs huma diġà soġġetti għall-approvazzjoni/ċertifikazzjoni mill-NSAs fil-qafas tas-SES. Għaldaqstant **l-ebda waħda minnhom m'hija se tkun affettwata** minn kwalunkwe waħda mill-għażliet 0A, 0B jew 0C.

2.6.2.6 Sommarju tal-entitajiet affettwati

Bħala konklużjoni, fuq il-bażi tat-tagħrif fis-sotto-paragrafi 2.6.2.1, 2.6.2.2, 2.6.2.3, 2.6.2.4 u 2.6.2.5 ta' fuq, l-għadd tal-entitajiet ikkonċernati huwa stmat fit-tabella 15 t'hawn taħt:

GĦAŻLIET		L-Għadd Stmat				
Id.	**Deskrizzjoni**	**Awtoritajiet**	**ANSPs**	**Operaturi tal-ajrudromi**	**Organizzazzjonijiet tad-Disinn, il-Produzzjoni u l-Manutenzjoni**	**Organizzazzjonijiet tat-taħriġ tal-ATCOs jew eżaminaturi mediċi**
0A	"Tagħmel xejn"	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
0B	Estendi l-firxa tar-Regolament Bażiku	**30 + 2***	**9**	**150**	**3 (ANSPs ukoll) + 3 (manutenzjoni)**	**0**
0C	Inkorpora r-rwol ta' l-EASA fis-SES	**30 + 2***	**9**	**150**	**3 + 3**	**0**

*EUROCONTROL u EASA.

Tabella 15: L-għadd tal-entitajiet affettwati fir-rigward ta' modi differenti tal-estensjoni tal-mandat tal-Aġenzija

---

[50] Artikolu 12.1 tad-Direttiva 2006/23/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-5 ta' April 2006 dwar liċenzja Komunitarja għall-kontrolluri tat-traffiku tal-ajru.

[51] Artikolu 13.1 hemmhekk.

Għaldaqstant biex titqabbel l-għażla 0B ma' 0C se tkun partikolarment importanti ħafna li jkun ivvalutat l-impatt fuq l-operaturi tal-ajrudromi.

2.6.3 L-impatt fuq is-sigurtà

Fl-għażla 0A, la d-dispożizzjonijiet bażiċi [52] tas-SES u lanqas ir-Regolament Bażiku m'huma se jkunu mmodifikati b'xi mod.

Fl-għażla 0C ftit Artikoli se jiddeskrivu r-rwol tal-Aġenzija, imma l-filosofija ġenerali u l-kliem tad-dispożizzjonijiet tas-SES se jibqgħu l-istess. Din il-premessa tibqa' valida anki quddiem il-proposta leġiżlattiva għat-"tieni pakkett" tas-SES, minħabba li dan se jkollu l-għan ewlieni li jwettaq monitoraġġ fuq il-prestazzjoni u jtejjeb l-effiċjenza u mhux li jirregola s-sigurtà. Għaldsaqstant l-għażla 0A u 0C, mil-lat tas-sigurtà huma ekwivalenti, minħabba li t-tnejn se jkunu bbażati fuq id-dispożizzjonijiet tas-sigurtà eżistenti fis-SES.

Fl-għażla 0B ftit Artikoli oħra, speċifiċi għall-ATM/ANS, se jkunu inklużi fir-Regolament Bażiku. Dan tal-aħħar illum fih 70 Artikolu diġà adottati mil-leġiżlatur; fir-RIA attwali hemm il-premessa li l-filosofija u anki l-kliem ta' dawk l-Artikoli mhux se jinbidlu biex is-sistema tal-EASA tapplika bħala tali għall-qasam ATM/ANS.

Biex l-għażla 0B titqabbel maż-żewġ għażliet l-oħra fir-rigward tal-impatt fuq is-sigurtà, xi aspetti ġenerali huma elenkati fit-Tabella li ġejja.

Is-Suġġett	**Qafas tas-SES (Għażliet 0A u 0C)**		**R.B. tal-EASA (Għażla 0B)**		**Impatt komparattiv fuq is-sigurtà**	
	Art.	**Dispożizzjoni**	**Art.**	**Dispożizzjoni**	**SES**	**EASA**
Separazzjoni tal-forniment tad-disinn, il-produzzjoni u l-manutenzjoni mis-servizz	5 (552)	Evalwazzjoni dwar il-konformità biss meta jsir ix-xiri. L-ebda involviment tal-produttur fil-bidliet li jiġu wara	1.1(a)	Ċara ħafna	☹	☺
Mudell ta' sistema totali għas-sigurta tal-avjazzjoni ċivili	Ma japplikax	Is-SES mid-definizzjoni tiegħu huwa llimitat għall-ATM/ANS, u dan mhux se jippermetti mudell armonizzat għas-sigurtà fl-avjazzjoni	4	Diġà inkorporat fis-sistema tal-EASA	☹	☺
Mudell ta' sistema totali għall-ATM/ANS	Ma japplikax	Il-qafas tas-SES se jippermetti mudell armonizzat għall-kwistjonijiet tal-ATM, imma permezz ta' diversi entitajiet li se jkollhom bżonn jikkoordinaw, li jista' jwassal għal evażjoni jew duplikazzjoni	Ma japplikax	Mid-definizzjoni tagħha s-sistema tal-EASA hija limitata għall-kwistjonijiet tas-sigurtà, u b'hekk jista' jkun fiha xi lakuni	☹	☹
Adattabilità għall-użu tal-avjonika (operaturi tal-UE)	5 (552)	Tkopri wkoll il-kostitwenti miġrura bl-ajru	8 + 1.c.2 Anness I & 5.a Anness IV	Tinkludi l-ajrunavigabilità u l-adattabilità għall-użu	☺	☺
Adattabilità għall-użu tal-avjonika (operaturi mhux tal-UE)	5 (552)	Tkopri wkoll il-kostitwenti miġrura bl-ajru	9 + 1.c.2 Anness I & 5.a Anness IV	Tinkludi l-ajrunavigabilità u l-adattabilità għall-użu	☺	☺

[52] Ir-Regolamenti 549, 550, 551 u 552/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill.

Sorveljanza kollettiva	2.4 (550)	Iridu jkunu stabbiliti arranġamenti każ b'każ = riskju ta' nuqqas ta' komprensività jew nuqqas ta' uniformità	10.2	Applikabbli minnufih, fl-UE kollha	☹	☺
Skambju ta' tagħrif (riżultati)	2.4 (550)	Iridu jkunu stabbiliti arranġamenti każ b'każ	10.4	Applikabbli minnufih, fl-UE kollha	☹	☺
Eżami mill-KE dwar il-konformità taċ-ċertifikati	18.1	Limitata	11.2	Possibbli	☹	☺
Miżuri ta' sigurtà	9 & 13 (549)	Limitata għal sanzjonijiet u sigurtà; l-ebda referenza għad-direttivi dwar is-sigurtà fid-dispożizzjonijiet bażiċi	14.1	Reazzjoni immedjata possibbli	☹	☺
Flessibilità tar-regoli ta' l-implimentazzjoni	8 (549)	Test limitat għall-iżvilupp tar-regoli. Xejn dwar il-flessibilità tagħhom.	14.6	Ġerarkija ċara tar-regoli u proċeduri ċari biex jinkiseb livell ekwivalenti ta' sigurtà permezz ta' mezzi differenti mir-regoli tal-implimentazzjoni	☹	☺
Xibka ta' tagħrif (dwar is-Sigurtà)	18 (552)	Enfasi fuq il-kunfidenzjalità, mhux fuq l-iskambju tat-tagħrif dwar is-sigurtà: dan huwa kuntrarju għall-prinċipji dwar is-sigurtà kif jinsabu fis-Direttiva 2003/42/KE	15.1	Skambju ta' tagħrif dwar is-sigurtà fost l-Istati, il-KE, l-EASA u l-AIBs, b'mod mandatorju u konformi mad-Direttiva 2003/42/KE	☹	☺
Rapport annwali dwar is-sigurtà	11.1d (549)	Analiżi tal-prestazzjoni limitata għall-ATM: l-ebda viżjoni ta' sistema totali	15.4	Fl-UE kollha + fl-oqsma kollha	☹	☺
Ħarsien tal-volontieri li jirrapportaw	Ma japplikax	Mhux imsemmija	16.1	Espliċita	☹	☺
Ħarsien minn pressjoni minn folla	Ma japplikax	Mhux imsemmija	16.3	Espliċita	☹	☺
Regoli "rotob" (CSs)	4 (549)	Proċess goff u ineffiċjenti	18 (c)	Proċess aktar sempliċi (jiġifieri jaġixxi b'aktar ħeffa għar-rekwiżiti tas-sigurtà li jfiġġu)	☹	☺
Awtorizzazzjoni tal-inġenji tal-ajru ta' pajjiżi terzi	5 (549)	Limitata għat-tagħmir avjoniku qabel ikun installat abbord	23.1b	Proċess ta' awtorizzazzjoni formali	☹	☺
Spezzjonijiet ta' standardizzazzjoni	9 (2096)	Fil-livell tal-IRs biss. L-ispezzjoni tal-impriżi m'hijiex possibbli. L-ebda rekwiżiti dwar il-	24.1	L-ispezzjonijiet ta' l-MS huma mandatorji u jinkludu wkoll l-istħarriġ dwar	☹	☺

		kompetenza tal-awdituri		l-impriżi regolati		
Sanzjonijiet għal fornituri pan-Ewropej	9 (549)	Proċeduri mhux ċari, jekk il-ksur tal-liġi jseħħ fi Stat li huwa differenti mill-Istat taċ-ċertifikazzjoni	25.1	Multi amministrattivi imposti mill-Kummissjoni fuq talba mill-EASA	☹	☺
Obbligi mhux kuntrattwali	Ma japplikax	L-ebda dispożizzjoni dwar l-obbligu tal-EUROCONTROL jew tal-awdituri involuti fir-"reviżjoni minn pari"	31.3	Skont il-liġi, l-EASA u l-persunal tagħha huma responsabbli b'mod sħiħ għall-azzjonijiet tagħhom	☹	☺
Kooperazzjoni bejn l-NSAs	2.3 (550)	Imħollija għal ftehim bilaterali jew multilaterali, li jista' jwassal għal nuqqas ta' uniformità	38.3(c)	Proċess sempliċi	☹	☺
Proċess ta' konsultazzjoni u tweġibiet bil-miktub	8.1 (549)	Permezz ta' arranġamenti tal-EUROCONTROL li mhux neċessarjament ikunu pubbliċi;	52.1(c)	L-involviment tal-industrija u konsultazzjoni miftuħa mal-pubbliku stipulati mil-liġi bis-saħħa ta' mandat	☹	☺
Appoġġ għall-KE dwar ksur tal-liġi	9 (2096)	L-ebda rabta ċara mad-dover tal-KE li twettaq monitoraġġ dwar l-applikazzjoni tal-liġi Komunitarja	54.1	Linja ċara għar-rapporti dwar ir-riżultati tal-ispezzjonijiet lill-KE	☹	☺
Regoli għall-ATCOs	5 (550)	Id-Direttiva 23/2006 = żmien meħtieġ għat-traspożizzjoni + nuqqas ta' uniformità xorta possibbli	Regoli tal-implimentazzjoni	Applikabilità immedjata b'mod uniformi	☹	☺
Regoli "orizzontali" għall-awtoritajiet	Ma japplikax	Il-firxa tas-SES limitata għall-ATM/ANS	Taqsimiet B tar-regoli tal-implimentazzjoni tal-EASA	Speċifikata fl-oqsma kollha tal-avjazzjoni għall-għanijiet ta' rikonoxximent miż-żewġ naħat	☹	☺
Regoli "orizzontali" għas-sitema tal-ġestjoni	Ma japplikax	Regoli differenti jistgħu jeżistu għal oqsma differenti, li jfisser li s-sistema ta' ġestjoni hija inqas ċara, jew tinvolvi aktar spejjeż	Regoli tal-implimentazzjoni qed ikunu żviluppati	Sett uniku ta' regoli applikabbli fl-oqsma kollha biex jitnaqqas il-piż regolatorju u bil-għan li jkun hemm proċessi ta' ċertifikazzjoni waħdanin għal diversi tipi ta' ħidmiet	☹	☺

Tabella 16: Tqabbil tas-sigurtà fl-għażliet 0A, 0B u 0C

Mit-tabella ta' fuq, wieħed jista' josserva li r-Regolament Bażiku fih sett komprensiv ta' dispożizzjonijiet "orizzontali" dwar is-sigurtà fl-avjazzjoni. Meta l-ATM/ANS ikunu nklużi f'dan il-qafas dan b'mod partikolari se jwassal għall-approċċ ta' sistema totali għas-sigurtà fl-avjazzjoni ċivili; dan se jippermetti l-identifikazzjoni u l-mitigazzjoni tar-riskji relatati mar-rabtiet elettroniċi bejn l-atturi varji minħabba li s-sigurtà ma tistax tinkiseb biss biż-żieda ta' azzjoni għamja individwali minn kull wieħed minnhom. Wieħed jistenna wkoll li meta l-proċessi regolatorji tas-sigurtà kollha jitqiegħdu f'sistema waħda, dan se

jissimplifika wkoll il-proċess taċ-ċertifikazzjoni għall-operaturi involuti fl-oqsma multipli tal-avjazzjoni.

Bil-maqlub, il-qafas tas-SES, li kien imfassal biex itejjeb il-kapaċità u l-effiċjenza tal-ATM/ANS, huwa inqas żviluppat mill-aspett tar-regolazzjoni tas-sigurtà. Barra minn hekk, l-inkorporazzjoni tar-rwol tal-Aġenzija fih, se jġiegħel lil operaturi f'ħafna oqsma biex isegwu sensiliet separati ta' leġiżlazzjoni: jiġifieri idawru parti mill-ħidma disponibbli għas-sistema ta' ġestjoni, lejn kompiti li m'humiex essenzjali għas-sigurtà.

Bħala konklużjoni, l-applikazzjoni tal-metodoloġija ppreżentata fil-paragrafu 2.1.2 ta' fuq (bl-inklużjoni ta' fattur iddifferenzjat ta' 3 għall-impatti fuq is-sigurtà), u wara li ssir l-għażla tal-indikaturi tar-riżultat applikabbli marbuta ma' għanijiet speċifiċi identifikati fil-paragrafu 2.4.5, ikunu jistgħu jingħataw punteġġi għall-impatt fuq is-sigurtà tat-tliet għażliet kif ippreżentat fit-Tabella li ġejja.

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Punteġġ tal-Għażliet**		
	0A	**0B**	**0C**
Ir-rwol tal-EASA kopert minn	**Mhux estiż għall-ATM/ANS**	**R.B. tal-EASA**	**L-EASA fis-SES**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	0	3	1
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	- 3	3	3
Spezzjonijiet ta' standardizzazzjoni għall-ATM/ANS	1	3	2
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	- 3	3	1
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	- 3	3	- 1
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	M'hijiex relatata b'mod dirett mal-att ġuridiku		
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni tal-fornituri f'4 Stati jew aktar	- 3	3	2
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	Koperta fil-paragrafu 2.10		
Valutazzjoni tal-impatt għal kull regola proposta	1	3	2
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	- 1	3	2
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	- 2	3	3
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex relatata b'mod dirett mal-att ġuridiku		
IT-TOTAL	**- 13**	**27**	**15**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/9 parametri kkwantifikati)	**- 1.44**	**3**	**1.67**
MEDJA DDIFFERENZJATA (Punteġġ x 3 għas-sigurtà)	**- 4.32**	**9**	**5.01**

Tabella 17: Punteġġi tal-impatt fuq is-sigurtà mill-estensjoni tal-firxa tal-leġiżlazzjoni tal-UE

2.6.4 L-Impatt Ekonomiku

F'din is-sezzjoni l-ispejjeż tal-Aġenzija huma evalwati kif ġej. L-ispiża totali tal-persunal tal-Aġenzija (salarji + amministrazzjoni, imma minbarra l-ivvjaġġar) hija madwar 43.8 M€ fl-2008 għal medja ta' 338 impjegat. Għaldaqstant **1 FTE fl-EASA** tiswa madwar 130 k€/sena, inklużi wkoll l-Aġenti Temporanji fil-gradi B, Aġenti b'Kuntratt, u l-Awżiljarji. Madankollu l-persunal rilevanti għar-RIA attwali jikkonsisti l-aktar f'Aġenti Temporanji tal-gradi A. Għalihom hija stmata spiża ta' 15% ogħla (jiġifieri: **150 k€/sena).** F'sena waħda (365 jum) hemm 52 Sibt u l-istess għadd ta' Ħdud. Barra minn hekk iridu jitqiesu madwar 30 jum ta' lif u 16-il btala pubblika. Għaldaqstant l-għadd ta' jiem utli li jibqa' huwa: 365 –

104 – 30 – 16 = 215-il jum. Jekk wieħed jassumi 5 ijiem għall-mard u assenzi oħra, l-għadd nett ta' jiem li jibqa' huwa ta' **210/sena**. Jekk wieħed jassumi 7.5 sigħat ta' xogħol kull jum, dan jirrappreżenta **1575 sigħat ta' xogħol fis-sena**. Wieħed jassumi li **madwar 20% tas-sigħat jintużaw għal kompiti ta' rutina**, ippjanar, irrapportar u kompiti amministrattivi oħra, mela l-għadd ta' sigħat **"bi ħlas" huwa ta' madwar 1260. L-ispiża ta' siegħa 'bi ħlas'** għaldaqstant hija ta' (150,000/1260) fil-firxa ta' **120€** għall-persunal tal-Aġenzija. Madwar **25€/siegħa** huma stmati li jirrappreżentaw **l-ispiża tal-ivvjaġġar,** minħabba li l-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni jridu jkopru l-kontinent kollu inkluża l-periferija tiegħu. **Għalhekk l-ispiża totali ta' siegħa 'bi ħlas' f'din ir-RIA qed titqies li hi, għall-persunal tal-Aġenzija, fil-firxa ta' 145€ (inkluż l-ivvjaġġar).**

Bħala konklużjoni, f'dan il-paragrafu u fir-RIA attwali kollha, **1 FTE** għall-Aġenzija **qed titqies li tirrappreżenta:**

- Spiża medja ta' 150,000 €/sena;
- **210 jum ta' xogħol** u 1260 siegħa bi ħlas, bi spiża ta' 120€
- L-ispejjeż tal-ivvjaġġar huma evalwati li jiġu 25€ kull siegħa.

<u>2.6.4.1 Spezzjonijiet dwar l-istandardizzazzjoni mill-Aġenzija</u>

L-estensjoni tal-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni tal-Aġenzija għall-ATM u l-ANS, se sseħħ wara l-pjan ġenerali attwali għal verifiki perjodiċi, ibbażat fuq żjara 1 kull sentejn (il-frekwenza = 1 : 2 = 0.5 żjajjar/sena). Barra minn hekk, madankollu, f'ċirkostanzi speċjali jistgħu jitwettqu spezzjonijiet ad hoc. Mela l-frekwenza tista' titqies li tkun 10% ogħla: 0.55.

Tali żjarat normalment idumu 5 ijiem, u jitwettqu minn tim ta' 3 awdituri ddedikati għall-ATM/ANS ġejjin mill-Aġenzija jew mill-NSAs[53]. Il-ħidma medja għal kull żjara ta' spezzjoni għalhekk hija 5 ijiem x 8 sigħat x 3 persuni = 120 sigħat ta' xogħol.
Minħabba li l-frekwenza taż-żjarat kull sena kienet stmata li hija 0.55, dan ifisser (120 x 0.55) li bħala medja **madwar 66 sigħat ta' xogħol kull sena huma meħtieġa biex titwettaq żjara ta' standardizzazzjoni waħda ta' awtorità kompetenti waħdanija, matul il-perjodu ta' ppjanar ta' sentejn.**

Madankollu, skont ir-Regolament (KE) Nru 736/2006, l-awdituri li jwettqu l-kompitu tal-Aġenzija jikkontribwixxu għall-iżvilupp u l-emendi tal-protokolli tal-verifika u tal-kwestjonarji tal-verifika. Barra minn hekk, huma se jkollhom iħejju l-pjanijiet tal-verifika; jikkoordinaw iż-żjarat; iħejjuhom; jirrapportaw fuq ir-riżultat; u jsegwu kwalunkwe pjan għal azzjonijiet korrettivi potenzjali. L-għadd ta' sigħat ta' xogħol kull sena meħtieġa biex jintużaw mill-Aġenzija biex tistandardizza Awtorità kompetenti waħda, fl-oqsma kumplessi ħafna tal-ATM/ANS, huwa stmat li huwa, bħala medja, mill-inqas 5 darbiet ogħla (jiġifieri ġimgħa għaż-żjara flimkien ma' 4 ġimgħat ta' xogħol ta' kitba assoċjat maż-żjara) mis-66 siegħa msemmija fuq.

Għaldaqstant **bħala medja huma meħtieġa kull sena** 66 x 5 = **330 siegħa mill-Aġenzija għall-istandardizzazzjoni ta' Awtorità kompetenti waħda fl-oqsma tal-ATM/ANS,** li jkopru ż-żjara attwali u x-xogħol ta' kitba assoċjati magħha qabel u wara ż-żjara.

Fil-paragrafu 2.6.2.1 ta' fuq, l-għadd ta' Awtoritajiet involuti ġie stmat li huwa 30, għaldaqstant għall-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni, il-piż kull sena fuq l-Aġenzija b'kollox se jkun:

- 330 siegħa x 30 Awtorità = madwar 9 900 siegħa bi ħlas/sena;

[53] Skond l-Artikolu 6(1) tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) 736/2006 tas-16 ta' Mejju 2006 dwar il-metodi tax-xogħol tal-EASA rigward it-twettiq tal-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni, it-tim tal-verifika tal-Aġenzija għandu jkun magħmul minn mhux inqas minn 3 membri. Membru 1 jew 2 jistgħu jiġu pprovduti mill-Istati Membri. Din id-dispożizzjoni tista' faċilment tkun immodifikata permezz tal-komitoloġija, biex ikun permess l-involviment tal-persunal tal-EUROCONTROL, li qabel kien involut fil-programm ESIMS.

- dawn, diviżi b'1260, jirrappreżentaw **madwar 8 FTEs għall-ħidmiet ta' standardizzazzjoni**
- Dan l-għadd ta' spetturi se jkun jeħtieġ **b'mod addizzjonali Maniġer ta' taqsima 1 u assistent 1; mela l-għadd tal-FTEs se jkun 10,** f'konformità mal-pjan tal-persunal approvat tal-Aġenzija;
- għal 150,000€/FTE, fil-każ tal-akbar spiża fejn jintuża biss il-persunal tal-Aġenzija, dan iwassal għal **spiża totali stmata ta' madwar 1 500 000 €/sena għall-Aġenzija.**

L-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni jeħtieġu wkoll ħidma mill-awtoritajiet spezzjonati. Madankollu, wieħed jista' jassumi li:

- l-awtoritajiet diġà huma soġġetti għal "reviżjonijiet minn pari" fuq il-bażi tal-Artikolu 9 tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2096/2005 ("rekwiżiti komuni"): għaldaqstant l-għażliet 0B u 0C, minħabba li l-ispezzjonijiet tal-Aġenzija naturalment se jieħdu post l-imsemmija "reviżjonijiet minn pari", ma huma se jimponu **l-ebda piż ekonomiku addizzjonali fuq l-awtoritajiet talli jkollhom l-ispezzjonijiet**;
- **l-awtoritajiet se jipprovdu awdituri biex jagħtu appoġġ lill-KE għar-"reviżjonijiet minn pari",** għal madwar 6 930 siegħa/sena, li, immultiplikati b'110 €/siegħa iwasslilhom **tfaddil fil-firxa ta' 762 300 €/sena;**
- żjarat ESIMS tal-EUROCONTROL, jimplikaw bejn wieħed u ieħor l-istess ħidma bħal dik stmata għall-Aġenzija u dawn huma paralleli mar-"reviżjonijiet minn pari". Jekk wieħed jassumi spiża tal-ħaddiema bħal tal-EASA, u fuq il-bażi tal-istess premessi, dan ifisser spiża għall-EUROCONTROL ta' madwar **1 500 000 €/sena**, li jistgħu jkunu ffrankati meta l-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni jibdew jitwettqu mill-Aġenzija.

Bħala konklużjoni, id-differenza (fir-rigward tal-għażla 0A) **fl-ispiża tal-estensjoni tal-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni tal-Aġenzija** għall-oqsma tal-ATM/ANS, **kemm fl-għażla 0B jew l-għażla 0C,** minħabba li l-fornituri ta' servizz ma jistgħux ikunu involuti direttament f'din l-attività, tista' tkun stmata kif jidher fit-Tabella 17 t'hawn taħt.

Parametru	Għall-Aġenzija	B'kollox għal 30 Awtorità kompetenti	Għall-EUROCONTROL	IT-TOTAL
FTEs	10	- 8	- 10	**- 8**
k€	1,500	- 762	- 1500	**- 762**

Tabella 18: L-ispiża stmata tal-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni fil-qasam tal-ATM/ANS

2.6.4.2 Regolazzjoni "orizzontali" tas-Sistema ta' Ġestjoni tas-Sigurtà u -Kwalità

Fil-paragrafu 2.6.2.6, **162 entità kienu stmati li qed jipprovdu servizzi f'oqsma multipli tal-avjazzjoni** (per eżempju l-ANSPs li jipprovdu wkoll xogħol tal-ajru; jew l-operaturi tal-ajrudromi li jipprovdu wkoll xi servizzi tal-ATM jew l-ANS; jew entitajiet tekniċi li jipprovdu wkoll l-ATM/ANS). Uħud minn dawk l-entitajiet huma intrapriżi żgħar/medji (SME). Madankollu fl-għażla 0A, minħabba l-qafas ifframmentat, huma jkunu jridu:

- Jiffamiljarizzaw ruħhom ma' żewġ sensiliet differenti ta' regolazzjoni tas-sigurtà tal-avjazzjoni;
- Iħarrġu lill-persunal tagħhom involut fil-ġestjoni tas-sigurtà għaż-żewġ sensiliet ta' regolamenti;
- Potenzjalment jaddattaw is-sistemi ta' ġestjoni tagħhom għal rekwiżiti li jvarjaw (u potenzjalment ikunu f'kunflitt ma' xulxin), jew jistabbilixxu sistema ta' ġestjoni tas-sigurtà separata għal kull negozju.

Bħala medja, wieħed jassumi li l-frammentazzjoni msemmija fuq tista' twassal għal **ħela ta' mill-inqas 0.5 FTEs/entità/sena**. Din l-istima prudenti ħafna hija bbażata fuq il-fatt li, kif intqal fuq, għadd sinifikanti ta' dawk l-entitajiet huma SMEs. Min-naħa l-oħra, għal SME anki 0.5 FTE huwa ammont sinifikanti.

Wieħed jista' jassumi li bħala medja l-ispiża tal-ħaddiema għal dawk l-entitajiet hija l-istess bħal dik tal-awtoritajiet, għaldaqstant l-ispiża ta' **1 FTE għalihom hija (1260 siegħa bi ħlas x 110 €/siegħa) = 138 600 €.**

Fl-għażla 0A l-ispiża "moħlija" ta' 0.5 FTE/entità mhux se tkun evitata. B'kollox din tirrappreżenta ħidma "moħlija" ta' 0.5 x 162 = 81 FTEs; f'termini monetarji din tirrappreżenta 81 x 138 600€ = **11 227 k€/sena.**

Fl-għażla 0B, qed ikunu żviluppati regoli tal-implimentazzjoni "orizzontali" għal sistemi ta' ġestjoni integrati. Anki jekk f'dawn ir-regoli xi subpartijiet se jkunu speċifiċi għal oqsma partikolari, f'termini ġenerali se jkun hemm att ġuridiku waħdani u l-istess filosofija bħala l-bażi tiegħu. Dan ifisser li **"l-ispiża moħlija" ta' fuq, imqabbla mas-sitwazzjoni attwali, tista' tkun evitata kompletament.**

Fl-aħħar, fl-għażla 0C, xorta jista' jinkiseb xi tfaddil, imma finalment, wisq probabbli, se japplikaw regoli differenti għall-ġestjoni tas-sigurtà tal-ATM/ANS meta mqabbla ma' oqsma oħra tal-avjazzjoni. Għaldaqstant wieħed jista' jassumi li f'dan il-każ, id-daqs tat-tfaddil jista' jiċkien bin-nofs għal **5 613 k€/sena**.

Bħala konklużjoni, għall-fornituri tal-ATM/ANS mhux se jkun hemm spejjeż addizzjonali li jitnisslu mill-estensjoni tal-ambitu tal-Aġenzija għall-oqsma tagħhom, imma tfaddil li jista' jkun stmat kif muri fit-Tabella t'hawn taħt.

Parametru	**GĦAŻLA**		
	0A	**0B**	**0C**
	Mhux estiż għall-ATM/ANS	**R.B. tal-EASA**	**L-EASA fis-SES**
FTEs	0	- 81	- 40.5
k€	0	- 11 227	- 5 613

Tabella 19: Tfaddil stmat għall-ANSPs

<u>*2.6.4.3 Sorveljanza fuq l-organizzazzjonijiet ta' manutenzjoni*</u>

Fil-paragrafu 2.6.2.4 ta' fuq, tliet organizzazzjonijiet ta' manutenzjoni kruċjali għas-sigurtà kienu identifikati fl-oqsma tal-ATM/ANS. Illum, skont il-qafas regolatorju tas-SES, huma m'humiex issorveljati mill-awtoritajiet kompetenti, imma, għall-kuntrarju, mill-fornitur tas-servizz iċċertifikat illi qabbadhom b'kuntratt.

Fl-għażla 0A u 0C din is-sitwazzjoni se tkompli twassal għal:
- Proċessi ta' sorveljanza tas-sigurtà inqas ifformalizzati, li mill-aspett amministrattiv jirrappreżentaw inqas piż, imma mill-aspett taċ-ċertezza ġuridika u l-possibbiltà li tkun stmata l-ħidma meħtieġa, tista' tkun agħar;
- Ħtieġa li jkunu stabbiliti arranġamenti bejn żewġ ANSPs jew aktar, jekk jiddeċiedu li jqabbdu b'kuntratt lill-istess organizzazzjonijiet tal-manutenzjoni, biex ikunu evitati verifiki dduplikati;
- Il-punt immedjatament fuq dan jista' wkoll ikun ostaklu għall-bini tas-suq intern.

Jistgħu jkunu elenkati ħafna kunsiderazzjonijiet oħra, madankollu b'mod ġenerali hemm il-fehma li stima oġġettiva tal-impatt ekonomiku għal din il-kwistjoni speċifika hija diffiċli ħafna u sproporzjonata għall-għadd żgħir ħafna (jiġifieri massimu ta' 3 organizzazzjonijiet

iċċertifikati) ta' entitajiet involuti. Xi fatturi jistgħu jwasslu għal tfaddil, imma oħrajn jistgħu wkoll iwasslu għal żieda fl-ispejjeż bħal, per eżempju, il-multiplikazzjoni tal-ħidmiet ta' sorveljanza meta l-organizzazzjoni tal-manutenzjoni jkollha diversi klijenti. Dan huwa l-każ tal-għażliet 0A u 0C. Għaldaqstant, l-għażla 0B tista' tkun l-orħos, għalkemm l-impatt ekonomiku ta' din l-għażla m'huwiex stmat fid-dettall fl-IRA attwali.

2.6.4.4 Verifika tal-konformità għall-avjonika fuq l-inġenji tal-ajru ta' pajjiżi terzi

Skont l-Artikolu 12 tar-Regolament Bażiku, l-Aġenzija tista' tirrikonoxxi ċertifikati maħruġa minn awtoritajiet aeronawtiċi ta' pajjiżi terzi, kif ipprovdut fil-ftehim applikabbli bejn il-Komunità u dak il-pajjiż. Dan japplika għat-tagħmir avjoniku, imma wkoll għat-trasport tiegħu, meta wieħed iqis r-regolamenti tat-traffiku tal-ajru u r-regoli tal-ajru. Barra minn hekk, dan jinkludi l-adatattezza għall-użu fi kwalunkwe operat previst. Fin-nuqqas ta' tali ftehim dwar għarfien miż-żewġ naħat, l-Aġenzija għandha tistħarreġ kwalunkwe aspett rilevanti qabel tinħareġ l-awtorizzazzjoni meħtieġa minn operaturi ta' pajjiż terz biex isir dħul fl-ispazju tal-ajru tal-UE.

Li kieku r-rwol tal-Aġenzija rigward l-ATM/ANS ikun inkorporat fil-qafas ġuridiku tas-SES, ikunu japplikaw id-dispożizzjonijiet li ġejjin:

- L-Artikolu 7 tar-Regolament (KE) Nru 549/2004, li jagħti l-possibbiltà lill-pajjiżi li m'humiex fl-UE li jistabbilixxu ftehim dwar materji tas-SES, imma dan l-Artikolu ma kienx imfassal biex jindirizza r-rekwiżiti tal-ekwipaġġ u ma jipprovdix bażi ġuridika adatta biex jeħles mir-rekwiżiti ta' ċertifikazzjoni li jinsabu fir-Regolament Bażiku;
- L-Artikolu 5 tar-Regolament (KE) Nru 552/2004 li jirrikjedi lill-produtturi li jiffirmaw dikjarazzjoni ta' konformità tal-"kostitwenti" miġrura bl-ajru, li jkopru l-kaxxa avjonika, imma mhux is-sigurtà u l-prestazzjoni tagħha meta tkun installata abbord.

L-impatt fuq is-sigurtà tas-sitwazzjoni deskritta f'dan il-paragrafu kien diġà ġie stmat f'2.6.3 ta' fuq. Mill-aspett ekonomiku, wieħed jista' jinnota li l-qafas tas-SES jista' jkun nieqes minn ċarezza ġuridika u forsi jħalli xi vojt ukoll. Biex jimtela dan il-vojt u biex tkun iċċarata l-materja, naturalment irid issir xi xogħol. Madankollu huwa impossibbli li wieħed jikkwantifika din il-ħidma fuq il-bażi ta' xi premessa realistika. **Għaldaqstant l-impatt ekonomiku tal-għażla 0A jew l-għażla 0C jista' jitqies biss bħala negattiv.** Bil-maqlub, l-għażla 0B ma twassal għall-ebda spiża addizzjonali.

2.6.4.5 L-ispiża tad-danni

Ilum ma teżistix għodda affidabbli biex issir evalwazzjoni bi preċiżjoni tal-effetti kwantitattivi tas-sigurtà ta' miżuri leġiżlattivi ġodda. Għalhekk huwa diffiċli ħafna li jkunu żviluppati stimi ekonomiċi relatati preċiżi.
Madankollu l-paragrafu 2.6.3 ta' fuq kkonkluda li, waqt li l-għażla 0A għandha impatt negattiv fuq is-sigurtà quddiem l-isfidi tal-ġejjieni, iż-ewġ għażliet l-oħra, 0B u 0C, kellhom impatt pożittiv fuq is-sigurtà, bl-impatt ta' 0B ikun kważi d-doppju ta' 0C. Barra minn hekk, il-paragrafu 2.3.1.8 kkonkluda li l-ispiża tal-aċċidenti u l-inċidenti tal-avjazzjoni direttament jew indirettament relatati ma' fatturi tal-ATM/ANS fl-UE 27 + 4 tammonta għal 680 M€/sena = 680 000 k€/sena.

Wieħed għalhekk jassumi li, **l-għażla 0A** definittivament m'hi se ġġib l-ebda benefiċċju tas-sigurtà quddiem l-isfidi tal-ġejjieni: **tfaddil 0 f'termini monetarji**. Min-naħa l-oħra, għalkemm l-għażla 0B kisbet punteġġ ogħla minn 0C fl-evalwazzjoni dwar is-sigurtà, stima prudenti ħafna ta' benefiċċju ta' 1% biss stmat **għall-għażla 0B u l-għażla 0C** twassal għal benefiċċju, f'termini ta' **spejjeż evitati, ta' mill-inqas 6 800 k€/sena**.

2.6.4.6 L-analiżi mill-Aġenzija dwar is-sigurtà u r-regolamentazzjoni

Minħabba li l-kompetenza Komunitarja kienet stabbilita mill-qafas tas-SES, wieħed jassumi li l-ebda għażla ma twassal għal bidliet li jaffettwaw l-awtoritajiet kompetenti jew il-partijiet interessati fl-industrija, fir-rigward tar-regolamentazzjoni u l-analiżi dwar is-sigurtà.

Għalhekk wieħed jassumi li l-għadd tal-**FTEs meħtieġa mill-Aġenzija għall-ħidmiet ta' regolamentazzjoni** fl-oqsma tal-ATM/ANS, **huwa 9 (1 maniġer + 7 amministraturi + 1 assistent). 2 FTEs oħra jitqies li huma meħtieġa biex jingħata appoġġ lir-regolamentazzjoni b'analiżi suffiċjenti dwar id-dejta tas-sigurtà u b'riċerka dwar is-sigurtà.**

Ir-riżorsi addizzjonali meħtieġa mill-Aġenzija huma evalwati li jiġu 11-il FTEs = 1 650 000 €/sena, kemm għall-għażla 0B kif ukoll għal 0C, minbarra l-missjonijiet, il-gruppi u l-istudji.

Wieħed jassumi li, fl-għażla 0B jew l-għażla 0C, l-EUROCONTROL se tkompli tagħti appoġġ lill-KE għal aspetti tas-SES li m'humiex relatati mar-regolazzjoni tas-sigurtà. Għaldaqstant wieħed ma jassumix li l-EUROCONTROL se jiffranka xi FTEs, għalkemm xi unitajiet tal-persunal, illum impjegati mill-SRU fuq ħidmiet ta' regolamentazzjoni, jistgħu jkunu allokati fuq kompiti differenti.

2.6.4.7 Sommarju tal-impatt ekonomiku

Il-baġit tal-Aġenzija se jkun meħtieġ jakkomoda, fl-għażla 0B jew l-għażla 0C, bejn wieħed u ieħor **21 FTE addizzjonali** (10 għall-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni + 9 għar-regolamentazzjoni + 2 għall-analiżi tas-sigurtà). Jekk wieħed jassumi spiża ta' 150 000 k€/FTE dan jirrappreżenta **spiża diretta kull sena ta' 3 150 k€ għall-Aġenzija**, barra l-ispiża tal-missjonijiet, il-gruppi u l-istudji, minħabba li dawn diġà jeżistu fis-sistema ta' llum.

Ħarsa lejn l-impatt ekonomiku fuq il-partijiet interessati, meta wieħed iqis il-konklużjonijiet murija fis-subparagrafi ta' qabel, is-sommarju fit-Tabella li ġejja ssawwar biex jitqabbel l-impatt ekonomiku tat-tliet għażliet.

Spiża stmata fil-funzjoni tal-qafas ġuridiku	**Elf €/sena**		
	0A	**0B**	**0C**
	Mhux estiża għall-ATM/ANS	**R.B. tal-EASA**	**L-EASA fis-SES**
Spezzjonijiet ta' standardizzazzjoni mill-EASA	0	- 762	- 762
Regoli "orizzontali" għas-sistemi ta' ġestjoni	0	- 11 227	- 5 613
Sorveljanza tal-organizzazzjonijiet ta' manutenzjoni	0	0	0
Konformità tal-avjonika fuq inġenji tal-ajru ta' pajjiżi terzi	Negattiv, imma mhux kwantifikabbli	0	Negattiv, imma mhux kwantifikabbli
Danni evitati	0	- 6 800	- 6 800
Regoli komuni	0	1 650	1 650
IT-TOTAL	**0**	**- 17,139**	**- 11,525**

Tabella 20: Sommarju tal-impatt ekonomiku bħala funzjoni tas-soluzzjoni ġuridika magħżula

Din it-Tabella turi li **ż-żewġ għażliet 0B u 0C, għalkemm jimplikaw spejjeż akbar għall-Aġenzija, iwasslu għal benefiċċji ekonomiċi għall-komunità kollha, fil-firxa ta' 11 M€/sena fil-każ tal-għażla 0C u madwar 17 M€/sena fil-każ tal-għażla 0B.**

It-termini monetarji tat-Tabella 20 huma msarrfin f'punteġġi fit-tabella li ġejja.

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultati	Punteġġ tal-Għażliet		
	0A	0B	0C
Ir-rwol tal-EASA kopert minn	**Mhux estiża għall-ATM/ANS**	**R.B. tal-EASA**	**L-EASA fis-SES**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-ekonomija		
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	0	- 2	- 2
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	- 2	2	2
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	- 3	3	2
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	0	3	2
Separazzjoni ċara tair-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	M'hijiex rilevanti għall-ekonomija		
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	Evalwata f'paragrafu 2.11		
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	Evalwata f'paragrafu 2.10		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	0	0	0
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-ekonomija		
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	Evalwata f'paragrafu 2.11		
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
IT-TOTAL	**- 5**	**6**	**4**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/5 parametri kkwantifikati)	**- 1**	**1.2**	**0.8**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 2 għall-ekonomija)	**- 2**	**2.4**	**1.6**

Tabella 21: Punteġġ rigward l-impatt ekonomiku tal-għażliet 0A, 0B u 0C

2.6.5 L-impatt ambjentali

M'hemm xejn fil-proposta leġiżlattiva meqjusa li jimmira li jibni infrastruttura ġdida jew li jagħmel ir-regoli ambjentali inqas stretti. Għaldaqstant l-effett ta' kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet meqjusa jrid jitqies bħala newtrali fir-rigward tal-aspetti ambjentali.

2.6.6 L-impatt soċjali

2.6.6.1 L-awtoritajiet kompetenti

L-impatti ewlenin li ġejjin jistgħu jkunu previsti, fuq il-bażi tal-istess figuri tal-evalwazzjoni ekonomika tal-paragrafu 2.6.4 ta' fuq:

- 8 FTEs b'kollox se jkunu ffrankati mit-30 awtorità kompetenti li mhux se jkomplu jipprovdu awdituri għar-reviżjonijiet minn pari;
- Bħala medja dan ifisser anqas minn 0.3 FTEs/awtorità;
- Meta wieħed iqis li ħafna esperti jaqblu li l-ħidma disponibbli fl-awtoritajiet għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza fl-oqsma tal-ATM/ANS bilkemm hija biżżejjed, jekk mhux insuffiċjenti, dan it-tnaqqis minimu fl-FTEs jista' faċilment ikun allokat mill-ġdid fuq kompiti simili fl-istess organizzazzjoni.

Bħala konklużjoni, l-impatt soċjali fuq l-Awtoritajiet se jkun wieħed żgħir ħafna fil-każ ta' kwalunkwe waħda mill-għażliet potenzjali.

2.6.6.2 L-industrija

Fil-paragrafu 2.6.4.2 kien stmat li l-għażla 0B tippermetti tfaddil ta' 0.5 FTEs minn kull waħda mill-162 entità affettwati. F'termini soċjali 0.5 FTE kull kumpanija jista' faċilment ikun assorbit, għalhekk l-impatt soċjali anki għalihom huwa marġinali.

Fil-każ tal-għażla 0C, l-impatt soċjali jonqos bin-nofs.

2.6.6.3 L-EUROCONTROL u l-Aġenzija

Fil-qasam tas-sigurtà tal-avjazzjoni, l-awtoritajiet kompetenti tal-ATM/ANS potenzjalment huma soġġetti għal tliet tipi differenti ta' verifiki barra ż-żjarat tal-USOAP tal-ICAO:

- l-ESIMS tal-EUROCONTROL;
- "reviżjonijiet minn pari" fis-SES;
- spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni tal-EASA fl-oqsma tal-ATM/ANS.

Huwa ċar li tali multiplikazzjoni ta' verifiki li, ftit jew wisq, huma identiċi la hija meħtieġa u lanqas mixtieqa. Għaldaqstant, kien stmat fil-paragrafu 2.6.4.1 li, biex ikunu eliminati l-ispezzjonijiet idduplikati, għandu jintemm il-programm ESIMS tal-EUROCONTROL għall-UE 27 + 4. **Dan se jirriżulta fit-telf ta' 10 FTEs,** prinċipalment fl-SRU.

Madankollu, matul il-perjodu ta' transizzjoni, waqt li tkun qed tassumi kompetenzi ġodda, l-Aġenzija mhux se jkollha għadd biżżejjed ta' professjonisti kkwalifikati. Dawn l-10 FTEs faċilment jistgħu jintużaw għall-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni mill-Aġenzija; b'dan il-mod l-impatt soċjali fuq l-EUROCONTROL jista' jkun imminimizzat.

Fil-paragrafu 2.6.4.7 kien ukoll indikat li progressivament fl-Aġenzija se jinħolqu, bejn wieħed u ieħor, 21 impjieg ġdid.

2.6.6.4 Sommarju tal-impatt soċjali

Fit-Tabella li ġejja, il-kunsiderazzjonijiet li hemm fil-paragrafi ta' qabel huma msarrfa f'punteġġi rigward l-indikaturi tar-riżultati applikabbli.

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Punteġġ tal-Għażliet**		
	0A	**0B**	**0C**
Ir-rwol tal-EASA kopert minn	**Mhux estiża għall-ATM/ANS**	**R.B. tal-EASA**	**L-EASA fis-SES**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	0	0	0
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	0	2	3
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Separazzjoni ċara tair-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex relatata b'mod dirett għall-att ġuridiku		
IT-TOTAL	**0**	**2**	**3**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/2 parametri kkwantifikati)	**0**	**1**	**1.5**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 2 għall-impatt soċjali)	**0**	**2**	**3**

Tabella 22: Punteġġ tal-impatt soċjali relatat mal-għażliet 0A, 0B u 0C

2.6.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA

2.6.7.1 "Mudell Ġdid"

Il-"mudell ġdid" għall-istandardizzazzjoni u s-sigurtà tal-prodotti industrijali, kien inbeda fl-1985 b'Riżoluzzjoni tal-Kunsill[54]. Din tinkorpora erba' prinċipji fundamentali:

- Intervent leġiżlattiv limitat għar-rekwiżiti essenzjali (ERs);
- L-adozzjoni ta' regoli tekniċi fdati għand l-organizzazzjonijiet li għandhom tagħrif espert u kompetenza biżżejjed;

[54] Riżoluzzjoni tal-Kunsill tas-7 ta' Mejju 1985 dwar mudell ġdid għall-armonizzazzjoni teknika u standards tekniċi (*ĠU C 136, tal-4.6.1985, pġ. 1*).

- Speċifikazzjonijiet Komunitarji (jew ta' Ċertifikazzjoni) (CSs) mhux legalment vinkolanti;
- Il-possibbiltà ta' Mezzi Aċċettabbli ta' Konformità (AMC) alternattivi.

Is-sistema tal-EASA m'hijiex konformi b'mod sħiħ mal-"mudell ġdid" fir-rigward tal-prodotti, imma tapplika l-prinċipji tagħha wkoll għas-sigurtà kruċjali.

Bil-maqlub, fis-SES m'hemmx rekwiżiti essenzjali għas-servizzi (imma għas-sistemi biss, kif mehmuż mar-Regolament (KE) Nru 552/2004), waqt li dettalji tekniċi kultant jinsabu fir-regoli tal-implimentazzjoni vinkolanti.

Barra minn hekk, il-"mudell ġdid" fih għaxar elementi ewlenin. Fosthom, l-ewwel wieħed huwa li tkun evitata l-proliferazzjoni tad-dispożizzjonijiet ġuridiċi minn sorsi differenti. B'mod ċar, l-għażliet 0A u 0C mhux se jkunu konformi miegħu, waqt li l-għażla 0B se tkun perfettament konformi.

2.6.7.2 Il-ħruġ ta' liċenzji għat-trasportaturi tal-ajru

Artikolu 9 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2047/2002[55] jiddikjara b'mod ċar li l-għoti u l-validità fi kwalunkwe ħin ta' liċenzja għall-operat ta' trasportatur bl-ajru għandhom jiddependu fuq il-pussess ta' Ċertifikat ta' Operatur bl-Ajru (AOC) validu li jispeċifika l-attivitajiet koperti mil-liċenzja tal-operat u jikkonforma mal-kriterji tas-sigurtà applikabbli. Għaldaqstant, illum, il-kriterji tas-sigurtà huma speċifikati fir-Regolament Bażiku, waqt li r-Regolament tal-Kunsill imsemmi fuq fih l-aspetti l-oħra kollha relatati man-negozju (il-pjan tan-negozju, l-istabbilità finanzjarja; l-assigurazzjoni, eċċ…).

Fl-għażliet 0A u 0C se jinżammu l-prinċipji tas-SES u għaldaqstant, għalkemm il-proċessi taċ-"ċertifikazzjoni" u n-"nominazzjoni" li hemm fihom huma differenti, tal-ewwel jinkludu wkoll l-aspetti ekonomiċi/tan-negozju msemmija, waqt li tal-aħħar m'hijiex iddefinita fil-livell Komunitarju.

L-għażla 0B se twassal għal separazzjoni aħjar taż-żewġ materji, f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-HLG u b'mod konsistenti mal-mudell diġà applikat f'oqsma oħra tal-avjazzjoni.

[55] Ir-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 2407/92 tat-23 ta' Lulju 1992 dwar liċenzjar ta' *air carriers (Ġurnal Uffiċjali L 240, tal-24.08.1992, pġ.1).*

2.6.7.3 Sommarju tal-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra

Fit-Tabella li ġejja, il-kunsiderazzjonijiet li hemm fil-paragrafi ta' qabel huma msarrfa f'punteġġi għall-indikaturi tar-riżultati applikabbli.

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Punteġġ tal-Għażliet**		
	0A	**0B**	**0C**
Ir-rwol tal-EASA kopert minn	**Mhux estiża għall-ATM/ANS**	**R.B. tal-EASA**	**L-EASA fis-SES**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	-3	3	-2
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	- 3	3	1
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti f'dan ir-rigward		
IT-TOTAL	**- 6**	**6**	**- 1**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/2 parametri kkwantifikati)	**- 3**	**3**	**- 0.5**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 1 għar-relazzjoni ma' leġiżlazzjoni oħra)	**- 3**	**3**	**- 0.5**

Tabella 23: Tqabbil tal-għażliet 0A, 0B u 0C fir-rigward ta' leġiżlazzjoni Komunitarja oħra

2.6.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata

Skont il-metodoloġija deskritta fil-paragrafu 2.1.2, il-punteġġi mogħtija lil kull għażla huma indikati fil-matriċi ta' MCA li ġejja.

Punteġġ iddifferenzjat tal-għażliet għall-qafas ġuridiku		**0A**	**0B**	**0C**
il-punt ta' impatt	**Punteġġ Iddifferenzjat**	**Mhux estiża għall-ATM/ANS**	**R.B. tal-EASA**	**L-EASA fis-SES**
Sigurtà	3	- 4.32	9	5.01
Ekonomiku	2	- 2	2.4	1.6
Ambjentali	3	0	0	0
Soċjali	2	0	2	3
Fuq regolamenti oħra tal-UE	1	- 3	3	- 0.5
IT-TOTAL IDDIFFERENZJAT		**- 9.32**	**16.4**	**9.11**

Tabella 24: Analiżi bi kriterji Multipli għall-qafas ġuridiku

It-Tabella ta' fuq turi li l-għażla 0B tikseb punteġġ li hu madwar id-doppju tal-għażla 0C, waqt li l-għażla 0A għandha impatt globali negattiv. B'mod partikolari, l-għażla 0B:

- Tikseb punteġġ kważi d-doppju ta' 0C fir-rigward tas-sigurtà;
- Hija l-orħos, billi tiswa lill-KE madwar 3.15 M€/sena għal 21 impjegat addizzjonali fl-Aġenzija, imma tipprovdi tfaddil annwali ta' madwar 17 M€/sena fil-livell tal-partijiet interessati tal-avjazzjoni;
- Ma toħloq l-ebda impatt soċjali sinifikanti;
- Hija konformi b'mod sħiħ mal-"mudell ġdid" u l-prinċipju tas-separazzjoni bejn is-sigurtà u forom oħra ta' regolazzjoni jew intervent pubbliku.

2.7 Kunċett tal-operazzjonijiet

2.7.1 Għażliet oħra

L-espressjoni "kunċett tal-operazzjoni" (jew kunċett operattiv tal-ATM) tista' tkun interpretata b'modi differenti, li fosthom l-aktar prominenti huma:

a) L-iżvilupp ta' mudelli kunċettwali astratti, mhux marbutin ma' volum speċifiku tal-ispazju tal-ajru, u li fit-tipi ġeneriċi tal-ispazju tal-ajru tagħhom jintużaw ċerti teknoloġiji, ikunu applikati ċerti regoli u diversi atturi (per eżempju l-utenti tal-ispazju tal-ajru u l-fornituri tas-servizz tal-ATS) jwettqu rwoli differenti;
b) L-identifikazzjoni u l-promulgazzjoni ta' regoli dwar l-aċċess u s-servizzi f'volum speċifiku tal-ispazju tal-ajru, indirizzati lejn entitajiet legali preċiżi (per eżempju l-utenti tal-ispazju tal-ajru u l-ANSPs).

Fl-Ewropa, matul l-aħħar għexieren ta' snin, ix-xogħol tal-EUROCONTROL spiss ikkonċentra fuq l-ewwel definizzjoni, jiġifieri fid-disgħinijiet meta kien qed ikun żviluppat kunċett tal-operazzjonijiet "ġeneriku" għad-dħul tal-RNAV Bażika jew fil-bidu ta' dawn l-għaxar snin meta sar l-istess għall-RVSM. Illum id-definizzjoni ta' kunċetti ġeneriċi tal-operazzjonijiet għal tipi differenti tal-ispazju tal-ajru (u f'perjodi differenti ta' żmien) hija waħda mill-kompiti ewlenin għas-SESAR. Din tista' titqies bħala ħidma ta' natura governattiva jew ħidma ta' forniment ta' servizz jew anki ħidma prinċipalment ta' żvilupp. F'dan l-aħħar każ, hija tkun lil hinn mill-ambitu tar-Regolament Bażiku, għalkemm żvilupp bikri u volontarju ta' valutazzjonijiet tas-sigurtà u djalogu mal-awtoritajiet regolatorji ikunu mistennija ħafna.

It-tieni definizzjoni twassal għal deċiżjonijiet konkreti rigward il-volum, l-għamla u l-limiti preċiżi tal-ispazju tal-ajru kkonċernat f'żona ġeografika definita (per eżempju CTR, l-ispazju tal-ajru kkontrollat madwar ajrudrom); id-determinazzjoni tal-klassi ta' dak l-ispazju tal-ajru (per eżempju Klassi A tal-ICAO, li tfisser li normalment traffiku IFR biss jitħalla jidħol); ir-rekwiżiti relatati mal-avjonika mill-utenti tal-ispazju tal-ajru u t-taħriġ relatat tal-piloti; ir-rotot standard approvati għat-tluq bl-istrumenti, l-avviċinament bl-istrumenti u għall-inżul; is-servizzi ATC li jridu jkunu fornuti; eċċ. Dawn il-ħidmiet, li jistgħu jiksbu vantaġġ mid-dispożizzjonijiet ġeneriċi żviluppati mill-ħidma deskritta fuq bħala l-ewwel interpretazzjoni possibbli, jimponu wkoll obbligi u drittijiet speċifiċi għal partijiet interessati differenti fl-avjazzjoni, bħall-utenti tal-ispazju tal-ajru u l-ANSPs fl-ewwel post, imma wkoll l-operaturi tal-ajrudromi fil-każ ta' ċerti operazzjonijiet ta' livell baxx. Din it-tieni tip ta' definizzjoni ta' kunċett ta' operazzjonijiet tista' titqies bħala ħidma ta' natura governattiva jew ta' natura ta' forniment ta' servizz.

Fuq il-bażi tat-tweġibiet tal-partijiet interessati għall-mistoqsija 1 (kif qiegħda fl-NPA 2007-16), dwar il-materji fis-sommarju ta' fuq, l-għażliet alternattivi li ġejjin rigward il-kunċett tal-operazzjonijiet kienu identifikati fil-paragrafu 2.5.2 ta' dan id-dokument:

- 1A): Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) u deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spażju tal-ajru speċifiku, it-tnejn huma ta' natura governattiva u soġġetti għall-Artikoli tal-liġi fir-Regolament Bażiku;
- 1B): Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) u deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spazju tal-ajru speċifiku, it-tnejn huma ħidmiet regolati, imwettqa minn fornituri ta' servizz fuq il-bażi tar-rekwiżiti essenzjali fir-Regolament Bażiku;
- 1C): Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) ikunu lil hinn mill-ambitu tar-Regolament Bażiku, waqt li deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spazju tal-ajru speċifiku huma ta' natura governattiva u soġġetti għall-Artikoli tal-liġi;
- 1D): Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi (per eżempju l-iżvilupp tas-SESAR) ikunu lil hinn mill-ambitu tar-Regolament Bażiku, waqt li deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spazju tal-ajru speċifiku huma ta' natura ta' forniment ta' servizz u mwettqa fuq il-bażi tar-rekwiżiti essenzjali fir-Regolament Bażiku.

2.7.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati

2.7.2.1 Irwoli differenti

Fuq il-bażi tal-erba' għażliet alternattivi identifikati fuq biex tkun speċifikata n-natura tal-kunċetti tal-operazzjonijiet, entitajiet differenti se jwettqu rwoli differenti, kif muri fit-Tabella 24 t'hawn taħt. Fit-Tabella, l-espressjoni "Żviluppaturi tal-kunċetti" hija użata biex tindika entitajiet relatati mas-SESAR, li tabilħaqq huma involuti fl-iżvilupp ta' kunċetti tal-operazzjonijiet **ġeneriċi** għal tipi differenti tal-ispazju tal-ajru Ewropew.

Għażla	Aġenzija*	Żviluppaturi tal-kunċetti (ġeneriċi)	Awtoritajiet kompetenti	ATSPs	Partijiet interessati oħra
1A	Twettaq interazzjoni mas-SESAR fuq il-bażi tar-regoli tal-implimentazzjoni li jridu jiġu żviluppati	Suġġetti għar-regoli tal-EASA	Jiddeċiedu fuq il-kunċetti speċifiċi fl-ispazju tal-ajru rispettiv tagħhom	F'konformità mar-regoli u d-deċiżjonijiet (per eżempju implimenta t-tagħmir tal-art)	F'konformità mar-regoli u d-deċiżjonijiet (per eżempju l-ġarr mandatorju tal-avjonika)
1B	Bħal 1A + teżerċita sorveljanza fuq l-entitajiet SESAR	Attività regolata	Responsabbli għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza tal-ANSPs	Jiddeċiedu fuq il-kunċetti speċifiċi fl-ispazju tal-ajru rispettiv tagħhom	Bħal ta' fuq
1C	L-ebda regola formali applikabbli għal kunċett ġeneriku	Lil hinn mill-ambitu tar-Regolament Bażiku tal-EASA	Jiddeċiedu fuq il-kunċetti speċifiċi fl-ispazju tal-ajru rispettiv tagħhom	F'konformità mar-regoli u d-deċiżjonijiet (per eżempju implimenta t-tagħmir tal-art)	Bħal ta' fuq
1D	L-ebda regola formali applikabbli għal kunċett ġeneriku	Lil hinn mill-ambitu tar-Regolament Bażiku tal-EASA	Responsabbli għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza tal-ANSPs	Jiddeċiedu fuq il-kunċetti speċifiċi fl-ispazju tal-ajru rispettiv tagħhom	Bħal ta' fuq

* b'żieda mal-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni, kif diġà koperti fil-paragrafu 2.6

Tabella 25: Ir-rwoli ta' entitajiet differenti

Mit-Tabella ta' fuq, wieħed jista' jara li l-partijiet interessati fl-avjazzjoni, kif ukoll partijiet interessati oħra, xorta se jkollhom jikkonformaw mar-regoli u d-deċiżjonijiet relatati, dawn tal-aħħar meħuda jew mill-awtorità kompetenti jew mill-ATSP kompetenti. Fi kliem ieħor, ir-rwol tagħhom se jgħaddi minn bidla fil-funzjoni ta' kwalunkwe waħda mill-erba' għażliet possibbli. Għaldaqstant mhux meħtieġ li jkun stmat fid-dettall l-għadd tal-entitajiet affettwati f'din il-kategorija. Barra minn hekk, l-entitajiet li m'humiex involuti direttament fl-operazzjonijiet bl-ajru, bħall-organizzazzjonijiet tad-disinn, tal-produzzjoni u l-manutenzjoni, mhux se jkunu affettwati minn kwalunkwe waħda minn dawn l-għażliet.

Għaldaqstant, fil-paragrafi 2.7.2.2, 2.7.2.3 u 2.7.2.4 li ġejjin, se jkun stmat biss l-għadd tal-awtoritajiet, l-ATSPs u Żviluppaturi tal-kunċetti (ġeneriċi) affettwati.

2.7.2.2 L-Awtoritajiet Kompetenti

It-30 awtorità kompetenti kollha (kif stmat fil-paragrafu 2.6.2.1 ta' fuq) **flimkien mal-Aġenzija**, se jkunu affettwati **minn kwalunkwe waħda mill-erba' għażliet possibbli,** waqt li l-ħidmiet regolatorji tas-sigurtà tal-EUROCONTROL kienu kkunsidrati fil-paragrafu 2.6 ta' fuq.

2.7.2.3 Żviluppaturi tal-kunċetti

Id-Direttorat tal-Istrateġiji għall-ATM (DAS) tal-EUROCONTROL, li huwa nkarigat mill-iżvilupp ta' kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi ġodda, se jkollu impatt mill-għażla 1A u l-għażla 1B. Bil-maqlub, dan ma huwa se jkollu l-ebda impatt mill-għażliet 1C u 1D, minħabba li f'dan il-każ il-kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi se jkunu lil hinn mill-ambitu tar-Regolament Bażiku.

L-istess japplika għall-Impriża Konġunta SESAR u l-Konsorzju SESAR.

Għaldaqstant, wieħed jista' jassumi li fil-każ tal-għażliet 1A u 1B, l-għadd tal-entitajiet affettwati se jkun 3, imma għaż-żewġ għażliet li jibqa' ma jeżistu l-ebda żviluppaturi tal-kunċett li se jkunu affettwati.

2.7.2.4 L-ATSPs

Il-komunità tal-ANSPs hija wiesgħa ħafna u tinkludi wkoll fiha entitajiet bħalma huma l-fornituri ta' sinjali tan-navigazzjoni tas-satellita, tagħrif ajronawtiku, xbieki ta' sorveljanza, servizzi meteoroloġiċi u xbieki tal-komunikazzjoni. Tipikament tali entitajiet imsemmija fuq ikopru żoni kbar tal-ispazju tal-ajru, imma m'huwiex r-rwol tagħhom li jiddeċiedu dwar il-kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi jew speċifiċi. Għaldaqstant, mhux se jkunu affettwati minn kwalunkwe waħda mill-erba' għażliet ippreżentati hawn.

Fl-estrem l-ieħor, il-fornituri ta' servizzi tal-ATS sempliċi fuq skala ġeografika limitata ħafna (per eżempju l-AFIS) bl-istess qies m'għandhom l-ebda rwol fid-definizzjoni jew id-deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet. Għaldaqstant, anki din il-kategorija ta' entitajiet titqies li ma tkunx affettwata.

Madankollu, l-ATSPs ċivili li jfornu l-ATC matul ir-rotta jew fiż-żoni ta' terminali ewlenin, se jkunu affettwati minn kwalunkwe waħda mill-erba' għażliet possibbli, minħabba li r-rwol tagħhom jista' potenzjalment ikun differenti. Attwalment hemm mill-inqas wieħed minn tali fornituri ta' servizz f'kull wieħed mill-Istati Membri tal-UE jew l-Istati assoċjati mal-EASA (minbarra l-Liechtenstein). **Għaldaqstant, l-għadd tal-ATSPs li potenzjalment jistgħu jkunu affettwati** għal kwalunkwe waħda mill-erba' għażliet possibbli **jista' jkun stmat li hu 30**.

2.7.2.5 Sommarju tal-entitajiet affettwati

Bħala konklużjoni, fuq il-bażi tat-tagħrif ippreżentat fis-subparagrafi 2.7.2.1 sa 2.7.2.4 ta' fuq, l-għadd tal-entitajiet ikkonċernati huwa stmat fit-Tabella 26 t'hawn taħt:

GĦAŻLA		Għadd stmat			
Id.	**Deskrizzjoni**	**Awtoritajiet**	**Żviluppaturi tal-kunċetti**	**ATSPs**	**Partijiet interessati oħra**
1A	Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi u deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spażju tal-ajru speċifiku t-tnejn huma ta' natura governattiva u soġġetti għall-Artikoli tal-liġi	**30 + l-Aġenzija**	**3**	**30**	**0**
1B	Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi u deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spażju tal-ajru speċifiku it-tnejn imwettqa minn fornituri ta' servizz		**3**	**30**	**0**
1C	Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi lil hinn mill-ambitu tal-EASA. Deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spazju tal-ajru speċifiku huma ta' natura governattiva		**0**	**30**	**0**
1D	Kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi huma lil hinn mill-ambitu tal-EASA. Deċiżjonijiet rigward il-kunċetti tal-operazzjonijiet użati fi spazju tal-ajru speċifiku jitwettqu minn fornituri ta' servizz		**0**	**30**	**0**

Tabella 26: L-għadd tal-entitajiet affettwati mill-kunċetti tal-operazzjonijiet

2.7.3 L-impatt fuq is-sigurtà

Fl-għażla 1C, l-iżvilupp u l-validazzjoni tal-kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi (per eżempju l-ispazju tal-ajru superjuri, għal kwalunkwe żona ta' terminali b'densità għolja tat-traffiku jew għal xenarji oħra simili) se tkun ħidma mhux soġġetta għar-Regolament Bażiku, kif inhu l-każ llum. Madankollu, dan mhux se jeskludi lil Żviluppaturi tal-kunċetti milli jwettqu kmieni kemm jistgħu l-valutazzjonijiet tas-sigurtà (ġeneriċi) tagħhom u, kif inhu rrakkomandat, jiskambjaw it-tagħrif ma', u jitolbu analiżi minn, ir-regolaturi tas-sigurtà. Imbagħad fl-għażla 1C l-awtorità kompetenti responsabbli għal ċertu volum ta' spazju tal-ajru speċifiku se tiddeċiedi dwar ir-regoli tal-ajru li se jkunu applikati hemmhekk, fil-konfini bejn iż-żoni ta' responsabbiltà ta' unitajiet tal-ATS differenti, dwar l-approvazzjoni tar-rotot bl-istrumenti disponibbli, dwar ir-rekwiżit għall-ġarr mandatorju ta' tagħmir miġrur bl-ajru, eċċ. L-ebda għodda preċiża m'hija disponibbli biex tikkwantifika l-impatt tas-sigurtà ta' din l-għażla. Madankollu, ma teżisti l-ebda evidenza li turi li nħolqot xi problemi ta' sigurtà mit-tħollija barra tal-iżvilupp tal-kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi mill-ambitu tar-regoli tas-sigurtà. Ikun xi jkun il-każ, l-awtorità governattiva għandha biżżejjed poteri ġuridiċi biex timponi kwalunkwe regola jew deċiżjoni mhux biss fuq l-ANSPs u l-ATSPs, imma wkoll fuq partijiet interessati fl-avjazzjoni oħra, inklużi l-operaturi tal-ajru u tal-ajrudromi.

Għaldaqstant, l-għażla 1C, wara l-evalwazzjoni kwalitattiva ta' fuq, titqies bħala pożittiva ħafna mill-aspett tas-sigurtà.

Fir-rigward tal-kunċetti tal-operazzjonijiet ġeneriċi, is-sitwazzjoni fl-għażla 1D bl-ebda mod m'hija differenti. F'dan il-każ, madankollu, id-deċiżjonijiet rigward l-obbligi li jridu jitwettqu, anki mill-operaturi tal-ajru jew l-operaturi tal-ajrudromi, se jittieħdu mill-ATSP ċivili ewlenija maħtura (u soġġetta għas-sorveljanza tas-sigurtà mill-awtorità kompetenti) mill-Istat jew l-Istati (fil-każ tal-FABs multinazzjonali).

Ma jeżistu l-ebda elementi biex wieħed jistqarr li din l-għażla ma tkunx sigura biżżejjed. Madankollu, minħabba li l-ATSPs m'għandhomx poteri ta' nfurzar fir-rigward ta' partijiet interessati oħra, id-deċiżjonijiet tagħhom iridu jiġu kkomunikati lill-awtorità kompetenti għall-promulgazzjoni formali u l-infurzar. Fi kliem ieħor, il-proċessi tat-teħid tad-deċiżjonijiet u tal-implimentazzjoni marbuta mal-kwistjonijiet tas-sigurtà, inevitabilment se jkun aktar bil-mod. Għaldaqstant, fl-opinjoni tal-Aġenzija, din **l-għażla 1D hija kemm kemm inqas ottimali mill-għażla 1C f'termini ta' sigurtà.**

Biex wieħed jevalwa l-benefiċċju addizzjonali għas-sigurtà potenzjali miksub permezz tal-għażliet 1A jew 1B, wieħed għandu jinnota li l-Kunsill tal-UE, meta kien qed jistabbilixxi l-Impriża Konġunta tas-SESAR[56] (SJU), fil-premessa (2) stqarr li għandha tiżviluppa l-element teknoloġiku tas-SES, biex **imexxi 'l quddiem l-iżvilupp sigur u li jħares l-ambjent tat-trasport bl-ajru**. Sussegwentement, fl-istess att, il-Kunsill ta l-kompitu lill-SJU biex:

- tinvolvi (it-tielet ħajfin fl-Artikolu 1.5) l-ANSPs, l-operaturi tal-ajru, l-assoċjazzjonijiet professjonali, l-ajruporti, l-industrija tal-manifattura tas-settur, kif ukoll il-komunità xjentifika, jiġifieri segment tas-soċjetà b'kultura qawwija ta' sigurtà fl-avjazzjoni;
- torganizza (ir-raba' ħajfin hemmhekk), fost affarijiet oħra, ix-xogħol ta' validazzjoni, li fil-fehim tal-Aġenzija jinkludi l-evalwazzjoni bikrija tas-sigurtà.

Għaldaqstant diġà hemm fis-seħħ id-dispożizzjinijiet li jiżguraw li l-kunċetti (ġeneriċi) tas-SESAR ikunu vvalidati billi titqies ukoll l-evalwazzjoni tas-sigurtà. Għaldaqstant, **l-għażla 1A mhux se tkun aħjar minn 1C, u 1B mhux se tkun aħjar minn 1D** mill-aspett tas-sigurtà.

56 Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 219/2007 tas-27 ta' Frar 2007 dwar l-istabbiliment ta' Impriża Konġunta għall-iżvilupp tas-sistema Ewropea ta' ġenerazzjoni ġdida għall-ġestjoni tat-traffiku tal-ajru (SESAR) *(ĠU L 64, tat-2.3.2007, pġ. 1).*

Bħala konklużjoni, meta tkun applikata l-metodoloġija ppreżentata fil-paragrafu 2.1.2 ta' fuq (inkluż fattur ta' differenzazzjoni ta' 3 għall-impatti fuq is-sigurtà), u meta jintgħażlu l-indikaturi tar-riżultat applikabbli marbuta ma' għanijiet speċifiċi mill-paragrafu 2.4.5, jistgħu jingħataw punteġġi għall-impatt fuq is-sigurtà tal-erba' għażliet relatati mal-kunċetti tal-operazzjonijiet (CoO), kif muri fit-Tabella 27 li ġejja taħt:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Punteġġ tal-Għażliet**			
	1A	**1B**	**1C**	**1D**
In-natura u r-regolazzjoni tal-CoO	**CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	- 1	3	3	2
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	- 1	- 1	3	3
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	M'hijiex rilevanti f'dan l-ambitu			
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	M'hijiex rilevanti f'dan l-ambitu			
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti f'dan l-ambitu			
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	3	- 3	3	- 3
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex rilevanti f'dan l-ambitu			
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti f'dan l-ambitu			
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex rilevanti f'dan l-ambitu			
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	- 1	1	3	3
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	- 1	- 2	2	2
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti f'dan l-ambitu			
IT-TOTAL	**- 1**	**- 3**	**14**	**7**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/5 parametri kkwantifikati)	**- 0.2**	**- 0.6**	**2.8**	**1.4**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 3 għas-sigurtà)	**- 0.6**	**- 1.8**	**7.4**	**4.2**

Tabella 27: Punteġġ tal-impatt fuq is-sigurtà tal-għażliet għall-kunċetti tal-operazzjonijiet

2.7.4 L-impatt ekonomiku

L-għażla 1C, jiġifieri l-ebda regola addizzjonali għall-iżvilupp tas-SESAR u kontinwazzjoni tar-rwol tradizzjonali tal-awtoritajiet tal-avjazzjoni li jieħdu deċiżjonijiet rigward l-użu ta', u s-servizzi ġo, l-ispazju tal-ajru fir-responsabbiltà tagħhom, titqies li tirrifletti s-sitwazzjoni attwali. Jekk tkun stabbilita fil-liġi mhux se twassal għal spejjeż addizzjonali, waqt li l-impatt ekonomiku tat-twaqqif tal-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni mill-EASA diġà ġie vvalutat fil-paragrafu 2.6.4.1. Għaldaqstant **mhux se twassal għal spejjeż addizzjonali , jew għal tfaddil.**

L-għażla 1D, id-delegazzjoni lill-ATSPs tar-responsabbiltà għat-teħid tad-deċiżjonijiet li mbagħad neċessarjament jeħtieġ li jkunu ppromulgati u nfurzati mill-awtoritajiet, timplika xi xogħol addizzjonali u għaldaqstant impatt ekonomiku kemm kemm inqas ottimali, għalkemm il-kwantità ta' din **il-ħidma addizzjonali** hija diffiċli ħafna li tkun stmata bi preċiżjoni suffiċjenti. Għaldaqstant, issir premessa prudenti ħafna għall-għanijiet ta' din il-valutazzjoni tal-impatt: FTE 1 addizzjonali biss se tkun meħtieġa, meta mqabbla mal-għażla 1C, li tfisser **138.6 k€/sena.**

Fl-**għażla 1A**, it-**3 żviluppaturi tal-kunċett tas-SESAR u l-Aġenzija** se jkunu meħtieġa jistabbilixxu rabtiet elettroniċi u relazzjonijiet formali. L-ispiża ta' FTE 1 għal dawk l-entitajiet hija stmata fil-firxa ta' 150 k€. Il-kwantità li trid tkun fornuta għall-koordinazzjoni formali msemmija hija stmata fil-firxa ta' FTE 1 kull entità, li b'hekk tfisser 4 FTEs b'kollox u b'hekk tiġi **600 k€/sena.**

Fl-aħħar, **fl-għażla 1B**, l-Aġenzija se tkun meħtieġa teżerċita sorveljanza fuq it-3 żviluppaturi tas-SESAR. Fil-paragrafu 2.6.4.1 kien stmat li għall-ħidmiet tal-istandardizzazzjoni għal awtorità tal-avjazzjoni waħda l-Aġenzija tirrikjedi madwar **330 siegħa bħala medja kull sena**, li jinkludu ż-żjara ta' verifika proprja u x-xogħol ta' kitba assoċjat magħha li jsir qabel u wara ż-żjara.

F'dan il-każ, l-entitajiet li se jkunu vverifikati se jkunu 3, imma x-xogħol proprju meħtieġ se jkun ħafna aktar kumpless milli hu l-każ fl-istima standard użata fil-paragrafu 2.6.4.1. Hawnhekk huwa stmat li se jkun meħtieġ tliet darbiet aktar xogħol. Għadaqstant, il-ħidma għall-Aġenzija se tkun 330 siegħa x 3 = 990 siegħa/sena. Fir-rigward tat-3 entitajiet dan se jkun ifisser 2.35 FTEs (2970/1260) u f'termini monetarji se jfisser spejjeż ta' **352.5 k€/sena** (1 FTE = 150 k€).

Madankollu l-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni jirrikjedu wkoll ħidma mill-entitajiet spezzjonati. Wieħed jassumi li, bħala medja, huma se jwettqu l-istess ammont ta' xogħol daqs l-Aġenzija, bl-istess spiża tax-xogħol. Għaldaqstant **l-ispiża totali għat-tliet żviluppaturi tal-kunċett għal darb'oħra se tkun 352.5 k€/sena b'kollox**.

Għal din l-għażla 1B, l-impatt ekonomiku fuq l-ATSPs se jkun l-istess bħall-għażla 1D.

Sommarju tal-istimi ta' fuq jidher fit-Tabella 28 t'hawn taħt:

Spiża stmata għall-kunċett tal-operazzjoinijiet	**Elf €/sena**			
	1A	**1B**	**1C**	**1D**
	CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura governattiva	**CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**
EASA	150	352.5	0	0
Awtoritajiet Nazzjonali	0	0	0	0
ATSPs	0	138.6	0	138.6
Żviluppaturi tas-SESAR	450	352.5	0	0
IT-TOTAL	**600**	**843.6**	**0**	**138.6**

Tabella 28: Sommarju tal-ispiża tar-regolazzjoni tal-kunċett tal-operazzjoni

L-istimi kollha ta' fuq dwar l-impatt ekonomiku jistgħu mbagħad jiġu mfissra mill-punteġġi fit-Tabella 29 li ġejja:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Punteġġ tal-Għażliet**			
	1A	**1B**	**1C**	**1D**
In-natura u r-regolazzjoni tal-CoO	**CoO ġeneriċi + speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO ġeneriċi + speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Spezzjonijiet ta' l-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	0	- 3	0	0
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	0	- 1	0	- 1
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	- 2	- 3	0	0
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-CoO			
IT-TOTAL	**- 2**	**- 7**	**0**	**- 1**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/3 parametri kkwantifikati)	**- 0.67**	**- 2.33**	**0**	**- 0.33**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 2 għall-ekonomija)	**- 1.34**	**- 4.66**	**0**	**- 0.66**

Tabella 29: Punteġġi tal-impatt ekonomiku tal-għażliet għal Kunċetti tal-Operazzjonijiet

2.7.5 L-impatt ambjentali

Kif kien innutat fil-paragrafu 2.7.3 ta' fuq, il-Kunsill tal-UE diġà ta lis-SESAR il-kompitu li tiżviluppa kunċetti tal-operazzjonijiet li "jħarsu l-ambjent". Għaldaqstant kwalunkwe waħda mill-erba' għażliet ikkunsidrati trid tingħata punteġġ bħala newtrali fir-rigward tal-ambjent.

2.7.6 L-impatt soċjali

L-għadd tal-FTEs involuti, kif enfasizzat fil-paragrafu 2.7.4 ta' qabel, tant huwa żgħir, li l-ebda impatt soċjali sinifikanti ma jista' jkun identifikat għal kwalunkwe waħda mill-erba' għażliet possibbli.

2.7.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA

L-għażla 1C mhu se jkollha la impatt fuq ir-regolament tal-Kunsill imsemmi li jistabbilixxi l-Impriża Konġunta SESAR u lanqas fuq id-dispożizzjonijiet tar-Regolament (KE) Nru 551/2004 tas-SES fir-rigward tar-responsabbiltajiet tal-Istati għad-deċiżjonijiet rigward l-użu tal-ispazju tal-ajru rispettiv tagħhom. L-applikazzjoni tar-responsabbiltajiet f'konformità ma' din l-għażla ma tevitax li jkunu stabbiliti, fil-limiti tal-kompetenzi u r-riżorsi rispettivi, arranġamenti volontarji bejn l-SJU u l-Aġenzija.

Bil-maqlub, l-għażliet 1B u 1D se jaffettwaw il-kondiviżjoni attwali tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-ATSPs u se jirrikjedu modifiki sostanzjali fir-Regolament (KE) Nru 551/2004.

Barra minn hekk, l-għażliet 1A u 1B se jkollhom ukoll impatt fuq il-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 219/2007 bil-ħolqien ta' rekwiżit għal regoli formali għall-validazzjoni tal-iżvilupp tal-CoO ġeneriċi skont id-dispożizzjonijiet rilevanti tas-sigurtà.

Ta' fuq jista' jkun tradott f'punteġġ numeriku fit-Tabella 30 t'hawn taħt:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Punteġġ tal-Għażliet**			
	1A	**1B**	**1C**	**1D**
In-natura u r-regolazzjoni ta' CoO	**CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	- 1	3	2	2
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	0	- 2	0	- 2
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	- 2	- 3	2	2
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti għall-impatt fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra			
IT-TOTAL	**- 3**	**- 2**	**4**	**2**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/3 parametri kkwantifikati)	**- 1**	**- 0.66**	**1.33**	**0.66**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 1 għall-impatt fuq leġiżlazzjoni oħra)	**- 1**	**- 0.66**	**1.33**	**0.66**

Tabella 30: L-impatt tal-CoO fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra

2.7.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata

Skont il-metodoloġija deskritta fil-paragrafu 2.1.2 u l-punteġġi mogħtija fil-paragrafi 2.7.3 sa 2.7.7, tista' tingħata l-matriċi li ġejja għall-MCA:

Punteġġ iddifferenzjat tal-għażliet għall-Kunċett tal-Operazzjonijiet		**L-Għażliet**			
		1A	**1B**	**1C**	**1D**
il-punt ta' impatt	**Punteġġ Iddifferenzjat**	**CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi + speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura governattiva**	**CoO Ġeneriċi lil hinn mill-ambitu. CoO Speċifiċi ta' natura ta' forniment ta' servizz**
Sigurtà	3	- 0.6	- 0.8	7.4	4.2
Ekonomiku	2	- 1.34	- 4.66	0	- 0.66
Ambjentali	3	0	0	0	0
Soċjali	2	0	0	0	0
Fuq leġiżlazzjoni oħra tal-UE	1	- 1	- 0.66	1.33	0.66
IT-TOTAL IDDIFFERENZJAT		**- 2.94**	**- 6.12**	**8.73**	**4.2**

Tabella 31: Analiżi bi kriterji Multipli għall-kunċett tal-operazzjonijiet

Mit-Tabella ta' fuq, wieħed jista' josserva li l-għażliet 1A u 1B juru punteġġ iddifferenzjat totali negattiv. Għaldaqstant huwa rrakkomandat li dispożizzjonijiet għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-kunċetti tal-operazzjonijiet "ġeneriċi" ma jkunux inklużi fir-Regolament Bażiku. Madankollu, dan ma jżommx lill-Impriża Konġunta (JU) tas-SESAR u lill-Aġenzija milli jistabbilixxu arranġamenti volontarji bejn iż-żewġ naħat biex jikkontribwixxu għall-validazzjoni tar-riżultati tas-SESAR anki mill-aspett regolatorju. Fost l-għażliet li baqa', l-għażla **1C tikseb punteġġ li huwa d-doppju ta' 1D.** Fir-rigward tal-għażla 1C, b'mod partikolari hija:

- tikseb punteġġ li huwa d-doppju tal-għażla 1D f'termini tas-sigurtà;
- ma timplika l-ebda spejjeż addizzjonali;
- timminimizza l-impatt fuq leġiżlazzjoni tal-avjazzjoni oħra lil hinn mill-mandat tal-EASA, waqt li hija newtrali f'termini ambjentali u soċjali.

2.8 Ġestjoni tal-Fluss tat-Traffiku tal-Ajru (ATFM)

2.8.1 Għażliet oħra

L-għażliet alternattivi li ġejjin għall-ATFM kienu identifikati fil-paragrafu 2.5.2 ta' fuq:

- 3A): L-ATFM għandha natura regolatorja/governattiva;
- 3B): L-ATFM hija materja regolata minħabba li hija servizz jew funzjoni operattiva;
- 3C): L-ATFM fil-livell tal-UE hija funzjoni regolatorja. L-ATFM f'livell lokali (jew reġjonali) hija materja regolata.

2.8.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati

2.8.2.1 L-Awtoritajiet Kompetenti

It-30 awtorità kompetenti kollha (kif kien stmat fil-paragrafu 2.6.2.1 ta' fuq) **u l-Aġenzija** se jkunu affettwati **minn kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet possibbli.**

Il-ħidmiet regolatorji tas-sigurtà tal-EUROCONTROL kienu kkunsidrati fil-paragrafu 2.6 ta' fuq. Mhux se jkun hemm impatt fuqhom.

2.8.2.2 Fornituri tal-ATFM

Attwalment il-pilastru ċentrali tal-ATFM fl-Ewropa hija l-Unità ta' Ġestjoni tal-Fluss Ċentrali (CFMU) immexxija mill-EUROCONTROL u li tinsab qrib Brussell. Se jkun hemm impatt fuq din l-unità minn kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet possibbli.

Barra minn hekk, pożizzjonijiet fil-ġestjoni tal-fluss (FMPs) diġà jeżistu virtwalment fiċ-Ċentri tal-Kontroll taż-Żona (ACC) Ewropej kollha, ħlief għall-Iżlanda, li t-traffiku tal-ajru tagħha jitmexxa fl-ambitu tar-Reġjun tal-Atlantiku tat-Tramuntana. Imbagħad, l-ACCs fl-Istati Membri l-oħra tal-UE u l-Istati assoċjati mal-EASA jitmexxew minn 28 ATSPs maħtura biex imexxu t-traffiku ta' matul ir-rotta fl-ispazji tal-ajru rispettivi fir-responsabbiltà tagħhom, waqt li ma jeżistux tali fornituri ta' servizz iddedikati fil-Liechtenstein u l-Lussemburgu.

Jista' jkun li fil-ġejjieni FMPs "reġjonali" jistgħu jkunu stabbiliti (per eżempju waħda għal kull FAB minflok waħda għal kull ACC). Dan mhux se jbiddel in-natura tal-funzjoni. Għaldaqstant, FMPs lokali u reġjonali jistgħu jitqiesu bħala simili fir-rigward tan-natura tal-ħidma tagħhom. F'termini kwantitattivi, tali xejra, jekk timmaterjalizza, se tnaqqas l-għadd tal-FMPs. Minħabba li l-impatt potenzjali huwa l-prodott ta' żewġ fatturi (jiġifieri l-impatt fuq entità waħda mmultiplikat mal-għadd tal-entitajiet) u waqt li llum ma tista' ssir l-ebda stima preċiża biżżejjed dwar il-konsolidazzjoni potenzjali tal-FMPs fil-livell reġjonali, f'din ir-RIA l-għadd massimu tal-FMPs qed jitqies fuq il-bażi li kull ATSP ikollha FMP fl-ACCs tagħha. Fil-perspettiva tar-RIA, din hija l-aktar premessa pessimista. Jekk fil-fatt l-għadd tagħhom jonqos, l-impatt globali wkoll se jonqos.

Għaldaqstant wieħed jista' jassumi li fil-każ ta' kwalunkwe għażla l-għadd **tal-fornituri tal-ATFM affettwati (kull wieħed minnhom imexxi FMP waħda jew aktar) se jkun 28 flimkien mall-CFMU: total ta' 29.**

2.8.2.3 Partijiet interessati oħra involuti fl-operazzjonijiet tal-avjazzjoni

L-operaturi tal-ajru se jkunu suġġetti għar-restrizzjonijiet tal-ATFM fi kwalunkwe każ irrispettivament mill-prinċipji regolatorji tas-sigurtà magħżula. L-għażla ta' kwalunkwe waħda mill-għażliet ippreżentati ma taffettwax lill-utenti tal-ispazju tal-ajru fl-ambitu ta' din il-valutazzjoni tal-impatt.

Bl-istess mod, ir-rwol tal-operaturi tal-ajrudromi u r-rwol tal-ATSPs mhux involuti direttament fl-ATFM (per eżempju l-Unità tal-Avviċinament u t-TWR ta' kontroll fl-ajruport ta' Lussemburgu) mhux se jinbidel, tkun liema tkun l-għażla li tintgħażel.

2.8.2.4 Partijiet interessati oħra fl-avjazzjoni

Bħal fuq, l-għażla ta' kwalunkwe waħda mill-għażliet ippreżentati ma taffettwax u hi għal kollox irrilevanti fl-ambitu ta' din il-valutazzjoni tal-impatt għall-entitajiet l-oħra tal-avjazzjoni bħall-organizzazzjonijiet tad-disinn, il-produzzjoni jew il-manutenzjoni jew l-istituti tat-taħriġ.

2.8.2.5 Sommarju tal-entitajiet affettwati

Bħala konklużjoni, fuq il-bażi tat-tagħrif ippreżentat fis-subparagrafi 2.8.2.1 sa 2.8.2.4 ta' fuq, l-għadd tal-entitajiet ikkonċernati huwa stmat fit-Tabella 32 t'hawn taħt:

GĦAŻLA		L-għadd stmat			
Id.	Deskrizzjoni	Awtoritajiet	Fornituri tal-ATFM	Partijiet interessati fl-avjazzjoni oħra	
				Involuti fl-operazzjonijiet	Tekniċi u taħriġ
3A	ATFM ta' natura regolatorja	30 + l-Aġenzija	28 + il-CFMU	0	0
3B	ATFM ta' natura operattiva				
3C	CFMU regolatorja; FMP operattiva				

Tabella 32: L-għadd tal-entitajiet affettwati mill-ATFM

2.8.3 L-impatt fuq is-sigurtà

L-istatus tal-ATFM fir-Regolamenti tas-SES m'huwiex ċar għal kollox. Skont l-Artikolu 2(9) tar-Regolament qafas (KE) Nru 549/2004, l-ATFM titqies bħala funzjoni u mhux bħala servizz. Dan jista' jkun korrett, imma d-differenza ġuridika bejn tali żewġ dispożizzjonijiet, u s-sistema ta' sorveljanza sussegwenti, m'għandha definizzjoni fl-ebda parti mit-testi legali, waqt li kwalunkwe waħda miż-żewġ termini (jiġifieri "funzjoni" jew "servizz") minnha nnifisha ma tiċċarax jekk l-ATFM għandhiex natura regolatorja jew operattiva. Fi kwalunkwe każ, l-Artikolu 2(4) tar-Regolament qafas fih definizzjoni tal-ANS, bl-ATFM b'mod ċar mhux parti minnha. Minħabba li din id-definizzjoni tinkludi kollox, dan ifisser li fil-verżjoni attwali tas-SES, l-ATFM ma titqiesx bħala servizz.

Għaldaqstant, l-ATFM hija eżentata mill-obbligu għaċ-ċertifikazzjoni tal-ANSPs stabbilit (biss) bl-Artikolu 7(1) tar-Regolament (KE) Nru 550/2004 dwar il-forniment tas-servizz tas-SES. Madankollu, fil-livell tar-regoli tal-implimentazzjoni[57] tas-SES, l-NSAs għandhom il-kompitu li jeżerċitaw sorveljanza wkoll fuq l-ATFM (u l-ASM) ipprovduti fiż-żoni ta' responsabbiltà tagħhom. Għaldaqstant, ir-responsabbiltà għas-sorveljanza tal-ATFM hija stabbilita, mingħajr m'hemm stabbilita l-bażi legali ċara ta' kif tintwera l-konformità tagħha mar-rekwiżiti tas-sigurtà jew kwalunkwe speċifikazzjonijiet applikabbli oħra.
Hemm qbil komuni li sa issa ma feġġew l-ebda kwistjonijiet tas-sigurtà sinifikanti jew urġenti fir-rigward tal-ħidmiet tal-ATFM. Madankollu, mis-sitwazzjoni eżistenti wieħed jista' jinnota li:

- Teżisti nuqqas ta' ċarezza dwar il-bażi li fuqha tista' tkun eżerċitata s-sorveljanza fuq l-ATFM;
- Ir-rwol tal-ATFM jista' jaffettwa l-interessi ekonomiċi tal-utenti tal-ispazju tal-ajru (per eżempju dewmien jew bdil ta' rotot) kif ukoll l-interessi ekonomiċi tal-ATSPs

[57] Artikolu 3.1 tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 1315/2007 tat-8 ta' Novembru 2007 dwar sorveljanza tas-sikurezza fl-amministrazzjoni tat-traffiku tal-ajru u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2096/2005 (*ĠU L 291, tad-9.11.2007, pġ. 16*).

(forniment ta' kapaċità f'ċertu żmien); b'hekk li jitħalla f'"żona ta' inċertezza" ma tistax tkun l-aħjar soluzzjoni;

- Fil-ġejjieni r-rwol tal-ATFM mistenni li potenzjalment ikopri wkoll l-inġenji tal-ajru waqt it-titjir (per eżempju li tibdlilhom ir-rotta jew timponi restrizzjonijiet fuq il-veloċità/ħin), li għal darb'oħra jirrikjedi li l-interess tas-sigurtà ma jixxellifx minn pressjoni ekonomika ta' diversi tipi;
- F'sitwazzjonijiet ta' emerġenza, l-ATFM jista' jkollha tibdel ir-rotta ta' inġenji tal-ajru waqt li jkunu f'titjira (u dan diġà ġara fid-9 ta' Settembru 2001, meta l-Istati Uniti tal-Amerika kienet sfurzata biex f'daqqa waħda tagħlaq l-ispazju tal-ajru tagħha, waqt li għadd ta' inġenji tal-ajru kienu qed jitilqu mill-kontinent Ewropew bil-mira li jaslu hemm), li potenzjalment jista' jaffettwa wkoll l-interess ekonomiku tal-operaturi tal-ajrudromi (jiġifieri għadd ta' inġenji tal-ajru mwaqqfa fiż-żoni tal-parkeġġ).

Fuq il-bażi ta' dan ta' fuq, wieħed jikkonkludi li r-regolament tas-sigurtà tal-ATFM illum huwa subottimali. Għall-ġejjieni, f'termini ġenerali, l-għażla 3A ma tippermettix distinzjoni ċara tar-rwoli bejn l-entità regolata u l-awtorità li teżerċita s-sorveljanza fil-livell lokali jew reġjonali. Waqt li l-għażla 3B tista' tkun esposta għal kompromessi bejn il-pressjoni ekonomika u r-rekwiżiti tas-sigurtà fil-livell ċentrali. Fil-każ tal-għażla 3C, wieħed jista' jassumi li l-funzjoni lokali (jew reġjonali) se tkun koperta mill-proċess ta' ċertifikazzjoni applikabbli għall-ATSPs u nkluża fil-firxa taċ-ċertifikat, bħal kwalunkwe kompitu rilevanti ieħor tal-entità regolata msemmija. Il-kunsiderazzjonijiet ta' fuq f'termini ta' koeffiċjenti numeriċi qegħdin f'sommarju fit-Tabella 33 t'hawn taħt:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Għażliet**		
	3A	**3B**	**3C**
In-natura u r-regolazzjoni tal-ATFM	**natura regolatorja**	**natura operattiva**	**CFMU regolatorja; FMPs operattivi**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	2	0	2
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	3	- 3	2
Ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-ATFM		
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	Diskussa aktar f'paragrafu 2.11		
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	- 1	3	3
IT-TOTAL	**4**	**0**	**7**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/3 parametri kkwantifikati)	**1.33**	**0**	**2.33**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 3 għas-sigurtà)	**4**	**0**	**7**

Tabella 33: L-impatt fuq is-sigurtà tal-għażliet għall-ATFM

2.8.4 L-Impatt Ekonomiku

Fl-għażla 3A (l-ATFM hija ta' natura regolatorja):

- L-Aġenzija se twettaq l-ispezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni tal-NSAs, bl-ebda piż addizzjonali fir-rigward ta' dak ivvalutat fil-paragrafu 2.6.4.1;
- L-Aġenzija tista' wkoll, fuq il-bażi tal-Artikolu 54(4) tar-Regolament Bażiku tagħha, u jekk tingħata l-kompitu mill-Kummissjoni Ewropea, tispezzjona l-CFMU. Dan huwa stmat li bħala medja jkun jirrikjedi 126 siegħa ta' xogħol kull sena li jiġu 0.1 FTE (15 k€); għalkemm din il-possibbiltà tista' ma sseħħx, xorta titqies fir-RIA attwali, minħabba li tista' potenzjalment tinvolvi spiża addizzjonali;
- Għall-CFMU, diġà soġġetta għal sorveljanza fuq il-bażi tar-Regolament (KE) Nru 1315/2007 li jimplimenta s-SES, xejn m'hu se jinbidel fir-rigward tal-ħidma meħtieġa biex jintlaqgħu l-verifiki;
- Dan l-istess prinċipju se japplika għall-ATSPs li jwettqu ġestjoni tal-FMPs.

Fl-għażla 3B (l-ATFM hija ta' natura operattiva):

- L-Aġenzija se twettaq spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni tal-NSAs, mingħajr piż addizzjonali, fir-rigward ta' dak evalwat fil-paragrafu 2.6.4.1;
- B'mod partikolari, minħabba li l-CFMU hija soġġetta għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza minn awtorià kompetenti, l-ebda sforz addizzjonali m'hu se jkun meħtieġ mill-Aġenzija għal tali spezzjonijiet;
- L-NSAs kompetenti għandhom mhux biss ikomplu jeżerċitaw sorveljanza bħal-lum fuq il-bażi tar-Regolament (KE) Nru 1315/2007, imma anki jaqblu dwar bażi ta' ċertifikazzjoni u joħorġu ċ-ċertifikati rispettivi; il-qbil dwar il-bażi ta' ċertifikazzjoni m'huwiex kompitu rikurrenti, waqt li l-ispiża marġinali għall-ħruġ ta' ċertifikat wara sorveljanza/verifika jitqies bħala li qed tiżdied bi ftit;
- Madankollu minħabba li l-fornitur ċentrali tal-ATFM se jwettaq poteri eżekuttivi ddelegati fil-livell tal-UE, regoli ġodda u speċifiċi jridu jkunu żviluppati; l-ispiża tista' tkun fil-firxa ta' 5 FTEs (madwar 750k€);
- Bl-istess qies bħal ta' fuq, xejn m'hu se jinbidel għall-CFMU fir-rigward tal-ħidma meħtieġa biex jintlaqgħu il-verifiki;
- U għal darb'oħra, l-istess se japplika għall-ATSPs li jwettqu ġestjoni tal-FMPs.

Fl-aħħar, f'termini ekonomiċi, l-għażla 3C se jkollha impatt identiku bħall-għażla 3A.

Barra t-termini monetarji, anki l-inċertezzi ġuridiċi marbuta mal-poteri legali ddedikati biex tkun eżerċitata s-sorveljanza rigward funzjoni governattiva (jiġifieri l-CFMU) jeħtieġ li jitqiesu mill-inqas f'termini kwalitattivi.

Bħala konklużjoni, **l-ispejjeż addizzjonali** li jitnisslu mit-tliet għażliet ikkunsidrati jistgħu jkunu stmati kif ippreżentat fit-Tabella 34 t'hawn taħt:

Spiża stmata għall-ATFM	Elf €/sena		
	3A	3B	3C
	natura regolatorja	natura operattiva	CFMU regolatorja; FMPs operattivi
EASA	15	750	15
Awtoritajiet Nazzjonali	0	0	0
CFMU	0	0	0
ATSPs li jwettqu ġestjoni tal-FMPs	0	0	0
IT-TOTAL	**15**	**750**	**15**

Tabella 34: L-ispejjeż stmati għas-sorveljanza tal-ATFM

L-istimi kwantitattivi u l-osservazzjonijiet kwalitattivi ta' fuq rigward l-impatt ekonomiku jistgħu mbagħad ikunu espressi minn punteġġi, kif ippreżentat fit-Tabella 35 li ġejja:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	Għażliet		
	3A	**3B**	**3C**
In-natura u r-regolazzjoni ta' l-ATFM	**natura regolatorja**	**natura operattiva**	**CFMU regolatorja; FMPs operattivi**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	- 1	1	- 1
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	2	- 3	2
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ATFM		
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	Diskussa f'paragrafu 2.11		
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	- 2	3	3
IT-TOTAL	**- 1**	**1**	**4**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/3 parametri kkwantifikati)	**- 0.67**	**0.33**	**1.33**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 2 għall-ekonomija)	**- 1.34**	**0.66**	**2.66**

Tabella 35: Punteġġ tal-impatt ekonomiku għall-ATFM

2.8.5 L-impatt ambjentali

It-tliet għażliet ippreżentati kollha se jkollhom impatt newtrali fir-rigward tal-ambjent, minħabba li huma relatati biss mal-organizzazzjoni ta' xi proċessi tal-ġestjoni u s-sorveljanza.

2.8.6 L-Impatt Soċjali

L-għadd tal-FTEs imsemmija fil-paragrafu 2.8.4 tant huma mnaqqsa li wieħed jista' jikkonkludi li kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet possibbli se jkollha impatt negliġibbli f'termini soċjali.

Bl-istess qies, l-impatt soċjali se jkun negliġibbli f'termini kwalitattivi, minħabba li llum il-persunal tal-CFMU u l-FMPs diġà huwa kkwalifikat ħafna u l-għażliet ippreżentati mhu se jkollhom l-ebda impatt fuq dak.

2.8.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA

Ma kien identifikat l-ebda impatt speċifiku fuq leġiżlazzjoni Komunitarja oħra għall-għażliet 3A jew 3C, li għaldaqstant għandhom jiksbu punteġġ massimu (jiġifieri +3 f'dan ir-rigward). Bil-maqlub, l-għażla 3B, li tagħti lil xi atturi ekonomiċi poteri li bihom jistgħu jippenalizzaw lil atturi oħrajn, tista' tkun kontroversjali ħafna mill-aspett tas-suq intern u s-separazzjoni tar-rwoli bejn il-funzjonijiet regolatorji u ekonomiċi. Il-punteġġ tagħha għaldaqstant jitqies bħala negattiv (-3).

2.8.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata

Skont il-metodoloġija deskritta fil-paragrafu 2.1.2 u l-punteġġi mogħtija fil-paragrafi 2.8.3 sa 2.8.7 ta' fuq, tista' tingħata l-matriċi li ġejja għall-MCA:

Punteġġ iddifferenzjat tal-għażliet għall-ATFM		**3A**	**3B**	**3C**
il-punt tal-impatt	**Punteġġ Iddifferenzjat**	**natura regolatorja**	**natura operattiva**	**CFMU regolatorja; FMPs operattivi**
Sigurtà	3	4	0	7
Ekonomiku	2	- 1.34	0.66	2.66
Ambjentali	3	0	0	0
Soċjali	2	0	0	0
Fuq leġiżlazzjoni oħra tal-UE	1	3	- 3	3
IT-TOTAL IDDIFFERENZJAT		**5.66**	**- 2.34**	**12.66**

Tabella 36: Analiżi bi kriterji Multipli għall-ATFM

Minn din l-analiżi wieħed jista' josserva li l-għażla 3B jidher li globalment għandha impatt negattiv, partikolarment fir-rigward tat-tgħawwiġ potenzjali tas-suq intern u għax ma ġġib l-ebda benefiċċju tas-sigurtà sinifikanti. Bil-maqlub, kemm l-għażla 3A u l-għażla 3C juru punteġġ pożittiv, fejn tal-aħħar huwa id-doppju tal-ewwel.

B'mod partikolari, l-għażla 3C għandha impatt pożittiv massimu rigward is-sigurtà, l-aktar spiża mnaqqsa u konformità li ma tistax tkun ikkontestata mal-prinċipji u r-regoli għall-kompetizzjoni ġusta fis-suq intern.

Kien għalhekk li l-Aġenzija inkludiet tali għażla 3C (jiġifieri ATFM ċentrali ta' natura regolatorja u ATFM lokali/reġjonali ta' natura operattiva) fl-Opinjoni tagħha.

2.9 Ġestjoni tal-Ispazju tal-Ajru (ASM)

2.9.1 Għażliet oħra

L-Aġenzija tqis li l-Ġestjoni tal-Ispazju tal-Ajru (ASM) tinkludi:

- Fażi strateġika prinċipalment marbuta mad-disinn tal-limiti tar-responsabbiltà ta' entitajiet differenti tal-ATS ġol-FIR/UIRs, kif maqbul mill-Kunsill tal-ICAO (deċiżjoni prinċipalment politika) u d-disinn tal-istrutturi tal-ispazju tal-ajru speċifiku tagħha (per eżempju Żoni Temporanjament Segregati – TSA għall-eżerċizzji militari, eċċ.);
- Fażi pretattika, tipikament 24 siegħa qabel l-operazzjonijiet, fejn l-użu tat-TSAs u volumi tal-ispazju tal-ajru oħra huwa ppjanat f'koordinazzjoni mill-qrib bejn l-utenti tal-ispazju tal-ajru ċivili u militari fuq il-bażi tal-kunċett FUA[58];
- Fażi tattika biex ikunu attivati/iddeattivati l-istrutturi tal-ispazju tal-ajru speċifiċi (per eżempju rotot ikkondizzjonati) matul il-jum tal-operazzjonijiet, għal darb'oħra, b'mod tipiku, f'koordinazzjoni mill-qrib bejn l-utenti tal-ispazju tal-ajru ċivili u militari.

[58] Ir-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2150/2005 tat-23 ta' Diċembru 2005 li jistabbilixxi regoli komuni għall-Użu Flessibbli tal-Ispazju tal-Ajru (*ĠU L 342, tal-24.12.2005, pġ. 20*).

Fir-rigward tar-Regolament tas-sigurtà tal-ASM, l-għażliet alternattivi li ġejjin kienu identifikati fil-paragrafu 2.5.2 ta' fuq:

- 3D): l-ASM hija ta' natura regolatorja/governattiva;
- 3E): l-ASM hija ta' natura ta' servizz/operattiva u għaldaqstant hija ħidma regolata;
- 3F): l-ASM fil-livell tal-UE hija ta' natura regolatorja u fil-livell lokali hija ta' natura operattiva.

2.9.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati

Għaldaqstant, f'konformità ma' dak ippreżentat diġà fil-paragrafu 2.8.2, wieħed jista' jassumi li kwalunkwe għażla jista' jkollha impatt fuq:

- 30 awtorità tal-avjazzjoni ċivili u l-Aġenzija;
- 30 awtorità tal-avjazzjoni militari;
- Massimu ta' 30 ċelloli ċivili militari konġunti (JAMCs) kif stabbiliti mill-Istati fuq il-bażi tal-Artikolu 5.1 tar-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2150/2005 imsemmi.

Ma huwa se jkun hemm l-ebda impatt fuq il-partijiet interessati l-oħra, bil-metodu li permezz tiegħu se tkun żgurata r-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ASM. Bħala konklużjoni, l-għadd tal-entitajiet li potenzjalment ikunu affettwati għal kull għażla huwa ppreżentat fit-Tabella 37 t'hawn taħt:

GĦAŻLA		**L-għadd stmat**			
Id.	**Deskrizzjoni**	**Awtoritajiet tal-Avjazzjoni Militari**	**Awtoritajiet tal-Avjazzjoni Ċivili**	**JAMCs**	**Partijiet interessati fl-avjazzjoni oħra**
3D	ASM ta' natura regolatorja	**30**	**30 + l-Aġenzija**	**30**	**0**
3E	ASM ta' natura operattiva				
3F	ASM regolatorja fil-livell tal-UE; operattiva fil-livell lokali				

Tabella 37: L-għadd tal-entitajiet affettwati rigward l-ASM

2.9.3 L-impatt fuq is-sigurtà

Skont ir-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2150/2005, illum l-ASM titqies bħala ħidma [59] regolatorja/governattiva, b'mod impliċitu kemm fil-livell tal-UE kif ukoll fil-livell lokali. Għaldaqstant, l-għażla 3D diġà hija implimentata llum fuq il-bażi tar-regoli tal-implimentazzjoni tas-SES, għalkemm il-bażi legali tagħha tista' ssir saħansitra aktar ċara permezz tar-Regolament Bażiku. Din is-sitwazzjoni ma wasslet għal ebda kwistjoni tas-sigurtà speċifika u identifikata. Jekk il-Komunità, meta tkun qegħda tadotta t-tieni pakkett għas-SES, tistabbilixxi xi funzjonijiet iċċentralizzati tal-ASM fir-responsabbiltà tal-Kummissjoni Ewropea, dan ma jbiddilx in-natura governattiva ta' din il-ħidma. Għaldaqstant, **il-benefiċċji potenzjali tal-għażla 3D ikunu jinkludu biss ċarezza ġuridika akbar,** li indirettament tista' tidher ukoll li qed tikkontribwixxi għas-Sigurtà fl-Avjazzjoni.

Min-naħa l-oħra, **l-għażla 3F**, meta wieħed jagħmel differenzazzjoni bejn il-ħidmiet fil-livell tal-UE u fil-livell nazzjonali, **se tifframmenta** l-kontinwità fost il-fażijiet strateġiċi, pretattiċi u tattiċi tal-ASM. Barra minn hekk, hija se tnissel **il-problema tar-regolazzjoni**

[59] Fil-fatt hemmhekk l-Istati Membri għandhom il-kompitu li jwettqu kompiti strateġiċi (Art. 4), pre-tattiċi (Art. 5) jew Tattiċi (Art. 6).

tal-persunal militari involut fil-JAMCs jew li tistabbilixxi żewġ sistemi differenti rigward il-kompetenza tal-persunal ċivili u militari.

L-istess problemi fil-livell lokali se jitnisslu mill-**għażla 3E**, li żżid, fil-livell tal-UE, **il-possibbiltà li jista' jkollha impatt fuq il-prerogattivi tal-Kummissjoni Ewropea, kif stabbiliti mil-leġiżlazzjoni tas-SES.**

Il-kunsiderazzjoniet ta' fuq imbagħad iwasslu għall-punteġġi fit-Tabella 38 li ġejja:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Għażliet**		
	3D	**3E**	**3F**
In-natura u r-regolazzjoni ta' l-ASM	**natura regola torja**	**natura operat tiva**	**regolatorja fil-livell tal-UE; operattiva fil-livell lokali**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	3	- 2	- 2
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	3	- 2	- 3
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	2	- 1	- 2
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwel regola proposta	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	2	- 1	- 1
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti għall-ASM		
IT-TOTAL	**10**	**- 6**	**- 8**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/4 parametri kkwantifikati)	**2.5**	**- 1.5**	**- 2**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJATE (Punteġġ x 3 għas-sigurtà)	**7.5**	**- 4.5**	**- 6**

Tabella 38: L-impatt fuq is-sigurtà għall-ASM

2.9.4 L-Impatt Ekonomiku

Fil-każ tal-għażla 3D, l-Aġenzija se tiżgura s-sigurtà fil-livell tal-UE permezz ta' spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni mingħar spejjeż addizzjonali għajr dawk stmati diġà fil-paragrafu 2.6.4.1.

Anki għall-awtoritajiet nazzjonali (kemm ċivili kif ukoll militari) ma hija se tiġi introdotta l-ebda tibdila fir-rigward tal-prattiki ta' llum u għaldaqstant ma hija prevista l-ebda spiża addizzjonali. L-istess huwa validu għall-JAMCs.

Fil-każ tal-għażliet 3E u 3F, minħabba n-natura speċifika tal-ASM (xi ħidmiet se jkun jeħtieġ li jibqgħu taħt ir-responsabbiltà tal-gvern, waqt li l-JAMCs se jibqgħu jinkludu l-persunal militari) l-Aġenzija tkun trid twettaq xi ħidma għal ħidmiet ta' regolamentazzjoni speċifiċi, stmati għal madwar FTE 1, li tfisser 150 k€/sena.

L-awtoritajiet tal-avjazzjoni (ċivili) nazzjonali se jkollhom jiċċertifikaw u jissorveljaw l-attivitajiet tal-ASM (li se jsiru servizzi regolati) fil-livell lokali kemm fl-għażla 3E kif ukoll fl-għażla 3F. Madankollu, minħabba li dawn is-servizzi huma prinċipalment offruti fil-bini tal-ACCs, ħidma addizzjonali mnaqqsa hija stmata li tkun meħtieġa. Għaldaqstant wieħed

jista' jassumi li għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza, kull NSA tista' tonfoq madwar 0.25 FTEs. B'kollox dan jiġi: 30 awtorità x 0.25 FTEs = 7.5 FTEs, li bi spiża ta' 138.6 k€/FTE jirrappreżentaw spiża addizzjonali ta' madwar 1 040 k€/sena.

Jekk iċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza jkopru wkoll il-livell tal-UE, huwa stmat li dan se jinvolvi FTE 1 aktar, li tiġi 138.6 k€/sena. Dan jiġi b'kollox 1 040 + 138.6 = 1 178.6 k€/sena.

Il-ħidma addizzjonali għall-awtoritajiet militari titqies li hija negliġibbli fiż-żewġ għażliet 3E u 3F.

Bil-maqlub, huwa stmat li ħidma ta' mill-inqas 0.25 FTEs se ssir minn kull JAMC biex twettaq b'mod sħiħ ir-rekwiżiti l-ġodda. Dan, b'kollox għat-30 JAMC se jirrappreżenta 0.25 x 30 = 7.5 FTEs u għaldaqstant spiża addizzjonali (immultiplikata ma' 138.6 k€) ta' 1 040 k€/sena.

L-istimi kollha ta' fuq huma miġbura f'sommarju fit-Tabella 39 t'hawn taħt:

L-ispiża stmata għall-ASM	**Elf €/sena**		
	3D	**3E**	**3F**
	natura regolatorja	**natura operattiva**	**regolatorja fil-livell tal-UE; operattiva fil-livell lokali**
EASA	0	150	150
Awtoritajiet Nazzjonali (ċivili)	0	1 178.6	1 040
Awtoritajiet Nazzjonali (militari)	0	0	0
JAMCs	0	1 040	1 040
IT-TOTAL	**0**	**2 368.6**	**2 230**

Tabella 39: Sommarju tal-impatt ekonomiku tal-ASM

L-istimi ta' fuq imbagħad jistgħu jkunu tradotti fil-punteġġ ippreżentat fit-Tabella 40 t'hawn taħt:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Għażliet**		
	3D	**3E**	**3F**
In-natura u r-regolazzjoni ta' l-ASM	**natura regolatorja**	**natura operattiva**	**regolatorja fil-livell tal-UE; operattiva fil-livell lokali**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	0	- 3	- 2
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	2	2	- 2
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	2	- 2	- 2
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	2	- 3	- 2
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti għall-impatt ekonomiku tal-ASM		
IT-TOTAL	**6**	**- 6**	**- 8**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/4 parametri kkwantifikati)	**1.5**	**- 1.5**	**- 2**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 2 għall-ekonomija)	**3**	**- 3**	**- 4**

Tabella 40: Punteġġi għall-impatt ekonomiku tal-ASM

2.9.5 L-impatt ambjentali

Kwalunkwe waħda mill-għażliet ikkunsidrati hija stmata bħala newtrali fir-rigward tal-impatt ambjentali.

2.9.6 L-Impatt Soċjali

L-għadd tal-FTEs stmati fil-paragrafu 2.9.4 huwa baxx ħafna. Barra minn hekk, l-ebda membru tal-persunal m'huwa mistenni li jkun sfurzat jibdel l-impjieg jew li jirrikjedi ħiliet ġodda. Għaldaqstant, kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet possibbli hija newtrali f'termini soċjali.

2.9.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA

L-għażla 3D taqbel perfettament mar-Regolament (KE) Nru 551/2004 tas-SES u r-regoli tal-implimentazzjoni tiegħu (diġá msemmija fir-Regolament tal-Kummissjoni (KE) Nru 2150/2005). Barra minn hekk, din tista' titqies li hija konformi wkoll mal-prinċipju li l-

ispazju tal-ajru huwa parti mis-sovranitá nazzjonali. Għaldaqstant, għandha tingħata l-punteġġ massimu (jiġifieri 3) fir-rigward tal-impatt fuq atti legali oħra lil hinn mill-mandat attwali tal-EASA.

Bil-maqlub, l-għażliet 3F u 3E, b'impatt mhux biss fuq ir-regoli tal-implimentazzjoni imma wkoll fuq kwistjonijiet ta' rilevanza akbar, għandhom jingħataw l-inqas punteġġ possibbli (jiġifieri -3).

2.9.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata

Skont il-metodoloġija deskritta fil-paragrafu 2.1.2 u l-punteġġi mogħtija fil-paragrafi 2.9.3 sa 2.9.7 ta' fuq, tista' tingħata l-matriċi li ġejja għall-MCA:

Punteġġ iddifferenzjat tal-għażliet għall-ASM		**3D**	**3E**	**3F**
il-punt ta' impatt	**Punteġġ Iddifferenzjat**	**natura regolatorja**	**natura operattiva**	**regolatorja fil-livell tal-UE; operattiva fil-livell lokali**
Sigurtà	3	7.5	- 4.5	- 6
Ekonomiku	2	3	- 3	- 4
Ambjentali	3	0	0	0
Soċjali	2	0	0	0
Fuq leġiżlazzjoni oħra tal-UE	1	3	- 3	- 3
IT-TOTAL IDDIFFERENZJAT		**13.5**	**- 10.5**	**- 13**

Tabella 41: Analiżi bi Kriterji Multipli għall-ASM

Minn din l-analiżi wieħed jista' josserva li l-għażla 3D biss jidher li globalment għandha impatt pożittiv.

B'mod partikolari, l-għażla 3D tiżboq il-punteġġi tat-tnejn l-oħra f'termini ta' sigurtà u ekonomiċi (żero spejjeż addizzjonali), waqt li se tkun ukoll konformi mal-leġiżlazzjoni attwali lil hinn mill-mandat tal-EASA.

Huwa għalhekk li l-Aġenzija inkludiet tali għażla 3D (jiġifieri l-ASM hija ta' natura regolatorja/governattiva kemm fil-livell tal-UE kif ukoll fil-livell nazzjonali) fl-Opinjoni tagħha. Madankollu, l-Istati jistgħu jiddeċiedu li jiddelegaw il-funzjoni tal-ASM lokali lil fornitur tal-ANS iċċertifikat u, għaldaqstant, ikollhom din il-funzjoni soġġetta għas-sorveljanza tas-sigurtà mill-awtorità kompetenti.

<u>2.10 Intrapriżi żgħar u medji</u>

2.10.1 Għażliet oħra

Fl-oqsma tal-ATM/ANS, jeżistu intrapriżi żgħar u medji (SMEs) per eżempju bħala fornituri tas-sinjali tan-navigazzjoni tar-radju rradjati minn beacons relattivament irħas u sempliċi jew l-operaturi tal-ajrudromi li jipprovdu għalihom infushom is-servizzi tat-TWR f'post waħdieni, tal-AFIS jew ta' servizzi ta' ġestjoni taż-żoni ta' parkeġġ. Għaldaqstant l-Aġenzija, permezz tal-mistoqsija 6 fl-NPA 2007-16 stiednet il-fehmiet tal-partijiet interessati dwar dawn il-materji.

Fir-RIA attwali l-għażliet alternattivi li ġejjin għall-SME kienu identifikati fil-paragrafu 2.5.2 ta' fuq:

- 6A): Ippermetti varjanti/derogi nazzjonali għall-SME;

- 6B): Regoli komuni pproporzjonati għall-SME li jinkludu "l-awtodikjarazzjoni";
- 6C): Regoli komuni pproporzjonati għall-SME li jinkludu ċ-ċertifikazzjoni.

2.10.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati

Kif kien stmat fil-paragrafu 2.6.2.1, l-għadd tal-awtoritajiet involuti minn kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet possibbli huwa 30. L-Aġenzija se tkun involuta (għar-regolamentazzjoni) biss fil-każ tal-għażliet 6B jew 6C.

Barra minn hekk, fil-paragrafu 2.6.2.3 kien stmat li llum, bejn wieħed u ieħor 150 operatur tal-ajrudromi (meqjusa bħala SME fl-oqsma tal-ATM/ANS) huma involuti fil-forniment tal-ATM/ANS. Jekk l-estensjoni tar-Regolament Bażiku toħloq kundizzjonijiet favorevoli, dan l-għadd jista' forsi jiżdied b'10%. Għaldaqstant huwa stmat li 150 SME huma involuti mill-għażla 6A (jiġifieri s-sitwazzjoni attwali), waqt li 165 (jiġifieri 150 + 10%) jistgħu jkunu interessati mill-għażla 6B jew 6C.

Bl-istess mod hemm 3 organizzazzjonijiet tad-disinn u/jew produzzjoni, kif stmat fil-paragrafu 2.6.2.4, li jipprovdu wkoll l-ATM/ANS, li huma SME f'dawn l-oqsma. Dan l-għadd ta' 3 huwa applikabbli għall-għażla 6A, waqt li fil-każ tal-għażliet 6B u 6C jista' forsi jikber għal 6.

Il-figuri msemmija huma miġbura f'sommarju fit-Tabella 42 t'hawn taħt:

GĦAŻLA		**L-għadd stmat**		
Id.	**Deskrizzjoni**	**Awtoritajiet Ċivili**	**SME**	
			Operaturi tal-ajrudromi	**Organizzazzjonijiet tekniċi**
6A	Varjanti nazzjonali għall-SME	**30**	**150**	**3**
6B	Regoli komuni pproporzjonati u awtodikjarazzjoni għall-SME	**30 + l-Aġenzija**	**165**	**6**
6C	Regoli komuni pproporzjonati u ċertifikazzjoni għall-SME		**165**	**6**

Tabella 42: L-għadd tal-entitajiet affettwati fir-relazzjoni tal-SME

2.10.3 L-impatt fuq is-sigurtà

Skont l-Artikolu 4 tar-"rekwiżiti komuni" (jiġifieri r-Regolament tal-Kummisjoni (KE) Nru 2096/2005) l-SMEs involuti fl-ATM/ANS jistgħu jiddeċiedu li jitolbu derogi mir-rekwiżiti msemmija. Ċerti fornituri ta' servizz tan-navigazzjoni bl-ajru jistgħu jiddeċiedu li ma jutilizzawx l-opportunità li jfornu servizzi transkonfinali u jistgħu jirrevokaw id-dritt ta' rikonoxximent miż-żewġ naħat, sakemm ċerti kriterji jkunu sodisfatti. Dawn id-derogi huma deċiżi mill-NSAs, fin-nuqqas ta' kriterji armonizzati, fuq il-bażi ta' każ b'każ, li jista' jwassal għal nuqqas ta' uniformità. Barra minn hekk, l-NSAs jistgħu jagħtu derogi speċifiċi relatati mar-rekwiżiti għall-organizzazzjonijiet (per eżempju maniġer, detenturi ta' pożizzjoni u rrapportar responsabbli) fir-rigward tad-danni u/jew l-assigurazzjoni kif ukoll fir-rigward tat-taħriġ u l-kompetenza tal-persunal tal-AFIS.

Wieħed irid jiftakar li elenku tal-isfidi potenzjali għas-sigurtà fil-ġejjieni kien ippreżentat fil-paragrafu 2.3.4. Uħud minn dawk l-isfidi huma applikabbli wkoll għall-SME li jfornu servizzi tal-ATM/ANS f'ajrudromi iżgħar miftuħa għall-użu pubbliku, bħal:

- Aktar żvilupp tal-ajrudromi reġjonali, minħabba l-konġestjoni f'dawk ewlenin u minħabba fatturi ekonomiċi oħra, li se jżidu l-kumplessità tat-traffiku fil-livell medju/baxx;
- Tkabbir kontinwu tal-avjazzjoni ġenerali u b'mod partikolari tal-Ġettijiet Ħfief Ħafna (VLJ), li b'mod operattiv u ekonomiku kapaċi jfornu servizz ta' taksi bl-ajru għall-ajrudromi minuri, li jikkontribwixxu biex iżidu l-kumplessità u d-densità tat-traffiku f'livell baxx;
- Dħul fl-użu operattiv ta' proċeduri tal-EGNOS għal avviċinament ibbażat fuq l-istrumenti, li se jseddqu wkoll il-possibbiltà li jintużaw ajrudromi minuri;
- Proċeduri tal-istrumenti għall-ħelikopters;
- Użu operattiv ta' Sistemi tal-Ajru Bla Ekwipaġġ (UAS) li huma kategorija li qed tikber u potenzjalment tista' tkun sinifikanti għall-utenti tal-ġejjieni tal-ispazju tal-ajru mhux issegregat.

L-għażla 6A tfisser li bażikament jinżamm l-Artikolu 4 tar-"rekwiżiti komuni", li jippermetti varjanti nazzjonali sinifikanti għall-prezz taċ-ċaħda tar-rikonoxximent miż-żewġ naħat. Bil-maqlub, iż-żewġ għażliet 6B u 6C se jwasslu għal regoli komuni. Il-mezz primarju għall-verifika tal-implimentazzjoni tagħhom se tkun l-"awtodikjarazzjoni" fil-każ tal-għażla 6B u l-proċess normali taċ-ċertifikazzjoni tal-ANSP fl-għażla 6C.
Fuq il-bażi tal-kunsiderazzjonijiet esposti fuq, l-impatt fuq is-sigurtà tat-tliet għażliet taħt kunsiderazzjoni jista' jkun ippreżentat fit-Tabella 43 t'hawn taħt:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Għażliet**		
	6A	**6B**	**6C**
Regolazzjoni tas-sigurtà tal-SME fl-oqsma tal-ATM/ANS	**Varjanti nazzjonali**	**Regoli komuni pproporzjonati + awtodikjarazzjoni**	**Regoli komuni pproporzjonati + ċertifikazzjoni**
Regolazzjoni tas-sigurtà separata b'mod ċar minn forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-SME		
Applikazzjoni tal-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA (għall-ATM/ANS)	- 3	3	3
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni għall-ATM/ANS	- 1	1	1
L-ATM/ANS fil-qafas regolatorju tas-sigurtà tal-EASA	- 1	2	2
Regoli orizzontali għas-sistemi ta' ġestjoni	Lil hinn mill-ambitu ta' dan il-paragrafu		
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	M'hijiex rilevanti għal dan il-paragrafu		
Bażi għaċ-ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati jew aktar	M'hijiex rilevanti għall-SME		
Simplifikazzjoni (imma regoli uniformi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	- 3	3	1
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola proposta	- 1	3	3
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	M'hijiex rilevanti għall-SME		
Arranġamenti fost l-awtoritajiet għall-użu razzjonali tar-riżorsi	M'hijiex rilevanti għall-SME		
Proċess konsistenti għas-sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti għal dan il-paragrafu		
IT-TOTAL	**- 9**	**12**	**10**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/5 parametri kkwantifikati)	**- 1.8**	**2.4**	**2**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 3 għas-sigurtà)	**- 5.4**	**7.2**	**6**

Tabella 43: L-impatt fuq is-sigurtà tal-għażliet għall-SME

Fit-Tabella 43 ta' fuq, wieħed jista' josserva li l-għażla 6A hija subottimali f'termini ta' sigurtà, waqt li ż-żewġ għażliet 6B u 6C jissodisfaw b'mod sħiħ ir-rekwiżiti tas-sigurtà f'miżura komparabbli.

2.10.4 L-Impatt Ekonomiku

Minħabba li l-għażla 6A tirrrifletti s-sitwazzjoni attwali, wieħed jista' jassumi li ma timplikax spejjeż addizzjonali, jew tfaddil. Għaldaqstant l-ispejjeż addizzjonali għall-għażliet 6B u 6C se jkunu stmati fil-konfront tal-ewwel waħda li se tittieħed bħala linja bażi.

Fiż-żewġ għażliet, 6B u 6C, mhux se jkun hemm spejjeż addizzjonali għall-Aġenzija, la għaċ-ċertifikazzjoni (l-ebda rwol previst fir-rigward tal-SME) jew l-istandardizzazzjoni (diġà stmata fil-paragrafu 2.6.4.1).

Bil-maqlub, għaż-żewġ għażliet huwa stmat li FTE 1 għandha tkun iddedikata għall-iżvilupp tar-regoli għall-SME, li tfisser spiża ta' 150 k€/sena.

Illum l-NSAs iridu jiddeċiedu dwar id-deroga b'mod iżolat u fuq il-bażi ta' każ b'każ (jiġifieri l-għażla 6A). Fiż-żewġ għażliet 6B u 6C, għall-kuntrarju, se jkun hemm regoli komuni, mezzi ta' konformità komuni aċċettabbli u materjal ta' gwida komuni. Minħabba li l-SME madankollu jirrikjedu ħidma żgħira mill-NSAs, wieħed jassumi li benefiċċju żgħir (jiġifieri 0.1 FTE biss) f'termini ta' ħidma ffrankata jista' jingħata lilhom miż-żewġ għażliet 6B jew 6C.

Għaldaqstant, minħabba li l-għadd tal-awtoritajiet affettwati kien stmat li hu 30, il-ħidma ffrankata b'kollox se tkun 30 x 0.1 = 3 FTEs, li bi spiża ta' 138.6 k€, tfisser tfaddil ta' 138.6 x 3 = 415.8 k€/sena.

Il-150 operatur tal-ajrudromi huma diġà soġġetti għad-dispożizzjonijiet relatati mal-għażla 6A, mela għalihom mhux se jkun hemm spejjeż addizzjonali jew imnaqqsa f'dan il-każ.

Fil-każ tal-għażla 6B (regoli komuni u awtodikjarazzjonijiet) huwa stmat li kull waħda mill-165 (jiġifieri 150 flimkien ma' 10%) ajrudromi involuti se jkollhom jonfqu medja ta' 0.2 FTEs biex jiffamiljarizzaw lilhom infushom mar-regoli. Imma din il-ħidma se tkun ibbilanċjata bl-eliminazzjoni tal-ħtieġa li jinnegozjaw derogi mal-awtorità. Fi kliem ieħor iż-żewġ effetti jistgħu jitqiesu li jibbilanċjaw lil xulxin u għaldaqstant, minħabba li l-ħidma meħtieġa mill-"awtodikjarazzjoni" hija negliġibbli, l-għażla 6B għalihom tista' titqies bħala newtrali fir-rigward tal-ispejjeż.

Bil-maqlub, fil-każ tal-għażla 6C, piż addizzjonali, stmat li jkun 0.1 FTE, huwa meħtieġ għall-proċess taċ-ċertifikazzjoni għal kull SME. Għaldaqstant 0.1 x 165 = 16.5 FTEs b'kollox x 138.6 k€ = 2 286.9 k€/sena.

Bl-istess mod, għas-6 organizzazzjonijiet tekniċi li potenzjalment ikollhom impatt mill-għażla 6C, l-ispiża tista' tkun stmata li tiġi 0.1 FTE x 6 entitajiet = 0.6 FTE x 138.6 k€ = 83 k€/sena.

L-ispiża stmata għall-ASM	**Elf €/sena**		
	6A	**6B**	**6C**
	Varjanti nazzjonali	**Regoli komuni pproporzjonati + awtodikjarazzjoni**	**Regoli komuni pproporzjonati + ċertifikazzjoni**
EASA	0	150	150
Awtoritajiet nazzjonali	0	- 415.8	- 415.8
Operaturi tal-ajrudromi	0	0	2 286.9
Organizzazzjonijiet tekniċi	0	0	83
IT-TOTAL	**0**	**- 265.8**	**2 104.1**

Tabella 44: Impatt monetarju għall-SME

Wieħed faċilment jikkonkludi li l-għażla 6A hija newtrali fir-rigward tal-ispejjeż, waqt li s-simplifikazzjoni tas-sistema skont l-għażla 6B se twassal għal tfaddil ekonomiku marġinali. Bil-maqlub, l-għażla 6C se tiswa madwar 2 M€/sena, li jitħallsu mill-SME.

Fil-qosor, punteġġ newtrali (jiġifieri 0) jista' jingħata lill-għażla 6A, punteġġ kemmxejn pożittiv (jiġifieri 1) lill-għażla 6B u punteġġ definittivament negattiv (jiġifieri – 3) lill-għażla 6C. Dawn il-figuri mhux dimensjonali jeħtieġ li jkunu mmultiplikati bil-"punteġġ iddifferenzjat" ta' 2 fil-każ tal-impatt ekonomiku.

2.10.5 L-impatt ambjentali

F'termini ambjentali l-għażla 6A għandha titqies bħala newtrali, minħabba li ma tbiddilx is-sitwazzjoni attwali. Bil-maqlub, iż-żewġ għażliet 6B u 6C, permezz ta' regoli komuni u rikonoxximent miż-żewġ naħat, jistgħu jikkontribwixxu għal żieda fl-użu ta' ajrudromi iżgħar, biex b'hekk inaqqsu l-ħsejjes u t-tniġġis minn żoni li għandhom konġestjoni akbar. Għaldaqstant, għalihom impatt ambjentali kemmxejn pożittiv (jiġifieri +1) għandu jkun immultiplikat mal-"punteġġ iddifferenzjat" ta' 3.

2.10.6 L-Impatt Soċjali

L-għadd tal-FTEs involuti għal kull entità, kif stmat fil-paragrafu 2.10.4, huwa negliġibbli. Għaldaqstant kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet possibbli trid titqies newtrali f'termini soċjali.

2.10.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA

L-għażla 6A hija konformi mar-regoli tal-implimentazzjoni stabbiliti permezz tal-komitoloġija fil-qafas tas-SES. Iż-żewġ għażliet l-oħra se jirrikjedu, meta jkun il-waqt, ir-revoka tal-Artikolu 4 tar-"rekwiżiti komuni".

Wieħed għandu jiftakar li mill-1985 il-Kunsill kien ta bidu għall-"mudell ġdid"[60] għas-sigurtà tal-prodotti fis-suq waħdieni. Il-prinċipju li jmexxi l-"mudell ġdid" min-naħa waħda jħares liċ-ċittadini, imma min-naħa l-oħra jimmira li:

- jiżgura r-rikonoxximent miż-żewġ naħat;
- jħaffef id-dħul fis-suq tal-SME;
- jissimplifika r-rekwiżiti, waqt li jiżgura l-uniformità;
- jippermetti, kull meta jkun possibbli, l-awtodikjarazzjoni mill-entità li toffri l-prodott.

Fir-rigward ta' dak li hemm referenza għalih fuq, donnu jidher ċar li:

- L-għażla 6A titbiegħed totalment mill-"mudell ġdid", għaldaqstant il-punteġġ tagħha għandu jkun negattiv (jiġifieri - 2);
- L-għażla 6B, bil-maqlub, tapplika b'mod sħiħ il-prinċipju tal-"mudell ġdid", inkluża l-possibbiltà tal-"awtodikjarazzjoni" (punteġġ + 3);
- L-għażla 6C ukoll tmur għall-"mudell ġdid", madankollu timponi proċess ta' ċertifikazzjoni (punteġġ + 1).

[60] Riżoluzzjoni tal-Kunsill tas-7 ta' Mejju 1985 dwar mudell ġdid għall-armonizzazzjoni teknika u standards tekniċi (*ĠU C 136, tal-4.6.1985, pġ. 1*).

2.10.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata

Skont il-metodoloġija deskritta fil-paragrafu 2.1.2 u l-punteġġi mogħtija fil-paragrafi 2.10.3 sa 2.10.7 ta' fuq, tista' tingħata l-matriċi li ġejja għall-MCA:

Punteġġ iddifferenzjat tal-għażliet għall-SME		**6A**	**6B**	**6C**
		Varjanti nazzjonali	**Regoli komuni pproporzjonati + awtodikjarazzjoni**	**Regoli komuni pproporzjonati + ċertifikazzjoni**
il-punt ta' impatt	**Punteġġ Iddifferenzjat**			
Sigurtà	3	- 5.4	7.2	6
Ekonomiku	2	0	2	- 6
Ambjentali	3	0	3	3
Soċjali	2	0	0	0
Fuq leġiżlazzjoni oħra tal-UE	1	- 2	3	1
IT-TOTAL IDDIFFERENZJAT		**- 7.4**	**15.2**	**4**

Tabella 45: Analiżi bi kriterji Multipli għall-SME

Minn dan ta' fuq wieħed jista' josserva li l-għażla 6A globalment għandha impatt negattiv. Fost iż-żewġ għażliet li baqa', l-għażla 6B tikseb punteġġ li hu madwar erba' darbiet aħjar minn ta' 6C.
B'mod partikolari, l-għażla 6B tikseb punteġġ akbar minn 6C f'termini ekonomiċi, u f'termini tar-relazzjoni mal-leġiżlazzjoni komunitarja l-oħra.

Huwa għalhekk li l-Aġenzija inkludiet l-għażla 6B (jiġifieri regoli komuni imma pproporzjonati u l-possibbiltà tal-awtoċertifikazzjoni għall-SME) fl-Opinjoni tagħha.

2.11 Ċertifikazzjoni tal-ANSPs pan-Ewropej

2.11.1 Għażliet oħra

L-għażliet alternattivi li ġejjin għaċ-ċertifikazzjoni tal-ANSPs pan-Ewropej kienu identifikati fil-paragrafu 2.5.2:

- 8A): "tagħmel xejn", li tfisser li l-ANSPs kollha huma ssorveljati minn NSA;
- 8B): Il-fornituri joffru servizzi f'aktar minn Stat wieħed (anki servizzi transkonfinali limitati) issorveljati mill-Aġenzija;
- 8C): Il-fornituri "waħdanin" joffru servizzi f'erba' Stati jew aktar issorveljati mill-Aġenzija.

B'mod partikolari l-għażla 8C):
- teskludi servizzi transkonfinali limitati, li qatt ma jkopru erba' Stati;
- teskludi l-forniment tal-ATS f'FAB, jekk ikun organizzat permezz ta' kooperazzjoni bejn għadd ta' ATSPs nazzjonali, li jibqgħu entitajiet indipendenti, għalkemm ikollhom proġett komuni;
- **tinkludi** l-każ ta' fornitur tal-ATS waħdieni f'FAB li jkopri mill-inqas erba' Stati: f'dan il-każ, mela, l-ACC ta' **Maastricht** ta' Fuq se tkun issorveljata mill-Aġenzija.

2.11.2 Il-grupp fil-mira u n-numru tal-entitajiet ikkonċernati

Fil-każijiet kollha, l-industrija tal-manifattura jew tal-manutenzjoni m'hijiex affettwata minn kwalunkwe waħda mill-għażliet, minħabba li ma tipprovdix servizzi. L-utenti tal-ispazju tal-ajru m'humiex affettwati lanqas għax huma soġġetti għal skemi ta' ċertifikazzjoni differenti.

Fl-għażla 8A se jkun hemm impatt fuq it-30 NSAs kollha (imma mhux l-Aġenzija). Ma jkunx hemm impatt fuq l-ANSPs għax huma diġà suġġetti għaċ-ċertifikazzjoni.

Fl-għażliet 8B u 8C se jkun hemm impatt fuq it-30 NSAs kollha, kif ukoll fuq l-Aġenzija. Fir-rigward tal-NSPs, dawk potenzjalment affettwati huma dawn li ġejjin:

- Fornituri ta' sinjali tan-navigazzjoni bis-satellita bħall-EGNOS jew GALILEO;
- Fornituri ta' servizzi ta' xibka tal-komunikazzjoni, kemm fissi kif ukoll mobbli jew it-tnejn;
- Fornituri ta' dejta ta' sorveljanza fuq żewġ Stati jew aktar;
- Fornituri ta' tagħrif aeronawtiku (bħall-grupp EAD jew il-fornitur potenzjali tal-ġejjieni ta' SWIM) f'żewġ Stati jew aktar;
- Fornituri waħdanin tal-ATS f'żewġ Stati jew aktar.

L-għadd tagħhom huwa stmat fil-firxa ta' 10 għall-għażla 8C.
Fl-għażla 8B l-ATSPs nazzjonali kollha huma affettwati, minħabba li jipprovdu servizzi transkonfinali fuq skala limitata. Għaldaqstant f'din l-għażla l-għadd tagħhom huwa stmat li hu 30 + 10 = 40.

L-GĦAŻLA		L-għadd stmat	
Id.	**Deskrizzjoni**	**Awtoritajiet**	**ANSPs**
8A	Il-fornituri kollha ssorveljati mill-NSAs	**30**	**0**
8B	L-EASA tissorvelja lill-fornituri kollha li joffru servizzi f'aktar minn Stat wieħed (anki transkonfinali)	**30 + l-Aġenzija**	**40**
8C	L-EASA tissorvelja biss lill-fornituri ta' servizzi lil 4 Stati jew aktar.		**10**

Tabella 46: Fornituri pan-Ewropej affettwati

2.11.3 L-impatt fuq is-sigurtà

Il-maġġoranza tal-fornituri affettwati huma organizzazzjonijiet kumplessi, li jfornu servizzi sofistikati permezz tal-użu ta' sistemi tekniċi kbar u interkonnessi. Madankollu r-riżorsi disponibbli għas-sorveljanza tagħhom huma relattivament limitati. Il-lezzjonijiet mitgħallma minn proġetti ta' ċertifikazzjoni kumplessa li jibqgħu għaddejin (iċ-ċertifikazzjoni tal-ACC ta' Maastricht jew dik tal-EGNOS) juru l-ħtieġa għal kooperazzjoni fost l-awtoritajiet kompetenti, ikun min ikun dak li fl-aħħar se jiffirma ċ-ċertifikat. Dan jibqa' jgħodd anki jekk il-leġiżlatur jiddeċiedi li jagħti r-responsabbiltà legali għaċ-ċertifikazzjoni lill-Aġenzija. Din tal-aħħar b'mod neċessarju se tinvolvi riżorsi li attwalment huma disponibbli fl-NSAs.

Għaldaqstant wieħed jassumi li ċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza ta' dawk il-fornituri kumplessi se jkunu ħidmiet kollettivi, għall-inqas sakemm il-komunità tar-regolaturi jkollha tibni proċessi regolatorji f'qasam li sar suġġett għar-regolazzjoni dan l-aħħar biss. Għaldaqstant kwalunkwe waħda mit-tliet għażliet possibbli trid titqies bħala pożittiva ħafna, minħabba li se tkun implimentata bil-kondiviżjoni tal-aħjar riżorsi disponibbli fuq skala kontinentali, li mbagħad tħaffef ir-rikonoxximent miż-żewġ naħat u l-iskambju immedjat tat-tagħrif dwar is-sigurtà, meta tinqala l-ħtieġa. Madankollu l-għażliet 8B u 8C jistgħu jkunu mistennija li jippreżentaw vantaġġ safejn l-Aġenzija għandha prattika tajba fl-immaniġġjar ta' proġetti ta' ċertifikazzjoni kumplessa f'oqsma oħra tas-sigurtà tal-avjazzjoni, li jista' jkun disponibbli għall-ATM/ANS. Madankollu wieħed jirrikonoxxi li l-lokazzjoni tal-Aġenzija u l-ħaddiema multinazzjonali tagħha jistgħu ma jkunux adattati b'mod sħiħ għas-sorveljanza ta' organizzazzjonijiet mifruxa mat-territorju kollu tal-Komunità; għaldaqstant il-vantaġġ imsemmi fuq jista' jkun annullat fil-każ tal-għażla 8B. L-evoluzzjoni fuq perjodu itwal se twassal għal trasferiment progressiv tar-riżorsi mill-

NSAs għall-Aġenzija; dan jitqies li jwassal għal riżultat stabbli fir-rigward tal-għażla 8C, waqt li l-iżvantaġġ tal-għażla 8B imsemmi hawn fuq saħansitra se jiżdied.

Bħala konklużjoni, wieħed jassumi li l-għażla 8A u 8B jippreżentaw l-istess punteġġ pożittiv ta' + 2 fir-rigward tas-sigurtà, waqt li l-għażla 8C tikseb punteġġ saħansitra aktar għoli: + 3. Il-punteġġi kollha jridu jkunu mmultiplikati b'"punteġġ iddifferenzjat" ta' 3.

2.11.4 L-Impatt Ekonomiku

Minħabba li l-ANSPs huma diġà soġġetti għal ċertifikazzjoni fuq il-bażi tal-Artikolu 7 tar-Regolament (KE) Nru 550/2004, ir-RIA attwali mhux se tevalwa l-impatt tal-għażliet diversi fuq l-ispiża taċ-ċertifikazzjoni bħala tali, imma se tikkonċentra fuq il-varjazzjonijiet ta' tali spiża bħala funzjoni tad-diversi għażliet.

L-Artikolu 2.3 tar-Regolament (KE) Nru 550/2004 tas-SES jistabbilixxi li, fil-każ tal-fornituri multinazzjonali, l-Istati jridu jistabbilixxu arranġamenti speċifiċi għal sorveljanza kollettiva fuq il-bażi ta' każ b'każ. Dan il-proċess tat-twaqqif u l-ġestjoni ta' arranġamenti multilaterali tista' tabilħaqq tkun ħidma intensiva. Għall-għażla 8A wieħed jassumi li kull NSA, bħala medja, tiddedika madwar 0.5 FTEs għal dan bi spiża ta' 0.5 FTEs x 30 NSA affettwata = 15 FTE x 138.6 k€ = 2,079 k€/sena.

Fl-għażliet 8B u 8C, fuq il-bażi tal-Artikolu 10 tar-Regolament Bażiku, la se jkunu meħtieġa negozjati fit-tul fost l-NSAs u lanqas ftehim multilaterali. Għaldaqstant l-ispiża ta' madwar 2 M€/sena għall-NSAs tista' tkun eliminata. Anki għal dawk l-għażliet, xejn mhu se jinbidel għall-ANSPs, suġġetti dejjem għaċ-ċertifikazzjoni.

Madankollu, l-Aġenzija, anki jekk isserraħ fuq ir-riżorsi disponibbli fl-NSAs, se jkollha tiddedika xi ħidma għal tali proġetti ta' ċertifikazzjoni kumplessa. Huwa stmat li għal kull ANSP pan-Ewropea l-Aġenzija se jkollha tonfoq madwar 0.4 FTEs, bħala medja, kull sena għaċ-ċertifikazzjoni u s-sorveljanza.

Imbagħad fil-każ tal-għażla 8C l-ispiża hija stmata li tkun: 0.4 FTEs x 10 ANSPs = 4 FTEs x 150 k€ = 600 k€/sena.

Fil-każ tal-għażla 8B, l-ispiża hija stmata li tkun: 0.4 FTEs x 40 ANSPs = 16 FTEs x 150 k€ = 2 400 k€/sena.

L-ispiża stmata għall-ASM	**Elf €/sena**		
	8A	**8B**	**8C**
	L-ANSPs kollha ssorveljati mill-NSAs	**L-ANSPs transkonfinali kollha ssorveljati mill-EASA**	**L-ANSPs għal 4 Stati ssorveljati mill-EASA**
EASA	0	2 400	600
NSAs	2 079	0	0
ANSPs	0	0	0
IT-TOTAL	**2 079**	**2 400**	**600**

Tabella 47: L-ispiża stmata għas-sorveljanza tal-fornituri pan-Ewropej

L-għażla 8C se tkun l-orħos; għandha tkun assenjata l-punteġġ massimu: 3 x "punteġġ iddifferenzjat" ta' 2 = 6. Bil-maqlub, l-għażliet 8A u 8B għandhom jitqiesu kemmxejn negattivi (jiġifieri punteġġ - 1 x 2 = - 2).

2.11.5 L-impatt ambjentali

Kwalunkwe waħda mill-għażliet kkunsidrati hija newtrali fir-rigward tal-impatt ambjentali.

2.11.6 Impatt Soċjali

Minħabba l-għadd limitat tal-persunal involut, l-għażla bejn id-diversi għażliet titqies bħala newtrali f'termini soċjali.

2.11.7 L-impatt fuq rekwiżiti Komunitarji oħra lil hinn mill-ambitu attwali tal-EASA

Id-dispożizzjonijiet tas-SES għandhom l-għan li jeliminaw il-frammentazzjoni mix-xenarju tal-avjazzjoni fl-UE. L-istess objettiv kien enfasizzat mir-rapport imsemmi tal-HLG. Barra minn hekk, il-KE ffirmat ftehim dwar il-kooperazzjoni miż-żewġ naħat mal-Aġenzija Ewropea tal-Ispazju (ESA)[61], li attwalment m'hemmx kontroparti għaliha fil-livell tal-UE rigward ir-regolazzjoni tas-sigurtà tas-sistema tal-avjazzjoni kollha. L-istess jgħodd għall-Awtorità ta' Sorveljanza tal-GNSS (GSA)[62]. Mhux eskluż li jfeġġu aktar ANSPs pan-Ewropej mill-programm SESAR.

Meta jitqiesu dawn il-fatturi, l-impatt jista' jkun stmat bħalma jidher fit-Tabella 48 t'hawn taħt:

Għanijiet Speċifiċi/Indikaturi tar-Riżultat	**Għażliet**		
	8A	**8B**	**8C**
Regolazzjoni tal-ANSPs pan-Ewropej	**L-ANSPs kollha ssorveljati mill-NSAs**	**L-ANSPs transkonfinali kollha ssorveljati mill-EASA**	**L-ANSPs tabilħaqq pan-Ewropej ssorveljati mill-EASA**
Is-sigurtà separata minn regolazzjoni oħra	- 2	3	3
Il-proċedura tar-regolamentazzjoni tal-EASA	M'hijiex rilevanti f'dan il-paragrafu		
Spezzjonijiet tal-istandardizzazzjoni	M'hijiex rilevanti f'dan il-paragrafu		
L-ATM/ANS fil-qafas tas-sigurtà tal-EASA	- 3	3	1
Regoli għas-sistemi ta' ġestjoni	M'hijiex rilevanti f'dan il-paragrafu		
Separazzjoni ċara tar-rwoli bejn l-awtoritajiet u l-fornituri	M'hijiex rilevanti f'dan il-paragrafu		
Ċertifikazzjoni ta' fornituri f'4 Stati	- 3	3	3
Simplifikazzjoni (imma regoli unifromi) għall-AFIS u l-ġestjoni taż-żona ta' parkeġġ	M'hijiex rilevanti f'dan il-paragrafu		
Valutazzjoni tal-impatt għal kwalunkwe regola	M'hijiex rilevanti f'dan il-paragrafu		
Link elettroniku ma' forom oħra ta' regolazzjoni	- 2	3	3
Użu razzjonali tar-riżorsi	- 1	2	1
Sorveljanza tal-funzjonijiet kollha tal-ACC	M'hijiex rilevanti f'dan il-paragrafu		
IT-TOTAL	**- 11**	**14**	**11**
PUNTEĠĠ MEDJU (□/5 parametri kkwantifikati)	**- 2.2**	**2.8**	**2.2**
PUNTEĠĠ IDDIFFERENZJAT (Punteġġ x 1)	**- 2.2**	**2.8**	**2.2**

Tabella 48: Impatt fuq leġiżlazzjoni oħra għall-ANSPs pan-Ewropej

[61] Ftehim qafas bejn il-Komunità Ewropea u l-Aġenzija Ewropea tal-Ispazju (*ĠU L 261, tas-6.8.2004, pġ. 64*).

[62] Stabbilita bir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1321/2004 tat-12 ta' Lulju 2004 dwar l-istabbiliment ta' strutturi għat-tmexxija tal-programmi Ewropej ta' radjunavigazzjoni bis-satellita (*ĠU L 246, tas-27.7.2004, pġ. 1*).

2.11.8 Analiżi bi kriterji Multipli (MCA) u l-għażla rakkomandata

Skont il-metodoloġija deskritta fil-paragrafu 2.1.2 u l-punteġġi mogħtija fil-paragrafi ta' qabel, kienet elaborata l-matriċi tal-MCA li ġejja.

Punteġġ iddifferenzjat tal-għażliet għall-ANSPs pan-Ewropej		**8A**	**8B**	**8C**
		L-ANSPs kollha ssorveljati mill-NSAs	**L-ANSPs transkonfinali kollha ssorveljati mill-EASA**	**ANSPs verament pan-Ewropej issorveljati mill-EASA**
Il-punt tal-impatt	**Punteġġ Iddiferenzjat**			
Sigurtà	3	6	6	9
Ekonomiku	2	-2	- 2	6
Ambjentali	3	0	0	0
Soċjali	2	0	0	0
Fuq leġiżlazzjoni oħra tal-UE	1	- 2.2	2.8	2.2
IT-TOTAL IDDIFFERENZJAT		**1.8**	**6.8**	**17.2**

Table 49: Analiżi bi kriterji Multipli għall-ANSPs pan-Ewropej

Il-MCA turi li l-ebda għażla m'għandha impatt negattiv b'mod globali. Madankollu l-għażla 8C tikseb punteġġ ħafna aħjar minn 8A kif ukoll minn 8B.

B'mod partikolari, l-għażla 8C tikseb punteġġ ikbar minn tal-oħrajn fir-rigward tas-sigurtà u l-aspetti ekonomiċi.

Kien għalhekk li l-Aġenzija inkludiet tali għażla 8C (jiġifieri l-Aġenzija tiċċertifika u tissorvelja l-entitajiet waħdanin li joffru l-ANS f'4 Stati jew aktar) fl-Opinjoni tagħha.

3. Konklużjonijiet

Wara li vvalutat l-impatt ta' kull għażla kkunsidrata, f'konfront mal-għanijiet speċifiċi tal-politika proposta, fir-rigward tal-aspetti tas-sigurtà, ekonomiċi, ambjentali, u soċjali, kif ukoll fir-rigward ma' politiki oħra, l-Aġenzija tikkunsidra li l-estensjoni tal-kompetenzi tagħha għar-regolazzjoni tas-sigurtà tal-ATM/ANS hija ġġustifikata, b'mod partikolari fir-rigward tal-benefiċċji għas-sigurtà u l-benefiċċji ekonomiċi.